

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Η'. — ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1855.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΝΟΜΟΥ.

Πρὸ πολλοῦ καιροῦ ὠμιλήσαμεν περὶ τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου ἀποδείξαντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς τὰς θάψεις τοῦ νόμου ἀδικίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ γινομένης παρανομίας. Ἐξεθέσαμεν τὰ ἀποτελέσματα καὶ τῆς ἀδικίας ταύτης καὶ τῶν παρανομιῶν, τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν εἰς τὴν κοινωνίαν ὀλέθρια, διότι ἐπλήθυναν τὴν ληστείαν διὰ τῶν δραπετεύσεων καὶ λειπτωσιῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ φωνὴ ὑμῶν δὲν εἰσηκούσθη, ὁ νόμος ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἴδιος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στατευσίμων τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ὠρίσθη ἀνώτερος τοῦ τῶν προλαβόντων ἐτῶν· ἐκ τούτου ὄχι μόνον τὰ ἀποτελέσματα θέλουσι ἐξακολουθεῖ καταμαστιτίζοντα ἀδιακόπως τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν ἀλλ' ἀκόμη εἶναι ἴσω κίνδυνος καὶ νὰ πλεονάσωσι. Πότε θέλει σταματήσῃ τὸ κακὸν τοῦτο; Πότε θέλει γένηι σκέψις περὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀπανθρωπίαν προσφέρομεν θύματα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ διατηρήσεως τοῦ ὅλου τῆς κοινωνίας; Μέσον θεραπείας ἐπιδιώκοντες πάντοτε θέλομεν καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου, καθ' ἡμᾶς, ἀντικειμένου. Ἐὰν εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον εὐρέθησαν ἄνθρωποι, οἵτινες καμπτόμενοι ἀπὸ τὰ δεινὰ, εἰς

τὰ ὁποῖα ὑποβάλλονται τὰ κτήνη ὑπὸ ἀσπλάγχων καὶ ἀνηλεῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ κινούμενοι ἀπὸ συμπάθειαν πρὸς ταῦτα ἀδίκως πάσχοντα, συνέστησαν εταιρίας διὰ νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὰ ἀπὸ τὴν κακὴν μεταχείρησιν τῶν κυρίων των, καὶ κατώρθωσαν νὰ πλουτίσωσι τοὺς ποινικοὺς κώδικας μὲ τὴν προσθήκην νέων νόμων κολαζόντων τὴν πρὸς τὰ κτήνη ἀσπλαγχίαν, βελτιώσαντες οὕτω τὴν κατάστασιν αὐτῶν, δύναται νὰ λογισθῇ παράξενον, ἂν ἡμεῖς ὑψώσαμεν τὴν φωνὴν ἡμῶν ὑπὲρ ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἡ δύναμις τοῦ ὄλου τῆς κοινωνίας καταδικάζει ἀδίκως εἰς τὸ νὰ γένωσιν αὐτοὶ θύματα ὑπὲρ τοῦ ὄλου μὲ θυσίαν τῆς ζωῆς καὶ τῶν συμφερόντων των;

Ἡ ὑπεράσπισις τῆς κοινωνίας ἀνήκει ἐν γένει εἰς ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς. Ἐκαστος πρέπει νὰ συντελέσῃ εἰς τοῦτο. Δὲν ἀρκεῖ δὲ τὸ νὰ ὑποβάλλεται μόνον ἕκαστος εἰς τὴν κλήρωσιν, μὲ τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς κληρώσεως τὸ βάρος μὲν ὅλον νὰ πίπτῃ εἰς τὸ ἐν μέρος, τὸ κληρούμενον, ἢ ὠφέλεια δὲ ὅλη εἰς τὸ ἕτερον τὸ μὴ κληρωθέν· τοιοῦτος νόμος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς στηριζόμενος εἰς τὰς βάσεις τῆς λεοντείου συμφωνίας. Ἐὰν δὲν πρόκηται ὅλα τὰ μέλη τῆς κοινωνίας νὰ ὑπηρετήσωσιν αὐτὴν ὡς στρατιῶται ἐναλλάξ, ὅπερ εἶναι τὸ δικαιότερον καὶ καταλληλότερον, τοῦλάχιστον, ἐπιβαλλομένου τοῦ βάρους εἰς τινὰς μόνον, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι οἱ ὀλιγώτερα ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔχοντες ἀγαθὰ, εἶναι δίκαιον ν' ἀποδοθῶσι καὶ ὠφελήματα τινὰ πρὸς αὐτοὺς εἰς ἀντιτάθμισιν καὶ ἱκανοποίησιν. Οἱ κτηματῖαι καὶ πλούσιοι, οἵτινες ὠφελοῦνται πλεότερον ἐκ τῆς ἐν καλῇ τάξει

διατηρήσεως τῆς κοινωνίας καὶ οἵτινες πλεοτέρα θέλουν ἀπολέσει ἀγαθὰ, ἀναῦτη καταστροφῇ, αὐτοὶ, διαφεύγοντες μάλιστα συνήθως τὰ δίκτυα τοῦ νόμου τῆς κληρώσεως διὰ πολλῶν μέσων· δὲν ἦτο ἄρα γε δίκαιον νὰ χορηγῶσιν ἀποζημιώσεις τινὰ εἰς τοὺς ἀπαγομένους εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν κληρούχους; Διὰ τί ὁ κληρούμενος ν' ἀπομακρύνεται ἐπὶ τετραετίαν τῆς πατρίδος του, τῶν γονέων, τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων του; Διὰ τί νὰ στερῆται τὰς ἐκ τῆς τετραστοῦς ἐργασίας του ὠφελείας ὑπηρετῶν τὴν κοινωνίαν; Διὰ τί, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερον, νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἰδίαν του ζωὴν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας, καὶ νὰ ἀφίνη εἰς ἀπορίαν καὶ ἀπελπίσῃα σύζυγον καὶ τέκνα (διότι πολλάκις συμβαίνει νὰ ἔχωσι τοιαῦτα, διὰ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ὑπανδρεύωσιν οἱ γονεῖς τὰ τέκνα των εἰς νεαρὰν ἡλικίαν) ἢ γονεῖς πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους; Ἐὰν ὑπάρχη νόμος ἐπιβάλλων τοῦτο, μήπως οἱ συντάξαντες τὸν νόμον τοῦτον δὲν ἦσαν ἄνθρωποι; Μήπως ὅ,τι οὔτοι ἐπραξάν κακόν, δὲν δύνανται ἄλλοι νὰ τὸ ἐπανορθώσωσιν; Ἐὰν ὁμοῖος νόμος ὑπάρχη καὶ εἰς ἄλλα καὶ μάλιστα προωδευμένα εἰς τὸν πολιτισμὸν κράτη, ὅπερ εἶναι τὸ καταφύγιον τῶν ἀνευ διακρίσεως παραδεχομένων πάντων, ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὰ ἔθνη ταῦτα, μήπως τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι οὗτος εἶναι ἀλάνθαστος; Δὲν βλέπομεν πόσαι βελτιώσεις γίνονται καθ' ἡμέραν εἰς τοὺς νόμους καὶ αὐτῶν τῶν πρὸ πολλῶν αἰῶνων πολιτισμένων κρατῶν; Ἐπειτα, ἂν τοιοῦτος στρατολογικὸς νόμος διατηρηθῇ εἰς τινὰ κράτη, ἐκεῖ διατηρεῖται ἴσως, διότι δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ μεταβολή, ὡς προσβαλλομένων δι' αὐτῆς

των συμφερόντων τάξεώς τινος, ἥτις ἔμπορεῖ νὰ ἔχη τοσαύτην δύναμιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκείνῃ, ὥστε νὰ μὴν παραδεχθῇ τοιαύτην μεταβολήν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὐδ' ἔχνος πρὸς διάκρισιν τάξεων ὑπάρχει, δὲν εἶναι ἀτοπον νὰ παραδεχθῶμεν καὶ νὰ διατηρῶμεν νόμον στηριζόμενον ἐπὶ τοιούτων ἀδίκων καὶ ἀντικοινωνικῶν βάσεων; Ἐὰν λοιπὸν ἐνυπάρχη εἰς τὸν νόμον ἡ ἀδικία, τὴν ὁποίαν καταδεικνύομεν, διὰ τί νὰ μὴν τὴν θεραπεύσωμεν; Τίς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀδικίαν ταύτην τοῦ νόμου; Ἐπικαλούμεθα καὶ πάλιν τὴν προσοχήν τοῦ ὑπουργείου, καὶ τῶν Βουλευτικῶν σωμάτων, ἰδίως δὲ τοῦ μᾶλλον ἐκ τῆς διατηρήσεως τοῦ νόμου πάσχοντος λαοῦ τῆς Ἑλλάδος. Προτεινόμεν δὲ θεραπείαν ὁποίαν καὶ ἄλλοτε εἶπομεν. Ἐὰνδὲν ἦναι δυνατόν νὰ ὑπηρετῶσιν ἅπαντες στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα δι' ὄρισμένον τινα χρόνον, ὡς εἰς ἐν τῶν προλαβόντων ἡμῶν φυλλαδίων εἶπομεν, τοῦλάχιστον, γινομένης τῆς κληρώσεως, ὁ λαμβάνων τὸν ὑποχρεωτικὸν ἀριθμὸν νὰ λαμβάνῃ εἰς ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ δήμου ἢ παρὰ τῶν λοιπῶν κληρούχων ἐξακοσίας δραχμας, τὰς ὁποίας, ἐὰν μὲν εὐχαριστήται καὶ δύναται ὁ ἴδιος νὰ ὑπηρετήσῃ στρατιωτικῶς, νὰ διαθέτῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ἐὰν δὲ δὲν θέλῃ νὰ ὑπηρετήσῃ, νὰ δίδῃ ταύτας εἰς ἀντικατάστασιν ἑτέρου. Ὅστις εὐχαρίστως προσέρχεται εἰς τὸν στρατὸν, δύναται καὶ ὀφλιγῶρα νὰ διδαχθῇ καὶ προθύμως νὰ ὑπηρετήσῃ, ὅστις ὁμως φέρεται εἰς αὐτὸν ἀκουσίως καὶ δέσμιος, ὡς κακοῦργος, ποτὲ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κατασταθῇ πρόθυμος καὶ πιστὸς στρασιώτης, συναισθανόμενος τὴν γενομένην αὐτῷ ἀδικίαν παρὰ τοῦ νόμου, οὐδὲ θέλει εὐχαρίστως ὑπη-

ρετῆσει κοινωνίαν, ἥτις ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ κατασταθῇ θύμα ὑπὲρ αὐτῆς, καταστροφόμενων ὄλων τῶν οἰκιακῶν του συμφερότων ἀνευ οὐδεμιᾶς ἱκανοποιήσεως. Ἐὰν δὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δυσαρεσκείας ἦναι δραπετεύσεις καὶ λειποταξίαι ἐν καιρῷ ὁμαλῶν περιστάσεων, τί πρέπει νὰ περιμένῃ τις ἐν περιπτώσει ἀνωμαλιῶν, ἐσωτερικῶν ταραχῶν, ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἄλλων ὁμοίων περιστάσεων;

Δὲν εἶναι μόνον τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νόμου, ὅπερ ἀπαιτεῖ τὴν ὁποίαν ἐξεθέσαμεν διόρθωσιν, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ὄχι ὀλιγώτερον σπουδαία, περὶ τῆς ὁποίας θέλομεν ἐν παρόδῳ ὁμιλήσει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχοντες σκοπὸν νὰ κίμωμεν λεπτομερεστέραν ἀκολούθως ἀνάπτυξιν.

Ὁ στρατιώτης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τετραετοῦς ὑπηρεσίας του, τίποτε παρὰ τὴν στρατιωτικὴν ἐξάσκησιν, δὲν μαθάνει πλείοτερον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἠδυνήθησαν νὰ μάθωσιν ὀλίγα γράμματα, ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας αὐτῶν προθυμίας. Ἡ κυβέρνησις δὲ ἔχει ἐπιβεβλημένην εἰς τοὺς στρατιώτας τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ διδαχθῶσι γράμματα, καὶ ν' ἀποκτήσωσι καὶ ἄλλας συντελεστικὰς πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον γνώσεις, δι' ὧν νὰ βελτιώσωσι τὴν ἠθικὴν αὐτῶν κατάστασιν, καὶ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς πατρίδας των νὰ διαδώσωσιν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συμπολίτας των παράδειγμα πολιτισμοῦ καὶ εὐνομίας. Ἄλλ' ὅ,τι νομίζομεν μεγαλύτερον ἀδίκημα εἰς τοὺς στρατιώτας τούτους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ὅσοι ἔχουν τὴν προθυμίαν νὰ ἐξακολουθήσωσι διαρκῶς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, εἶναι τὸ νὰ μὴ χορηγῶσιν

εἰς αὐτοὺς μέσα ἐκπαιδεύσεως τοιαῦτα, ὥστε μετὰ τινὰ κριτὸν νὰ δύνανται νὰ προβῶσιν εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἀξιωματικοῦ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου προνομιούχοι τάξεις δὲν ὑπάρχουσιν, εἰς τὸν στρατιώτην εἶναι ἀνοικτὸν τὸ στάδιον νὰ προβῆ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς βαθμίδος τοῦ στρατηγοῦ, ἐὰν ἔχη τὰ ἀπαιτούμενα προτερήματα. Ἄλλὰ πῶς ν' ἀποκτήσῃ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, ὅταν οὐδεμίᾳ περὶ τούτου πρόνοια ἐλήφθῃ; Νομίζομεν καθ' ὑπερβολὴν ἄδικον εἰς τὸν στρατιώτην, ἐὰν ἔχη προτερήματα καὶ ιδιότητας ἱκανὰς διὰ νὰ προβῆ, νὰ μὴν τοῦ χορηγηθῶσιν ἀνάλογα πρὸς τοῦτο μέσα. εἶναι ἄδικον αὐτὸς μὲν νὰ μένῃ αἰωνίως στρατιώτης, νὰ ἐπιβάλλωνται δε ἀξιωματικοὶ διδασκόμενοι εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον, καὶ μάλιστα δαπάνῃ τῆς ἐξουσίας. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι καὶ ἄδικον καὶ ἐξαιρετικὸν τρόπον τινὰ ὑπὲρ μιᾶς τάξεως ἀνθρώπων, τὴν ὁποῖαν ἐκτρέφουσι καὶ ἐκπαιδεύουσι δημοσίᾳ δαπάνῃ, καὶ τὴν ὁποῖαν τελευταῖον ἐπιβάλλουν καὶ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ. Ἡ εἰς τὰ στρατιωτικὰ σχολεῖα ἐκπαίδευσις εἶναι ἀπαραίτητος, τὸ ὁμολογοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηχανικὸν νόμον, καὶ τὸ πυροβολικόν, ἔπερ ἀπαιτεῖ ἐξειδικασμένας γνώσεις ὅσα δὲ ἀναγκαιοῦν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἵππικοῦ νομίζομεν ὅτι δύνανται νὰ τὰ διδαχθῶσι καὶ ἀπλοῖ στρατιῶται, ἐὰν ἔχουσιν εὐφυίαν τινὰ πρὸς ταῦτα. Προτείνομεν λοιπὸν νὰ συστηθῇ σχολεῖον στρατιωτικόν, ἐντὸς ἐκάστου τάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγκαίως νὰ ὑποβάλλωνται ὅλοι οἱ στρατιῶται, κατ' ἀρχὰς μὲν διδασκόμενοι γραφῆν, ἀνάγνωσιν, ἀριθμητικὴν καὶ κατῆχησιν, καὶ ὅ,τι ἄλλο κριθῇ ἀρμόδιον, ἀκολούθως δὲ ὁ μὲν στρατιώ-

της νὰ διδάσκεται ὅσα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ δεκανεὺς, ὁ δεκανεὺς νὰ διδάσκεται ὅσα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ λοχίας καὶ οἱ λοιποὶ ὑπαξιωματικοί, οὗτοι δὲ τελευταῖον, ὅσα πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ ἀξιωματικοί, ὥστε ὁ στρατιώτης, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν πρόοδον ταύτην, νὰ φροντίζῃ ν' ἀποκτᾷ πάντοτε γνώσεις ἀνωτέρας. Ὅχι μόνον δὲ ἐπιτυχάνων τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐκπληροῖ αὐτὸν ἀξίως, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐπιτυχῶν αὐτὸν καθίσταται πολὺ κλητέρος εἰς τὴν κοινωνίαν, παρ' αὐτὸν δὲν εἶχε τὰς γνώσεις ταύτας. Τοιαύτη ἐκπαίδευσις, ἐνῶ εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ ὠφελιμωτάτη, δὲν ἀπαιτεῖ καὶ κἀνὲν ἐξοδον, διότι τὴν διδασκαλίαν ταύτην δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἴδιον σῶμα.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

(Μετάρρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Εἶμαι ἐντελῶς πεπεισμένος, ὅτι ἡ ἀνατροφή δύναται ν' ἀρχίσῃ ἅμα τὸ παιδίον βλέπει καὶ ἐννοεῖ· μετὴν λέξιν δὲ ἐννοεῖ θέλω νὰ εἶπω τὸ νὰ καταλαμβάνῃ τοῦλάχιστον μετ' σημεῖα, ἐὰν ὄχι διὰ τῆς ὀμιλίας. Ἐχω βεβαιότητα, ὅτι τὸ παιδίον δύναται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ν' ἀποκτήσῃ καλὰς ἢ κακὰς ἐξείεις, μετ' ἐπίσημον εὐκολίαν, κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποῖαν θέλουν δώσει εἰς αὐτό.

Τὸ παιδίον, ὅταν θέλῃ νὰ τοῦ δώσουν κἀνὲν πρᾶγμα, φωνάζει, καὶ τοῦτο εἶναι ὁ πρῶτος τρόπος τοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν θέλησίν του. Σπεύδουν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ θεραπεύσουν τὴν ἐπιθυμίαν του. Συρόμενον

ἀπὸ τὸ ἐνστικτον, διότι, κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, μόνον τὸ ἐνστικτον ἐνεργεῖ ἐν αὐτῷ, ἐναγκαλιζέται τὸ μέσον τοῦτο καὶ τὸ μεταχειρίζεται καθ' ὑπερβολήν. Ἐπιτυχάνον οὕτως, ἀποκτᾷ πλέον τὴν ἕξιν, ὥστε δὲν εἶναι τρόπος νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, τούλάχιστον διὰ πολὺν καιρὸν, ἢ μέχρις οὗ, ἀναπτυσσομένων τῶν αἰσθητῶν του, ἀποκτήσῃ νέας ἀπαιτήσεις, καὶ χρειασθῶσι διάφορα μέσα περιστολῆς.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἦναι τις ἀπατημένος· ὅταν ἡ πρώτη αὐτῆ ἡλικία παραμεληθῇ, αἱ δυσκολίαι πληθύνονται εἰς τὸ μέλλον, καὶ τὰ σφάλματα γίνονται πολυαριθμότερα.

Κάνεν ἐλάττωμα δὲν πρέπει νὰ λογίζεται μικρὸν· πᾶσα κακὴ ἕξις φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὸν καρπὸν της. Ὁ παράσιτος μύκης (μανιτάρι) ἀρχίζει ἀπὸ λευκόν τι σημεῖον, μεγαλύνεται ὁμως, ὑψοῦται, ἐκτείνεται καὶ περιέχει οὐτίς φαρμακεράς, αἱ ὁποῖαι ἐξαπλοῦνται ἐπὶ τῆς περὶ αὐτὸν γῆς καὶ διαδίδουν σπέρματα φαρμακερά. Ἐν ἐλάττωμα γενεᾷ πάντοτε ἐν ἡ πολλὰ ἄλλα, διότι κατὰ φύσιν ὅλα τὰ πράγματα τείνουν εἰς τὸ νὰ ἀναγεῶνται καὶ νὰ πληθύνωνται. Καὶ τὰ ἡθικὰ φυτὰ ὁμοιάζουν τὸ γενικὸν σύστημα· ἀνάγκη λοιπὸν ἢ νὰ τὰ περιποιηθῇ τις, ἢ νὰ τὰ καταστρέψῃ ἐκ πρώτης ἀρχῆς.

Κάνεν ἐλάττωμα δὲν πρέπει νὰ τὸ μεταχειρισθῇ τις μ' ἀδιαφορίαν· ὀλίγη ἐπιμέλεια καὶ ὀλίγη προσοχὴ θέλει ἀποδείξῃ τὴν ὀρθότητα τῆς σκέψεως ταύτης.

Ἄς μὴν εἶπῃ τις ὅτι, κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν, τὸ παιδίον δὲν δύναται νὰ ὀδηγηθῇ ἀπὸ τὰς προῶρους ταύτας διδασκαλίας. Ἐπαναλαμβάνω νὰ εἶπω ὅτι, καὶ

ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἀνεφάνη ἐν αὐτῷ οὐδ' ἡ πρώτη ἀληθῆς λάμψις τῆς νοήσεως, μόνον τὸ ἐνστικτον ἀρκεῖ, ὡς προφανέστατα παρατηροῦμεν τοῦτο εἰς τὰ ζῶα.

Εἶδα σκύλον τινὰ γαυγίζοντα καὶ ὀρυόμενον ὄχι μόνον διὰ νὰ τοῦ δώσουν ὅ,τι τοῦ ἦτον ἀναγκαῖον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀσχολῶνται μετ' αὐτοῦ. Ὁ ἴδιος οὗτος σκύλος, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἕξεων, εἶχε καὶ τὸ νὰ μὴν θέλῃ νὰ πίνῃ νερὸν, εἰμὴ διὰ χουλιαρίου, τὸν ὁποῖον ὁ διατρέφων αὐτὸν τοῦ ἐπαρουσίαζεν εὐαρέστως. Ἀποχωρισθεῖς ὁμως μετὰ ταῦτα ἀπὸ τὸν κύριόν του, ὅστις καλῆτερον δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὑπηρέτης του, κατέστη ἡσυχος, καὶ ἔπαυσε τοῦ νὰ ἦναι ὀχληρὸς, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐθεραπεύθη. Τὸ παράδειγμα τοῦτο, ἂν καὶ φαίνεται παιδαριῶδες, ὑποστηρίζει ὁμως τὴν πεποιθῆσίν μου, καὶ καταστρέφει πᾶσαν πρόφασιν διὰ νὰ μὴν ἐνασχοληθῶσιν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν καλλιέργειαν ταύτην, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀρχίσωσιν, ὡς καὶ κατὰ πᾶσαν ἄλλην, διὰ νὰ ἐκρίζώσωσι τὰ χόρτα πρὶν σπείρωσι τὸν ἀγρόν.

Πρώτη λοιπὸν δυσκολία παρίσταται τὸ νὰ ἐξαλείψουν τὴν θέλησιν, τὴν ὁποίαν τὸ παιδίον ἐξηγεῖ ἐπιμόνως ἢ μετ' ὀχληρόν. Ἀρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο τὸ νὰ μὴν ὑπακούσουν ἀμέσως εἰς τὴν φωνὴν ταύτην, ὅταν δὲν προσέρχεται ἀπὸ πάθος τι, καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ διασκεδάσουν μετ' ἡμερότητα τὸ παιδίον. Τελευταῖον, τίποτε νὰ μὴν δώσουν εἰς αὐτὸ, ἐὰν δὲν παύσουν ἐντελῶς αἱ φωναὶ του.

Ἄφου τὸ παιδίον ἀρχίσῃ νὰ ὀμιλῇ, τὸ ἔργον λαμβάνει πλειοτέραν ἐπέκτασιν, καὶ πρέπει νὰ προσέχη τις μετ' πλειοτέραν ἐπιμέλειαν τὸν ἀνῆσυχον τρόπον τοῦ

παιδίου εἰς τὰς αἰτήσεις του, διότι αὐται μεταβάλλονται εἰς θυμὸν, ἐὰν ἀμέσως δὲν ἐπιφέρῃ τις τὴν διόρθωσιν.

Τὸ παράδειγμα ἐν γένει ἔχει πολλὴν δύναμιν, καὶ εἶναι ἀδύνατον ὥστε τὸ παιδίον, ὅπερ ἀντιλαμβάνεται πάντων, νὰ μὴν ἀποκτήσῃ ἀπὸ τούτους περὶ αὐτὸ τὴν ἡσυχίαν τὴν ὁποίαν μὲ τὸν καιρὸν ἀποκτᾷ διὰ τῆς μιμήσεως, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν σύρεται κατ'ὀλίγον διὰ τοῦ ἐνστίκτου. Ἐὰν ὅμως τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἀρκῆ, διὰ νὰ ἐξαλείψωμεν τὴν δυσάρεστον ταύτην διάθεσιν, τὴν ὁποίαν τόσον οὐσιῶδες εἶναι νὰ ἐξαλείψωμεν, συνιστῶ ἐν θεραπευτικὸν μέσον ἀπλούστατον, τὸ ὁποῖον εἶδον ἐπιτυχῆσαν πληρέστατα· εἶναι δὲ τὸ ἑξῆς·

Παιδίον τι εἶχε τοσοῦτον βίαιον θυμὸν, ὥστε ἐστριφογυρίζετο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ κρατοῦντος αὐτοῦ, ἐγένετο μυροκόκκινον καὶ ὡς ξηρὸν, καὶ ἦτον φόβος μὴν τοῦ ἔλθουν σπατμοί. Ὅσα μετὰ καὶ ἂν ἐμταχειρίσθησαν εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψωσι τὴν δυσάρεστον ταύτην διάθεσιν ἀπέτυχον. Πρώτην ὅμως φοράν, καθ' ἣν συνέβη τοῦτο ἀκολούθως, ἀπέφυγαν τοῦ νὰ τὸ ὁμιλήσωσι διόλου καὶ τὸ ἀπέθεσαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς ἐν τῶν ἀποκέντρων δωματίων· ἡ μήτηρ του ἐστάθη εἰς τὸ ἴδιον δωματίον προσποιουμένη, ὅτι ἀναγινώσκει μὲ πολλὴν ἡσυχίαν. Μετὰ τινὰς στιγμᾶς, αἱ φωναὶ ἔπαυσαν, καὶ τότε ἡ μήτηρ διέταξε καὶ μετέφεραν τὸ τέκνον εἰς τὸν θάλαμον τῆς ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίας, τὸ ἔβαλαν εἰς τὸ στρώμα, καὶ ἐπέμψε νὰ προσκαλέσουν τὸν ἰατρὸν, ὅστις, κατ' εἰσήγησιν τῆς μητρὸς, συμμορφούμενος εἰς τὸ νὰ παίξωσι μικρὰν κωμωδίαν, καὶ παρατηρῶν τὸν σφυγμὸν τοῦ ὑποτιθεμένου ἀθροῦς

εἶπεν, ὅτι τὸ πάθος εἶναι νευρικὸν ἐκ τῶν δεινοτέρων, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ πυρετὸν ἐπικίνδυνον, ἐὰν ἐπανήρχετο· διώρισε λοιπὸν νὰ μείνῃ τὸ παιδίον εἰς τὸ στρώμα, νὰ φυλάξῃ δίαιταν, καὶ νὰ μεταχειρισθῆ μόνον πτυσάνην ἕως τὴν αὔριον. Ποτὲ ὕστερον ἀπὸ τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἐπανῆλθεν ὁ θυμὸς.

Αἱ πρῶται περὶ θρησκείας διδασκαλίαι πρέπει νὰ δοθῶσι κατὰ τὴν νεαρὰν ταύτην ἡλικίαν. Πρέπει νὰ λέγη τις εἰς τὸ παιδίον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμεν ὅλα ὅσα καλὰ πράγματα βλέπει, τὰ δένδρα, τὰ ἄνθη, τὰ πτηνὰ, πᾶν ὅ,τι βλέπει μὲ θαυμασμόν. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν πατέρα του, τὴν μητέρα του, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ κύριος τοῦ παντός, καὶ βλέπει καὶ ἀκούει ὅλα. Πᾶσαν ἐσπέραν λοιπὸν καὶ πᾶσαν πρῶϊαν νὰ τὸ βάλουν νὰ λέγῃ μερικὰ λόγια ἐν εἶδει προσευχῆς, καὶ νὰ τὸ συνειθίζουν οὕτω νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει θεία Πρόνοια, ἣτις εἶναι ἡ βάσις πάσης ἐξουσίας καὶ πάσης ἠθικῆς. Πόσον ἰσχυρὰν συνδρομὴν δύναται νὰ λάβῃ φρόνιμος μήτηρ ἀπὸ τὴν πρώτην ἐμπνευσιν τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης! Τὸ παιδίον ἐκ τούτων ἀποκτᾷ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς γονεῖς του, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

Συνειθίζε τὸ παιδίον νὰ πηγαίῃ τὴν ἐλεημοσύνην σου εἰς τὸν πτωχὸν γέροντα καὶ εἰς τὴν βακένδυτον γραίαν ἅς δίδῃ εἰς τὸν πτωχὸν παιδίον μέρος τοῦ κουλουρίου, τὸ ὁποῖον τοῦ δίδουν· ἀνοίξατε τὴν καρδίαν του εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐλεημοσύνης· ἀκολούθως ἐὰν δύνασθε νὰ τροποποιήσετε τὰ κινήματα αὐτῆς· πρέπει ἔνωρίς νὰ ρίψετε τὰ πρῶτα σπέρματα. Ἡ συμπάθειά του ἅς ἐκτείνεται καὶ μέχρι τῶν κτηνῶν. Βλέπει

τις κολλάκις παιδία γελῶντα καὶ κτυπῶντα τὰς χει-
 ρας, ὅταν σφάζωσι κἀνὲν πτηνόν, ἢ κἀνὲν ἄλλο κτη-
 νος. Ἀπομακρύνετε ἀπὸ τὰ τέκνα σας ὅλα αὐτὰ τὰ
 θεύματα, ἅτινα σκληρύνουσι τὴν καρδίαν, καὶ δύνανται
 νὰ ἔχουν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ὀλέθρια ἀποτελέσματα.
 Διδάξατε αὐτὰ, ὅτι καὶ τὰ ζῶα αἰσθάνονται πόνους, ὡς
 καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅτι εἶναι βάρβαρον καὶ ἀνάξιον
 ἔργον νὰ κακομεταχειρίζεται τὴν δυνάμιν του εἰς τὸ
 νὰ βασανίζῃ, ἐβγάζον τὰ πτερὰ, κόπτον τοὺς πόδας,
 καὶ καῖον ἢ κτυπῶν αὐτά. Μὴ συγχωρῆτε ποτὲ
 νὰ μεταχειρίζονται τὰ σκληρὰ παιγνίδια, τὰ ὅποια πο-
 λὺ προθύμως τὰ παιδία μεταχειρίζονται πρὸς τὰ ἄ-
 θλια ζῶα, διότι καὶ αὐτὰ προσπαθοῦν ἐνίοτε μὲ τὰς ἀ-
 σθενεῖς των δυνάμεις νὰ ἐκδικηθῶσιν. Εἶδα ἵππον τινὰ
 δυσαρεστηθέντα ἀπὸ τὴν πολύωρον ἐνόχλησιν ἐκ μέ-
 ρους παιδίου, νὰ τὸ σπρώξῃ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν φά-
 τνην του, καὶ νὰ τὸ δαγκάσῃ εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε,
 ἂν δὲν ἐπρόφθαναν νὰ δώσουν βοήθειαν ἤθελε τὸ φονεῦσει.

Πρέπει νὰ φροντίσωσι νὰ διδάξωσιν ἐνωρὶς τὸ παι-
 δίον ἀπλῶς περὶ καλῆς συμπεριφορᾶς διδασκαλίας,
 χωρὶς ὅμως νὰ ἀπομακρύνωνται τῆς φύσεως. Δὲν θέ-
 λω νὰ εἶπω ὅτι πρέπει νὰ καταστάνουν τὰ παιδία μι-
 κρὰς μηχανὰς, ὄχι, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ ἦναι εὐπρόσιτα,
 ὑποχρεωτικά, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴν ὀμιλοῦν περὶ
 ἑαυτῶν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶπω πόσον τὰ πολυ-
 χαϊδευμένα παιδία, τὰ ὅποια δικαίως λέγονται
 τρομερὰ παιδία, καταντοῦν ἀφόρητα, μόνοι οἱ
 γονεῖς των δύνανται ν' ἀρέσκωνται εἰς τὰ ὀχληρὰ φερ-
 σίματα αὐτῶν, τὰ ὅποια οἱ ξένοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑ-
 ποφέρουσι.

Πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι εἶναι πολὺ
 οὐσιώδες νὰ ἔχη πρὸς τοὺς ὑπηρετάς τὸ παιδίον ἀρ-
 μόδιον φέρισμον, νὰ τοὺς εὐχαριστῇ μὲ εὐγένειαν διὰ
 τὰς ὁποίας τοῦ ἀποδίδουσι μικρὰς εὐεργεσίας, πρέ-
 πει πρὸ πάντων νὰ ἔχη εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν τρο-
 φόν του, πρέπει νὰ τὰ κάμνουν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι ἡ ἀ-
 γάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσις δὲν πληροῦνται μὲ χρήματα.

Συγχρόνως δὲ πρέπει ν' ἀποφεύγουν ὅσον ἐνεστί τὴν
 συνάναστροφὴν ἀνθρώπων, οἵτινες διὰ τῆς ὀμιλίας καὶ
 τῶν συνηθειῶν των ἤθελον ἀντιπράττει εἰς τὸ σύστημα
 τῆς παρ' ὑμῶν διδομένης ἀνατροφῆς. Ἐάν ἡ κατά-
 στατίς σας τὸ συγχωρῇ, μὴ θέτετε πλησίον τοῦ παι-
 δίου σας, καὶ διὰ τὰς πρώτας ἀκόμη φροντίδας, εἰμὴ
 γυναῖκα μὴ ἔχουσαν κἀνὲν ἰδίωμα τῆς κατωτάτης τά-
 ξεως τοῦ λαοῦ. Πολλάκις συμβαίνει, ὥστε ὅ,τι πρᾶτ-
 τει τις περὶ ἀνατροφῆς, νὰ καταστρέφεται ἀπὸ τοὺς πε-
 ρικυκλοῦντας τὸ παιδίον. Ἀδιάκριτοι λόγοι, καὶ ἐπι-
 κρίσεις δι' ὅσα ἀπαγορεύουσιν οἱ γονεῖς εἰς τὰ τέκνα
 των, αὐτὰ εἶναι οἱ ἀληθεῖς κίνδυνοι, τοὺς ὁποίους πρέ-
 πει ν' ἀποφύγῃ τις διὰ πάσης θυσίας.

Διδάσκετε τὰ παιδία νὰ δίδουν λόγον διὰ πᾶν, ὅ,τι
 εἶναι ἀνάλογον εἰς τὴν ἡλικίαν του. Δίδετε ἀπόκρισιν
 σαφῆ καὶ μετὰ φιλοφροσύνης εἰς τὰς ἐρωτήσεις του.
 Μὴν κάμνετε πρὸς αὐτὰ ἀπαντήσεις πρὸς ὑπεκφυ-
 γῆν, εἰπέτε του τὴν ἀλήθειαν, ἂν τοῦτο ἦναι δυνα-
 τόν, ἀποκριθῆτε εἰς ταῦτα ἀπλῶς, ὅτι δὲν δύνασθε νὰ
 τὸ κάμετε, διότι δὲν ἠμποροῦν νὰ σᾶς ἐννοήσουν.

Ἀρχίσατε τὴν μετὰ λόγου ἀνατροφὴν ἀπὸ τὴν ἐ-
 ποχὴν καθ' ἣν τὸ παιδίον εἶναι ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα.
 Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλετε κατορθώσαι νὰ ἀποτρέ-

ψετε τὸ παιδίον ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς νηπιότητός του ἀπὸ τὰς εἰς τὸ κακὸν κλίσεις, καὶ νὰ ἀναπτύξετε συγχρόνως τὴν κρίσιν, τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του.

Εἶναι θαυμασμῶ ἄξιον, πόσα παιδιά ἀνατρεφόμενα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προοδεύουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κρίσεως. Εἶδον παιδιά νὰ κάμνωσι σκέψεις καὶ ἀποκρίσεις θαυμασίας διὰ τὴν ὀρθότητά των, καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα ἐδείκνυον ἄπειρον λεπτότητα εἰς αὐτάς. Θέλω διηγηθῆ περὶ τούτου δύο παραδείγματα, τῶν ὁποίων ὑπῆρξα. αὐτόπτης ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Τριετὲς περίπου κοράσιον ἐρωτοῦσε πότε ἢ τροφός του, τὴν ὁποίαν ἠγάπα καθ' ὑπερβολήν, ἔμελλε νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ ἰδῆ. «Μετὰ τὸ γεῦμα» τοῦ ἀπεκρίθησαν. «Ἄς γευματίσωμεν λοιπὸν ἀμέσως» ἀνεφώνησεν αὐτό.

Εἰς ὁμοίας ἡλικίας παιδίον ἐδειχναν τὴν προτομήν (εἰκόνα μέχρι τοῦ στήθους) φίλου τινὸς τοῦ πατρὸς του, ὅστις εὐρίσκετο παρῶν καὶ ἤθελε νὰ ἰδῆ ἂν τὸν γνωρίζῃ. «Ἄ πόσον ἄσχημος εἶναι» ἐφώναξε τὸ παιδίον χωρὶς νὰ θέλῃ· ἔπειτα ἐρυθρικῶν ἐπρόσθεσε μετὰ συγκινήσεως «ὅστις δὲν ἔχει πόδας.» Τίς δύναται νὰ εὔρῃ ἀπόκρισιν μὲ πλειότερον πνεῦμα καὶ ἀγαθότητα;

Οἱ γονεῖς μ' ὅλα ταῦτα τῶν παίδων δὲν πρέπει νὰ κυριεύονται ἀπὸ τὴν μικρὰν εὐχαρίστησιν τῆς φιλαυτίας, ὥστε νὰ ἀναφέρουν τὰς ἐπιτυχημένας ἀποκρίσεις τῶν τέκνων των. Καὶ τῶνόντι, αἱ ἀποκρίσεις αὗται, αἱ ὁποῖαι κινοῦν ἐνίοτε τὸν θαυμασμόν μας, ἐνδέχεται νὰ γένουν ἄνευ σκέψεως, καὶ ὁμοίως μὲ τὰ θαυμάσια κτηνήματα τῶν σφαιρῶν, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοῦ σφαιριστηρίου φέρουν τοὺς ἀνελπίστους τῆς τύχης συνδυασμούς. Διὰ τοῦτο, οἱ ἔπαινοι, ἢ ὁ θαυμασμός τῶν γονέων εἰς

τοιούτας περιπτώσεις θέλουν ἐπιφέρει πολὺ δυσάρεστον ἀποτέλεσμα, κινοῦντες τὴν φιλαυτίαν τοῦ παιδίου, καὶ μεταβάλλοντες ἐν ἑαυτῷ τὴν φυσικὴν κατάστασιν.

Εἶδα παιδιά διεφθαρμένα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὰς περὶ τῶν ἀστεϊσμῶν αὐτῶν ὁμιλίας τῶν γονέων των, νὰ παρατηροῦν ποῖον ἀποτέλεσμα φέρει ἡ ὁμιλία των, ὅταν ἀμίλου ἐνώπιον ξένων. Τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖ σχολία διὰ νὰ τὸ ἐνοήσωμεν.

Μεγίστην προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ γονεῖς διὰ νὰ μὴν δείχνῃ κἀνεὶς ἐνώπιον τῶν τέκνων των παιδαριώδεις φόβους διὰ κἀνὲν ζῴφιον, διὰ κἀνὲν ζῶον κτλ. Δὲν πρέπει ν' ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὸ παιδίον νὰ ἐγγίξῃ πράγμα δυσάρεστον, εἶναι καλὸν ὅμως νὰ τὸ βλέπῃ χωρὶς νὰ τοῦ κάμῃ ἐντύπωσιν. Μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ τὸ παράδειγμα ἐπιτυγχάνομεν εἰς ταῦτα ἄριστα.

Εἶδον γυναῖκας νὰ ἐβγάζωσι δυνατὰς φωνὰς, ὅταν βλέπωσι σφήκαν, ἄλλας νὰ ἐνοχληθῶσιν ἐπαισθητῶς ἀπὸ τὴν θέαν ἀράχνης, ποντικοῦ, κάμπης. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπερνικήσῃ τις ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὴν ἀποστροφὴν ταύτην.

Ὅταν συμβαίῃ τρικυμία, μὴ συγχωρῆτε νὰ δείχνουν φόβον ἐμπροσθεν τοῦ παιδίου σας. Μὴν τὸ παρακινήτε νὰ πράξῃ τι ἐναντίον τῆς ἀνηκούσης προφυλάξεως, ἀλλὰ κάμετέ το νὰ θαυμάζῃ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ λαμπροῦ τούτου θεάματος, καὶ δότε οὕτως εὐγενῆ διεύθυνσιν εἰς τὰς ιδέας του.

Ὁ φόβος εἶναι αἰσθημα ἐπιβλαβέστατον, τὸ ὁποῖον παντὶ σθένει πρέπει ν' ἀπομακρύνωμεν. Δὲν πρέπει λοιπὸν ν' ἀνεχώμεθα νὰ φοβίζομεν τὰ παιδιά μὲ τὴν Μοῦταν, μὲ τὸν βῶμ. πυραν, μὲ τὸν λύκο κτλ. Ὁ τρό-

μος, τὸν ὁποῖον τοιαῦται διηγήσεις προξενοῦν εἰς ἄθλια μικρὰ ὄντα, ἡμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ πολὺ δυσἄρεστα καὶ ἐπιβλαβέστατα πρὸς τὴν ὑγίαν ἀποτελέσματα. Πολὺ δύσκολον εἶναι νὰ κατορθώσωμεν τὰς τροφούς νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τὰ φοβερίσματα ταῦτα, διὰ νὰ κάμουν τὸ παιδίον νὰ σιωπήσῃ. Μεγίστη προσοχὴ χρειάζεται ὡς πρὸς τοῦτο, ἐν γένει δὲ πρέπει ὅσον ἐνεστὶν ὀλιγώτερον ν' ἀπομακρύνῃ τις ἀπὸ πλησίον του τὸ τέκνον του, διότι αὐτὸ καὶ μόνον εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον πρὸς ἀποφυγὴν μέσον.

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ. Η ΑΡΑΧΟΒΑ.

(Συνέχεια ὄρα φυλ. ΣΤ'. σελ. 432)

Μόλις ἔδυσεν ὁ ἥλιος, καὶ ἄνεμος λεπτὸς πνέων ἀπὸ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ διέχεε μεγίστην ψυχρότητα, ἣτις διεπέρα ταχύτατα καὶ τοὺς καλῶς ἐνδεδυμένους, ἀλλ' ὅσοι δὲν εἶχον ἐπανωφόρια, ἦτον ἀδύνατον ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν μεγίστην τοῦ φύχου σφοδρότητα. Οἱ πλειότεροι δὲ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον τοποθετηθῆ περὶ τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον, δὲν εἶχον λάθει μεθ' ἑαυτῶν τὰς κάπας των, ὡς ἐρχόμενοι ἀνευ ἀποσκευῶν, διὰ νὰ ἦναι ἔτοιμοι πρὸς μάχην. Ἐλθόντες δὲ ἀπὸ μακρὰν ὁδοπορίαν, καὶ πολεμήσαντες πολλὴν ὥραν ἀνευ διακοπῆς, ὑπαρχούσης κατὰ τὴν ἡμέραν ζωηρᾶς τῆς προσβολῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἦσαν οἱ πλειότεροι εἰς ὑπερβολὴν ἰδρωμένοι, ὅπερ κατέσταινε τὸ φύχος ἀρόρητ ν εἰς αὐτούς. Δὲν ἦτο δὲ δυνατόν ν' ἀνάψωσι φωτῖας· διότι ἡδύ-

ναντο νὰ φαίνωνται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ποίας θέσεις κατέχουσι, καὶ πόσοι εἶναι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρὸ πάντων διὰ νὰ μὴ προσβάλλωνται ἀπ' αὐτοὺς φαινόμενοι εἰς τὴν λάμπιν τοῦ πυρός. Διὰ ταῦτα, ἂν καὶ ὁ ἀρχηγὸς διέταξε νὰ παραμείνωσιν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες εἰς στενὴν πολιορκίαν περὶ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, διὰ νὰ μὴ ἀφήσωσιν τοὺς ἐχθροὺς νὰ φύγωσι διὰ νυκτὸς ἐὰν εἶχον τοιοῦτον σκοπὸν, μόλις τὸ πέμπτον μέρος διέμεινε διαρκῶς περὶ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, καὶ οὗτοι ἀφοῦ παρεδέχθησαν τὸ μέτρον τοῦ νὰ διαδέχωνται ἐναλλάξ ἀλλήλους. Ἄμα τὸ φύχος καθίστατο ἀφόρητον εἰς τινὰς ἐκ τῶν πολιορκουμένων στρατιωτῶν, οὗτοι μετέβαινον εἰς τὸ χωρίον, ὅπου εἶχον κατάλυμα οἱ στρατιωταὶ των (ἡ μάγκα των) καὶ ἐκεῖ εὑρισκον ἀφθονον πῦρ, ὅπερ ἔκαιε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, καὶ ἔπιναν ἱκανὸν οἶνον, τὸν ὁποῖον εἶχον ἐγκαταλείψει φυγόντες οἱ χωρικοί. Ἀναλαμβάνοντες οὕτω τὰς δυνάμεις των ἐπανάρχοντο εἰς τὴν θέσιν των· ἀλλ' ὡς συμβαίνει εἰς στρατεύματα ἄπειρα τακτικῆς πειθαρχίας, οὔτε ὅλοι ἐπανάρχοντο ἐγκαίρως εἰς τὴν θέσιν, οὔτε καὶ οἱ ἐπανερχόμενοι διέμενον ὅσον ἔπρεπε. Πολλοὶ εὐρόντες ἀφθονίαν οἴνου ἔπιον μὲ τόσην ὑπερβολὴν ὥστε μεθυσθέντες δὲν ἦσαν πλέον εἰς κατάστασιν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἔμεναν ἐξαπλωμένοι κατὰ γῆς εἰς τὰς οἰκίας καὶ βυθισμένοι εἰς βαθύτατον ὕπνον. Ἐὰν λοιπὸν κατὰ τὴν νύκτα ταύτην οἱ ἐχθροὶ ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἦτο πολὺ ἐνδεχόμενον νὰ διαφύγωσιν ἀκινδύνως, ἢ τοῦλάχιστον μὲ ὀλίγην ζημίαν, ἀλλ' εἰς τὴν γενομένην μεταξὺ τῶν δύο ἀρχηγῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ σύ-

σκεψιν δὲν ἐνεκρίθη τὸ μέτρον τοῦτο, διότι ὁ μὲν Κεχαγιάμπης στηριζόμενος εἰς τὸ ἀξίωμα του καὶ εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Κιουταχῆ, ἤλπισε ταχεῖαν βοήθειαν, ὁ δὲ Μουστάμπης, ὑψηλοφρονῶν διὰ τὰς ἕως τότε νίκας του, δὲν κατεδέχετο νὰ φύγη διὰ νυκτός. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν διὰ νὰ μὴν παραδεχθῆ τὸ μέτρον τοῦτο. Ἐλάμβανε μισθοὺς διὰ μέγαν ἀριθμὸν στρατιωτῶν, ἐνῶ πραγματικῶς μόλις εἶχε τὸ τρίτον αὐτῶν. Τὸ νὰ φύγη λοιπὸν κρυφίως, ἐκτὸς τῆς προσβολῆς, τὸν ἐξέθετε καὶ εἰς κίνδυνον ἐνώπιον τοῦ Κιουταχῆ. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ διαμείνωσι, καὶ κατώρθωσαν τὴν αὐτὴν νύκτα νὰ πέμψωσιν ἀγγελιοφόρους εἰς τὴ πλησιέστερα στρατόπεδα διὰ νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν αὐτῶν.

Οἱ Τούρκοι εἶχον διασώσει ὅλας τὰς ἀποσκευὰς των συγκεντρωθέντες δὲ εἰς μικρὰν ἕκτασιν τόπου, καὶ τοποθετήσαντες τὰ φορτηγὰ καὶ τὰς ἀποσκευὰς περὶ ἑαυτοῦς, δὲν ὑπέφερον ἀπὸ τὸ ψῦχος ὅσον οἱ Ἕλληγες. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν, πρὶν ἔτι ἀνατεῖλει ὁ Ἥλιος, οἱ Ἕλληγες ἦσαν ἅπαντες εἰς τὰς θέσεις των ὠχυρωμένοι εἰς μικροὺς προμαχῶνας, κατεσκευασμένους εἰς ἀπόστασιν μικρὰν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε νὰ μὴν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθωσιν οἱ ὀθωμανοὶ ἀπὸ τὰ μεταξὺ αὐτῶν διαστήματα. Ἰσχυρότατοι δὲ προμαχῶνες ἀνηγέρθησαν πρὸς τὰ μέρη, ὅθεν ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ δοκιμάσωσιν οἱ Τούρκοι τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀμέσως ἤρχισεν ἀμφοτέρωθεν σφοδρὸς πυροβολισμός· ἀλλ' ἡ βλάβη τῶν Τούρκων δὲν ἦτο μεγάλη, διότι καὶ αὐτοὶ κατεσκεύασαν προμαχῶνας καὶ ἐμάχοντο ὀπισθεν αὐτῶν. Ἡ ἀναχώρησις ὁμῶς αὐτῶν καθίστατο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀδύνατος, διότι ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ στρα-

τιωτικὰ ἀποσπάσματα διετάχθησαν νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς Ἀράχοβαν ὅσον τὸ ταχύτερον, ἐστάλησαν δὲ καὶ ἱκανὰ σώματα διὰ νὰ κατέχωσι τὰς θέσεις, ὅθεν ἐμελλε πιθανῶς νὰ γένη ἡ φυγὴ τῶν ἐχθρῶν· συγχρόνως δὲ τὰ σώματα ταῦτα εἶχον ἐντολὴν νὰ ἀποκρούσωσι πᾶσαν νέαν βοήθειαν, ἣτις ἤθελεν ἀποπειραθῆ νὰ διαβῆ δι' αὐτῶν. Καὶ προσέτι ἱκανὸν σῶμα στρατοῦ ἦτον ἑτοιμον νὰ δράμῃ εἰς τὰ στενὰ, ἂν τυχὸν ἤθελεν ἐπέλθῃ μεγάλη δύναμις ἐχθρική.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς πολιορκίας ταύτης συσσωματωθέντες πολλοὶ τῶν εἰς Δαύλιαν καὶ ἄλλας θέσεις κατεχόντων ὀθωμανῶν, διηρέθησαν εἰς δύο σώματα, ἓν, τὸ μικρότερον καὶ ἐλαφρότερον, ἦτον ἐπιφορτισμένον νὰ ὑπάγῃ διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ Παρνασοῦ ὁδοῦ, τὸ δὲ διὰ τοῦ Ζεμενοῦ, ὅπερ ἐκόμιζε καὶ πλῆθος φορτηγῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ σχέδιον αὐτῶν ἦτον, οἱ μὲν διὰ τοῦ Παρνασοῦ πηγαίνοντες νὰ προβῶσιν εἰς μέρος φαινόμενον ἀπὸ τὸ ἄνω τῆς Ἀραχόβης Τουρκικὸν στρατόπεδον, καὶ νὰ πυροβολήσωσιν ἐκεῖθεν δίδοντες εἶδησιν οὕτως εἰς τοὺς οἰκείους των ὅτι ἔρχονται ὑπὲρ αὐτῶν, διὰ νὰ προπαρασκευασθῶσι καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔξοδον· συγχρόνως δὲ νὰ κινήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, διὰ νὰ μείνη ὀλιγωτέρα δύναμις πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ζεμενοῦ, ὅθεν πραγματικῶς ἐσκόπευον νὰ ἐξέλθωσιν. Οἱ δὲ διὰ τοῦ Ζεμενοῦ, εἰς δὲν ἀπαντήσωσιν Ἑλληνικὴν δύναμιν νὰ προβῶσι μέχρι τῆς Ἀραχόβης· ἂν δὲ ἤθελον ἀπαντήσῃ τοιαύτην, νὰ συγκροτήσωσι μάχην, καὶ νὰ διαμείνωσιν εἰς ταύτην ὅσον ἐνεστί πλειότερον διὰ νὰ εὐκολύνωσιν οὕτω τὴν ἔξοδον τῶν κατὰ τὴν Ἀράχοβαν ἀποκλεισμένων οἰκείων των.

Οἱ διὰ τοῦ Παρνασσοῦ ἐρχόμενοι ἐξετέλεσαν τὴν παραγγελίαν των καὶ πυροβολήσαντες ἐπὶ λόφου τινοῦ καταφανοῦς ἔδωκαν τὴν εἶδρην, οἱ δὲ πολιορκούμενοι παρατηρήσαντες πανταχόθεν τοὺς περὶ ἑαυτοὺς Ἑλληνας, καὶ ἰδόντες τὸ πρὸς τὸν Παρνασσὸν μέρος μὴ φυλαττόμενοι μὲ ἰκανὸν ἀριθμὸν Ἑλλήνων, διότι ἀπὸ αὐτοῦ ὀλιγώτερον ἐπίστευον νὰ κάμωσιν ἔξοδον οἱ ἐχθροί, ὤρμησαν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος. Ἀποσυρθέντων δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πρώτην ὄρμην, οὗτοι ἐξήλθον καὶ πέραν τῶν προμαχώνων τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' αἰφωναί καὶ ὁ θόρυβος ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων ἔδωκαν αἰτίαν εἰς τὸν Καραϊσκάκη νὰ παρατηρήσῃ τὸν κίνδυνον καὶ νὰ δράμῃ ταχέως πρὸς τὸ μέρος τοῦτο αὐτοπροσώπως προσκαλῶν ὀνομαστὶ τοὺς σημαντικώτερους ἐκ τῶν φυλαττόντων τοὺς προμαχῶνας, ἀφ' ὧν διήρχετο, καὶ λαμβάνων αὐτοὺς μεθ' ἑαυτοῦ διὰ ν' αὐξήσῃ οὕτω τὴν ὑπ' αὐτὸν δύναμιν. Ἄλλ' οἱ Τούρκοι, εἴτε διότι ἀντεκρούοντο παρ' αὐτῶν, εἴτε διότι τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἦτον εὐθετον πρὸς φυγὴν, εἴτε διότι δὲν ἦλθεν ἢ ἀπὸ Ζεμενὸν προσδοκωμένη δύναμις, δὲν προώδευσαν περισσότερον, ἀλλ' ἐπανήλθον εἰς τὰς πρώτας θέσεις των. Ὄταν τὸ κίνημα τοῦτο τῶν ἐχθρῶν ἐματαιώθη, ὁ Καραϊσκάκης ἐπεμψε δύναμιν καὶ πρὸς τοὺς διὰ τοῦ Παρνασσοῦ ἐρχομένους ἐχθρούς, καὶ πρὸς τοὺς διὰ τοῦ Ζεμενοῦ. Ἄλλ' οἱ μὲν διὰ τοῦ Παρνασσοῦ πυροβολήσαντες μόνον, ὡς ἀνωτέρω, ἐπέστρεψαν εἰς Δαύλιαν, χωρὶς οὐδὲ κἀν νὰ ἀποπειραθῶσι νὰ προχωρήσωσι περισσότερον. Οἱ δὲ ἐν Ζεμενῶ, ἐλθόντες εἰς τὸ στενὸν καὶ εὐρόντες τὴν διάβασιν κενήν, (διότι οἱ Ἑλληνας ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς δύο πλευρὰς ἐπὶ σκοπῶ

νὰ ἀφήσωσι τοὺς ἐχθρούς νὰ προοδεύσωσι περισσότερον ἐντὸς τοῦ στενοῦ καὶ νὰ τοὺς προξενήτωσι μεγαλύτεραν βλάβην ἐμποδίζοντες τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν) προώδευσαν ὀλίγον διάστημα, ἀλλ' οἱ Ἑλληνας ἐξελθόντες ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς, ἀπέκοψαν ὅσους εὔρον ἤδη εἰσελθόντας εἰς τὸ στενὸν, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν σχεδὸν ἅπαντας, κυριεύσαντες καὶ ὅλα τὰ μετ' αὐτῶν φορτηγὰ οἱ μὴ εἰσελθόντες ὁμῶς εἰς τὰ στενά διέφυγον ἀβλαβεῖς ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἵππεῖς. Εἶχεν ἤδη τελειώσει ἡ μάχη ὅταν ἐφθασε καὶ ἡ παρά τοῦ Καραϊσκάκη σταλεῖσα βοήθεια.

Ματαιωθείσης τῆς ἀποπειρας ταύτης, οἱ Τούρκοι ἀπέβαλαν τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ λάβωσι βοήθειαν ἀπὸ τὰ πλησίον στρατόπεδα, διὰ τοῦτο ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκη νὰ τοὺς συγχωρηθῇ νὰ ἐξέλθωσι διὰ συνθηκῶν, ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης, διὰ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ τὴν ἔξοδον, ἐζήτησε νὰ κενώσωσι καὶ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ φρούριον τῆς Ἀμφίσσης καὶ τὴν πόλιν τῆς Λεβαδείας, μέχρις οὗ δὲ ἐκτελεσθῇ ἡ παράδοσις αὐτῶν, νὰ μείνωσι παρ' αὐτῶ ὡς ἐνέχυρα οἱ δύο ἀρχηγοὶ τῆς Ὀθωμανικῆς στρατιᾶς. Ἄλλὰ τοιοῦτον μέτρον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραδεχθῶσιν οὗτοι φοβούμενοι τοῦ Κιουταχῆ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ἐκδίκησιν. Ἐκολακεύετο μόλα ταῦτα ὁ Κεχαϊάμπεης ὅτι μανθάνων τὸν κίνδυνον αὐτοῦ ὁ Κιουταχῆς ἤθελε σπεύσει νὰ πέμψῃ δύναμιν ἰκανὴν ὄχι μόνον νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ Καραϊσκάκη. Μὲ τὰς ἐλπίδας λοιπὸν τυχῆτας ἀπεφάσισαν νὰ διαμείνωσιν εἰς τὴν θέσιν των, ἀν καὶ ἡ κατάστασις των ἤρχισε νὰ χειροτερεύῃ ἐπαισθητῶς, καὶ ὁ κίνδυνος ν' ἀποβαίῃ σημαντικώτερος.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

• ΑΡΘΡ. Β'.

Εἶδομεν, ὅτι εἰς προγενεστέρας ἐποχάς, μὴ φω-
τιζομένας ὑπὸ τῆς σωτηρίου λαμπάδος τοῦ Χριστια-
νισμοῦ, παρεγνωρίσθη ὁ προορισμὸς τοῦ γυναικείου
φύλου. Ὁ ἀνὴρ, παραφερόμενος ἀπὸ τὰς κακὰς αὐ-
τοῦ ὀρέξεις καὶ τὰς κκιίστας ἀρχάς του, καὶ καταχρώ-
μενος τῆς ἰσχύος του, ὑπεδούλωσε τὴν γυναῖκα, δι-
καιολογούμενος διὰ τοῦ ὅτι τὸ ἀδύνατον αὐτὸ πλάσμα
ἐδημιουργήθη δι' αὐτὸν, ἦτον ἀποκλειστικῶς ἰδικόν
του, καὶ ὅτι οὐδένα ἄλλο εἶχεν ἐπὶ τῆς γῆς προορι-
σμὸν, εἰμὴ νὰ ὑπηρετῇ τὰς ὀρέξεις του, καὶ νὰ εὐχα-
ριστῇ τὰς ἐπιθυμίας του. Ἡ δουλικὴ αὐτῆ θέσις διέ-
στρεψε τὴν εὐσεβῆ καὶ τρυφερὰν ψυχὴν τῆς γυναικὸς.
Ἡ γυνὴ φύσει ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ἀφοσιούται ἐγκαρ-
δίως εἰς αὐτόν, συμμορφοῦται μὲ τὰς θελήσεις αὐτοῦ,
ἀλλὰ καταστᾶσα δυστυχῆς, ἔγεινεν ἦττον εὐγνώμων.
Στενοχωρουμένη καὶ καταπιεζομένη εἰς ὄλον αὐτῆς τὸν
βίον, δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν θείαν ἐντολήν.
ὑπεδουλώθη ὅλως ὁ νοῦς της, καὶ πᾶσαι αἱ φροντί-
δες αὐτῆς ἔτεινον εἰς τὸ νὰ κάμψῃ τὸν ἀκαμπτον χα-
ρακτῆρα τοῦ τυράννου συζύγου της.

Ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς εἶπομεν, ἔθηκε τέρμα εἰς τὰ
γυναικεῖα βάσανα, καθιέρωσε τὴν ἐλευθερίαν τῆς συζύ-
γου εἰς τὸ συνοικέσιον, τηρουμένων οὐχ' ἦττον τῶν
κατὰ τὸν ἱερόν αὐτὸν δεσμὸν θείων δικαίων. Ἀπαιτεῖ-
ται κεφαλὴ τῆς οἰκογενείας, ὑπακοὴ ἀνέκκλητος τῶν
τέκνων πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομο-

θέτησεν ὁ Θεὸς, εἰπὼν εἰς τὴν Εὐάν, « σὺ θὰ ὑποτάσ-
σηται εἰς τὸν ἄνδρα σου » ἄλλως ἢ ἡσυχία καὶ εὐδαι-
μονία τοῦ οἴκου δὲν ὑφίσταται. Ἡ τοιαύτη ὑπεροχὴ
τοῦ ἀνδρὸς οὔτε κατάχρησις ἰσχύος εἶνε, οὔτε ἀρπαγὴ
προνομίων. Ὁ ἀνὴρ ἰσχυρότερος, ζωηρότερος, δρα-
στηριώτερος, προφυλάττει τὴν οἰκογένειαν ἀπὸ πάσης
προσβολῆς, καὶ προβλέπει καὶ φροντίζει περὶ τῆς συν-
τηρήσεώς της κοπιᾶζων καὶ κινδυνεύων πολλάκις. Ἐν
ἰδρώτι λοιπὸν τοῦ προσώπου του τὴν τοιαύτην ἀπο-
στολὴν προσπαθῶν νὰ ἐκπληρώσῃ, ἔχει βέβαια τὸ δι-
καιῶμα νὰ ἐπιβάλῃ ἀρχὰς καὶ ὄρους συντελοῦντας καὶ
δυσκολύνοντας τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν καὶ προ-
σπαθειῶν του. Κοπιᾶζων καὶ κινδυνεύων ἐξησφάλισε
τὴν ὑπαρξίν εαυτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, κατέ-
βαλεν ὀλόκληρα δάτη, διέγραψεν ὁδοὺς, ἔκτισε πό-
λεις, συνέστητε κοινωνίαν πρὸς κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ
εὐτυχίαν, καὶ ταῦτα πάντα ἄνευ τῆς συνεργείας τῆς
γυναικὸς, ἀσχολουμένης ταύτης εἰς ἄλλα οικειότερα
τῶ ὀργανισμῶ καὶ τῶ προορισμῶ αὐτῆς ἔργα· δὲν εἶ-
χε λοιπὸν ἄδικον νὰ μὴ συμβουλευθῇ ταύτην εἰς τὴν
σύστασιν καὶ διεύθυνσιν τῶν κοινῶν, καὶ νὰ τὴν ἀ-
ποκλείσῃ τῶν πολιτικῶν δικαίων. Ὡστε τὴν σῆ-
μερον, νόμοι ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς ἰσότητος στη-
ρίζόμενοι, ἡμερότης καὶ γλυκύτης ἠθῶν, προστα-
τεύουσι τὴν ἀδύνατον γυναῖκα· ἱερός δὲ θρησκευ-
τικὸς ὄρκος συσφίγγει τὸν συζυγικὸν δεσμὸν. Ἡ
γυνὴ εἰς τὰς πράξεις της, εἰς τὴν ὅλην διαγωγὴν της
αἰσθάνεται τὴν γυναικειαν αὐτῆς φύσιν. Τὸ Εὐαγγέ-
λιον, λέγον εἰς αὐτὰς « Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδρά-
» σιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ. » Τὰς διδάσκει συγ-

χρόνως και ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπάρχει ἀνισό-
της μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων πλασμάτων. « Πάντες
» υἱοὶ Θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
» οὐκ ἐν δούλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἐν ἄρσεν και
» θήλυ, πάντες γὰρ ὑμεῖς εἶς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.»

Ἐνῶ λοιπὸν τοιαύτη εἶνε ἡ ἐπιβρόη τοῦ γυναικείου
φύλου, και τῶσον σωτήριος διὰ τὰς κοινωνίας ὁ προο-
ρισμός του, ἐντοσοῦτω ἐλαχίστην ἔδωκαν προσοχὴν μέ-
χρι τοῦδε εἰς ὅ,τι δύναται, καλλιεργοῦν τὰς εὐγενεῖς
ψυχικὰς διαθέσεις τῆς γυναικός, νὰ παράσχη καρποὺς
ὠφελιμωτάτους και δι' οἰκογένειαν και διὰ κοινωνίαν.

Ὁ ἀνὴρ δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ ἄλλον σκοπὸν εἰς
τὴν γυναῖκα, παρά τὸ νὰ ἦνε ἀπλῶς σύζυγος, και εἰς
τὴν νέαν κόρην τὸ νὰ γείνη σύζυγος εἰς τὸ μέλλον.
και πᾶν προτέρημα τῆς γυναικός μὴ ἔχον σχέσιν με
τὰ συμφέροντά του, οὐδεμίαν ἔχει, κατὰ τὴν κρίσιν
αὐτοῦ, ἀξίαν. Και μολαταῦτα τὸ νὰ ὑπανδρευθῇ ἡ
γυνὴ εἶνε μὲν φυσικόν, ἀλλ' οὐχὶ και ἀναγκαῖον διὰ
τοῦτο βλέπομεν ὅτι πλεῖσται γυναῖκες, διὰ νὰ μὴν
εἴπωμεν αἱ ἡμίσεις σχεδὸν ὄλων τῶν γυναικῶν, εἰσὶν
ἀγαμοι, και οὐδεμία κοινωνικὴ διάταξις τὰς ὑποχρεοῖ
εἰς τὸν γάμον· ὥστε εἶνε ἀναγκαῖον δι' ἀνατροφῆς
και ἐκπαιδεύσεως νὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς τὴν νέαν αἱ
διανοητικαὶ ἐκεῖναι δυνάμεις, δι' ὧν ἐλπίζεται ἡ μέλ-
λουσα αὐτῆς φρόνησις, εὐτυχία, χρησιμότης, και ἀ-
ξία, ὅποια και ἂν ἦνε ἡ τύχη της και ἡ ἀποκατάστασίς
της. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ ὁ
ἐγώιστῆς ἀνὴρ· ἂν ποτε κατεδέχθη ν' ἀσχοληθῇ στιγ-
μὰς τινὰς περὶ γυναικείας ἐκπαιδεύσεως, αἱ σκέψεις
αὐτοῦ ὑπῆρξαν ὄλως περιορισμένα και προσωπικαί·

διὸ ἀτὲ μὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἐπιτρέψῃ τοιαύτην ἀνατρο-
φὴν, ἥτις οὐδὲν ἕτερον, ἢ πάθη νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν
γυναῖκα· ὅτε δὲ ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν προσωπικῶν του
συμφερόντων, τῆς ματαιότητος, και τῶν οικονομικῶν
ιδεῶν αὐτοῦ, ἠθέλησε νὰ τὰς καταστήσῃ δούλας και
τίποτε περισσότερον. Και τὴν σήμερον ἀκόμη, ὅποτε
αἱ περιορισμένα αὐτὰ περὶ γυναικός ιδέαι δὲν ὑφί-
στανται καθ' ὀλοκληρίαν, θεωροῦσι τὴν γυναικείαν
ἐκπαιδευσιν οὐχὶ ὡς ἀναγκαίαν διὰ τὸ ἄτομον αὐτῆς
καθ' ἑαυτὸ, ἀλλ' ὡς καλὸν μέσον ἀνατροφῆς τῆς οἰ-
κογενείας ἀναδεχόμενοι ν' ἀναγνωρίσωσι τοῦλά-
χιστον ὅτι ἡ τοιαύτη γυνὴ και μόνη δύναται νὰ δώσῃ
εἰς τὰ τέκνα τὰς πρώτας και ὑγιεῖς θρησκευτικὰς και
κοινωνικὰς ἀρχὰς, ὥστε ἐπιστῆμαι, και ἠθικὴ και
κοινωνικαὶ γνώσεις εἰσὶν εἰς τὰς γυναῖκας ἀντικεί-
μενα προωρισμένης σπουδῆς, τῶν ὁποίων περιορισμέ-
νην ιδέαν πρέπει νὰ ἔχωσι, και ταύτην ὑπὸ ὄρους τινὰς·
ὡς και αὐτὸς ὁ Ῥουσσὸ κατέχεται ἀπὸ τὰς ἐγώιστι-
κὰς τῶν ἀνδρῶν ιδέας, δογματίζων εἰς τὸν Αἰμίλιόν
του, ὅτι « ὅλη ἡ ἀνατροφή και ἐκπαιδευσίς τῶν γυ-
» ναικῶν πρέπει νὰ ἦνε σχετικὴ πρὸς τοὺς ἀνδρας· νὰ
» ἀρέσκωσιν εἰς αὐτοὺς, νὰ τοῖς ἦνε χρήσιμοι, νὰ προ-
» σπαθῶσι ν' ἀγαπῶνται και νὰ τιμῶνται παρ' αὐτῶν·
» νὰ τοὺς ἀνατρέφωσι νέους, νὰ τοὺς περιποιῶνται ἐ-
» νήλικας, και ἀνδρας γενομένους νὰ συμβουλευῶσι·
» και παρηγορῶσιν αὐτοὺς· νὰ καθιστῶσι τὴν ζωὴν·
» αὐτῶν εὐχάριστον ἢ και γλυκεῖαν, ἰδοὺ τὰ χρέη τῶν
» γυναικῶν καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, και ταῦτα πρέ-
» πει νὰ μανθάνωσιν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας.» Ναὶ μὲν ἡ
γυνὴ πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸ ὄν ἐκεῖνο μετὰ τοῦ

ὁποῖου ἢ ἐκ φύσεως ἢ ἕνεκα τῆς κλίσεώς της συνέδεσε τὴν ἑαυτῆς ὑπαρξίν καὶ τύχην· ἀλλ' εἰς αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἰδέαν πρέπει νὰ περιορίζεται; μόνον πρὸς τὸν ἄνδρα ἔχει καθήκοντα; Ἡ νέα λοιπὸν δὲν ἔχει καθήκοντα πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας; μόνον τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀγαπᾶν πρέπει νὰ ἐκμανθάνῃ καὶ αὐτὴν καὶ μόνην τὴν κινδυνώδη ὥθησιν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἢ ψυχῆ της; Εἰς τὴν ματαιαίαν αὐτὴν κοινωνίαν χίλιαι γυνῶμαι θὰ παραστήσωσιν εἰς τὴν νέαν ὡς νόμον τὸ νὰ ἐλκύῃ τοὺς ἄνδρας, καὶ ν' ἀρέσκῃ εἰς αὐτούς. Αἰ τοιαῦται ἐκ ματαιότητος προτροπαὶ θὰ ὑπαγορεύσωσιν εἰς αὐτὴν φράσεις αἰσθηματικὰς, αἵτινες κατόπιν ἐπικινδύνως ἀντηγήσωσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς καρδίαν ἀναμφιβόλως κατ' ἀρχὰς ἢ νέα θὰ κάμῃ ἐφαρμογὴν αὐτῶν εἰς τὸν μέλλοντα σύζυγόν της. Ἀλλὰ τὸ κακὸν, ὅτι αἱ φράσεις αὗται δὲν περιορίζονται διὰ μόνην τὴν ἱεράν συζυγικὴν ἀγάπην, λαμβάνουσιν ἐκτενέστερα ὅρια, ἀναφέρονται εἰς φανταστικὴν εὐτυχίαν ἀπλῶς δύω ὑπάρξεων ἐνουμένων εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ζῆ τις ἐντὸς ἐτέρου, τοῦ νὰ ἦναι ἢ ψυχὴ αὐτοῦ. Καὶ τὰ τοιαῦτα φαντασιοκοπήματα εἰς πόσας γυναῖκας, καὶ ὑπ' ἀνδρῶν ἀκόμη, παραίτια ἐγένοντο δακρύων καὶ λύπης. Προσηλῶν τις ἔβλεπεν τὴν διάνοιαν ὅλας τὰς ἐλπίδας ἐνὸς ἀδυνάτου καὶ εὐαισθήτου ὄντος ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων ἐτέρου εὐμεταβλήτου, ἀκριβοῦς, ὑπερφιάλου, δύναται νὰ μορφώσῃ μητέρας φρονίμους, καὶ χήρας διατεθειμένας νὰ θυσιάσωσι τὸ πᾶν διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν τέκνων; Ἀλλ' ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀγνὸς ἀγνότατος εἶνε ὁ πόθος τοῦ ἀγαπᾶν καὶ ἀρέσκειν εἰς τὸν σύζυγον, καὶ τότε ἀκόμη ὁ πόθος αὐτὸς δὲν πρέ-

πει νὰ ἦνε τὸ μόνον ἐλαττήριον τῆς γυναικός. Βαθεῖα λοιπὸν ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη, ἐνουμένη μὲ μεγάλην ἰδέαν τοῦ χρέους καθιστᾷ τὸν συζυγικὸν δεσμόν ἀκριβὸν καὶ ἱερόν· ὅταν ὁμῶς λείπωσιν αἱ καθαρὰι πηγαί, ὑποπτος πρέπει νὰ ἦνε ὁ τοιοῦτος πόθος.

Πολλάκις ἡ γυνὴ ὄλην τὴν ὑπαρξίν της εἰς τὴν ἀγάπην ἀριερούσα, αἰφνης βλέπει ὅτι τὴν κολακεύουσιν ὡς μικρὸν παιδίον, καὶ ἀποφασίζουσι περὶ πράγματος τὸ ὁποῖον τὰ μάλιστα τὴν ἐνδιαφέρει, χωρὶς νὰ τὴν συμβουλευθῶσιν! Διὰ μιᾶς τότε καταστρέφεται τὸ ὄνειρον τῆς εὐτυχίας της! Διὰ μιᾶς ἡ καρδία της καταφαρμακεύεται σκληρῶς ἐγκαταλειπομένη!

Καὶ πάντα ταῦτα προέρχονται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀνατροφῆς, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς λαμβάνει ἢ νέα κόρη· ὅταν ἰδίως πλησιάζῃ ἢ ἐποχὴ τῆς ὑπανδρείας, ἢ μήτηρ, ὡς μεγάλως καὶ ζωηρῶς ἐνδιαφερομένη, παραδέχεται, τὰς περὶ τὸ ἀρέσκειν ἐπιτυχίας τῆς κόρης της, προκειμένου νὰ θέλῃ αὐτὴ καὶ νὰ καταπέισῃ τὸν μέλλοντα αὐτῆς σύζυγον. Οὐδεμιᾶς λοιπὸν συμβουλῆς φείδεται, καὶ οὐδενὸς μέσου πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιοῦτου. Ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία αὐτῆ τοῦ νὰ αἰχμαλωτίσῃ καρδίαν, ἣτις εἰς τὴν μητέρα (ἂς τὸ ὑποθέσωμεν) συνεκεντρόνετο καὶ περιορίζετο ἐπὶ ἐνὸς μόνου ὑποκειμένου, πρὸς τὴν κόρη λαμβάνει χιλιάς διευθύνσεις νομίζει αὐτὴ ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν ὡς λέγεται καὶ εἰς πνεύματα μὲν ἐλαφρὰ καὶ ἐπιπόλαια τὸ ἀποτελεσματῆς τοιαύτης ἀρχῆς θέλει εἶσθαι ἐρωτοτροπία (coquetterie), ἀξιόμειπτος οὐχ' ἦτον καὶ αὐτὴ, ἀλλ' εἰς τρυφεράς καὶ εὐαισθήτους ψυχὰς ἢ κινδυνώδης αὐτὴ ἀρχὴ καθίσταται θερμὸς πόθος, τοῦ ἀ-

γαπᾶσθαι και λατρεύεσθαι, και αὐτὴ εἶνε ἡ μεγαλητέρα δυστυχία εἰς ἣν δύναται νὰ ἐκτεθῆ ἡ γυνή. Καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ιδέαν πῶσον σκληρὸν εἶναι, νέα ἀναπτυχθεῖσα μὲ τὴν φιλαρέσκειαν, νὰ μὴν ἀρεσκῆ! νὰ μὴ κάμνη ἐντύπωσιν! καθ' ἐκάστην θανασίμως πληγόνεται, ἐγκαταλελειμμένη οὖσα ἐντῆ κοινωνία, ὅπου οὐχὶ πολὺς και μετ' εὐφημίας γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος.

Ἐνόσω λοιπὸν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῆ θάσει τῶν ἐγωῖστικῶν αὐτοῦ ιδεῶν, δίδῃ εἰς τὴν γυναικίαν ἀνατροφὴν ὠθησιν σύμφωνον μὲ τὰ προσωπικὰ αὐτοῦ συμφέροντα, οὐδέποτε θέλει ἔχει σύζυγον και σύντροφον, ἥτις ἀληθῶς νὰ τὸν θέλγῃ και νὰ παρηγορῆ, και οὐδέποτε θέλει εὖρει τὴν εὐτελεῆ εὐτυχίαν του εἰς τὸ συνοικέσιον.

Γ. Γ.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΕΝΤΡΙΣΕΩΣ ΑΓΓΡΕΛΑΙΩΝ

Πολὺς λόγος ἐγένετο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς περὶ ἐγκεντρίσεως τῶν ἀγριελαιῶν. Οἱ μὲν, εἴτε πιστεύοντες, εἴτε κατὰ προσποίησιν, παρέστησαν τὴν ἐγκέντρισιν τῶν ἀγριελαιῶν, ὡς πακτωλὸν χρυσοῦ δια τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ ἐθεώρησαν ὡς γελοίαν και ἀπίθανον τὴν προτεινομένην ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν, και περιεφρόνησαν ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξιον τὸ ζήτημα. Καὶ οἱ μὲν και οἱ δὲ, νομίζομεν, ὅτι ἠπατήθησαν, ἐὰν δὲν ἐνήργουν διὰ ν' ἀπατήσωσιν ἄλλους. Οὕτε ἀκενώτων θησαυρῶν πηγὴ θέλει κατασταθῆ ἡ ἐγκέντρισις τῶν ἀγριελαιῶν, οὔτε πάλιν ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ὀλοτελῶς ἀσήμαντος και περιφρονήσεως ἄξια. Νομίζομεν ὅτι ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια ἤμπορεῖ ν' ἀποβῆ ὅπως οὐδ' αὐτὴ σπουδαία και διὰ τὸ ἔθνος και διὰ τοὺς ἰδιώτας

οἵτινες ἀμφοτέροι ἔχουν μεγίστην ἀνάγκην νέων πόρων, εὐρισκόμενοι ἀμφοτέροι εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν οἰκονομικὴν κατάστασιν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων νομίζομεν ἄξιον προσοχῆς τὸ ἔργον τῆς ἐγκεντρίσεως τῶν ἀγριελαιῶν ἀφορῶντες πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐργατικῆς τάξεως τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐξοδεύσῃ μέρος τοῦ καιροῦ τῆς ἐργασίας του εἰς τὴν ἐγκέντρισιν τῶν ἀγριελαιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀπολύσῃ ὅχι μόνον ἐτήσιον πόρον ζωῆς σταθερὸν, ἀλλὰ νὰ κατασταθῆ και κύριος ἰδιοκτησίας, ὅπερ ἄλλως κατέστη ἀδύνατον, ἀπὸ τοῦ ὁ ὑπάρχων περὶ προικοδοτήσεως νόμος ἀπέτυχεν, νέος δὲ, τίς οἶδεν, ἐὰν ποτε θέλει ἐκδοθῆ; Ἐὰν δέποτε ὑπάρξῃ και νέος περὶ προικοδοτήσεως νόμος, μήπως ἦτον ἀδύνατον νὰ νομοθετηθῆ νὰ λάβῃ τις εἰς προικοδοτήσιν και τὸ μέρος τῶν ἀγριελαιῶν ὅπερ ἐξημέρωσεν;

Ἐκ τοιούτων σκέψεων ὀρμώμενοι ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ κάμωμεν λεπτομερεῖς και ἐκτεταμένας παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐγκεντρίσεως τῶν ἀγριελαιῶν κατατάξαντες ταύτας εἰς ἄρθρα, δυνάμενα ν' ἀπαρτίσωσιν ὅλα ὁμοῦ ἐν νομοσχέδιον. Ἐπὶ ἐκάστου δὲ ἄρθρου προσετέθη ἡ ἐπεξηγήσις τῶν λόγων δι' οὓς οὕτως ἐσυντάχθη τοῦτο, οἵτινες ὅλοι ὁμοῦ δύνανται ν' ἀπαρτίσωσι τὴν συνοδούσαν συνήθως τὰ νομοσχέδια αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν.

Ἡ εἰς τὸ κοινὸν δημοσίευσις τοιούτων σχεδίων νομίζομεν ὅτι δίδουσα ἀφορμὴν λόγων και συζητήσεων μεταξὺ διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας, δύναται νὰ χορηγήσῃ πολλὰ φῶτα και πρὸς τὰ νομοθετικὰ σώματα, διὰ νὰ καταστήσωσιν ὅσον ἐνεστί τελειότερον

τὸν νόμον, καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ὠφελήθη, ἂν θέλῃ ἀπὸ τῆς ὁδηγίας τῆς πείρας, καὶ τὴν μὴν περιορίζεται εἰς θεωρίας ἀφηρημένας, ὅπως συνήθως γίνεται, ἀλλ' ἡ δημοσιότης αὕτη πρὸ πάντων μᾶς φαίνεται ἀναγκαιοτάτη διὰ τὴν πεισθῆναι τὸν λαόν, ὅστις εἶναι καὶ ὁ μόνος ἐκτελεστής, ὅτι ὁ νόμος ἐπιδέχεται ἐκτέλεσιν καὶ ἐφαρμογὴν, καὶ ὅτι δύναται ν' ἀποβῆ αὐτῶ ὠφέλιμον, διὰ τὴν δεχθῆναι προθύμως τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀγριελαιῶν, τῆς ὁποίας τόσον ταχύτερα θέλει εἶσθαι ἢ ὠφέλεια, ὅσον ταχύτερον ἐπιχειρηθῆ τὸ ἔργον.

Ἴδου τὸ σχέδιον.

Ἄρ. 1.) Αἱ ἐθνικαὶ ἀγριελαιαί, καθ' ἃς θέσεις τοῦ κράτους ἐγκριθῆ παρὰ τῆς κυβερνήσεως, θέλουν παραχωρηθῆ εἰς ἐξημέρωσιν εἰς ἰδιώτας μετὰ τῆς γῆς, ἐφ' ὧν αὐταὶ ὑπάρχουσιν.

Τὸ μέρος, ὅπερ ἔχον ἀγριελαιίας προσδιορίζεται πρὸς ἐξημέρωσιν, θέλει καταμετρηθῆ παρὰ τοῦ δημοσίου διὰ γεωμέτρου, διαιρεθῆ εἰς τεμάχια, ὁροθετηθῆ προσηκόντως, καὶ καταγραφῆ ὑπὸ αὐξόντα ἀριθμὸν, θέλει δὲ γίνεσθαι σημείωσις πόσας ἀγριελαιίας ἔχει ἕκαστον στρέμμα καὶ πόσας ὀλικῶς ἕκαστον τεμάχιον.

Ἄν μεταξὺ τῶν τεμαχίων τούτων ὑπάρχουν γαῖαι μὴ ἔχουσαι ὀλοτελῶς ἀγριελαιίας νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἐλαιοφυτεῖαν, ἐὰν θεωρηθῆ ἀναγκαῖον, διὰ τὴν ὑπάρξῃ συνεχῆς ὁ ἀποκατασταθῶμενος ἐλαιῶν, καὶ τὴν χορηγηθῶσι πλεονέτερι εὐκολία εἰς τοὺς καλλιεργητάς.

Ἐκαστον τεμάχιον θέλει σύγκεισθαι ἀπὸ δώδεκα βασιλικὰ στρέμματα, ἐὰν τοπικαὶ δυσκολίαι καὶ φυσικὰ ὅρια δὲν κατασταίνουσι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον τὸ νὰ δοθῆ μεγαλύτερα ἢ μικροτέρα ἕκτασις εἰς τινὰ τεμάχια

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ὀρίζονται αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ δημοσίου. Ὁ πρῶτος παράγραφος ἐπιβάλλει εἰς τὸν δημοσίον τὸ χρέος τοῦ νὰ προσδιορίσῃ τὰς θέσεις καθ' ἃς θέλουν δοθῆ ἀγριελαιαί πρὸς ἐξημέρωσιν· τὸ ἔργον τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὴν κυβέρνησιν διὰ τὴν ἐξετάσῃ ἂν συμφέρῃ εἰς τινὰ θέσιν ἢ παχάρωρησις τῶν ἀγριελαιῶν καὶ δὲν προκύπτουν δυσχέρεια δι' ἃς θέλει προτιμήσει νὰ μὴν κάμῃ τὴν παχάρωρησιν. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτον μέτρον πολλάκις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ἀναγκαῖον ἢ τὸν ἀδίκον νὰ ἐπιβάλλωμεν εἰς τὸν γεωργὸν τὸν κόπον καὶ τὰ ἐξοδα διὰ τὴν κάμῃ αἰτησιν διὰ θέσιν, εἰς ἣν δὲν συμφέρει εἰς τὸν δημοσίον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξημέρωσιν.

Αἱ διατάξεις τοῦ δευτέρου παραγράφου ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται σπουδαιόταται. Τὸ μὲν δημοσίον θέλει ἔχει ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ παραχωρουμένου κτήματος, ὥστε εἰς πᾶσαν ἐποχὴν νὰ δύναται νὰ παραβάλλῃ τὴν πρώτην κατάστασιν αὐτοῦ μετὰ τὰς ἐπιγενομένας βελτιώσεις, ὁ δὲ καλλιεργητής, λαμβάνων τὴν αὐτὴν περιγραφὴν διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀδείας, καὶ ἔχων αὐτὴν πάντοτε δὲν φοβεῖται νὰ πάθῃ ἐκ δολιεύσεως ἐπὶ τῆς περιγραφῆς ταύτης θέλουν τελευταῖον δοθῆ καὶ τὰ παραχωρητήρια παρὰ τοῦ δημοσίου καὶ εἰς τὸ μερίδιόν του, ἂν αἰτήσῃ ὁ καλλιεργητής νὰ προσκλήθῃ καὶ αὐτό.

Τὸ νὰ δοθῶσιν εἰς ἐλαιοφυτεῖαν καὶ γαῖαι ὑπάρχουσαι μεταξὺ ἀγριελαιῶν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀποκαταστήθῃ εἰς καὶ συνεχῆς ἐλαιῶν, διότι καὶ τὸ δημοσίον εὐκολύνεται ὡς πρὸς τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων, ὅταν τὰ κτήματα εἶναι συνεχῆ καὶ ὁμοίομορφα, καὶ ὁ καλλιεργητής ὠφελεῖται σημαντικά, διότι ἡ φύλαξις ὁμοίων κτημάτων καὶ συνεχόμενων γίνεται εὐκολωτέρα, καὶ ὀλιγοεξοδωτέρα.

Ἐπειδὴ ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἐλαιῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένη δι' ἐργολάβων μεταχειριζομένων ἐργάτας μισθωτοὺς πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τῶν γεωργῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἔχοντες ἤδη κυρίαν τινὰ ἐνασχόλησιν, ὡς τὴν γεωργίαν,

δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐξοδεύουν ὅλον ἐν γένει τὸν καιρὸν τῶν εἰς μόνον τὸ ἔργον τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀγριελαιῶν, ἐκρίθη ἀρμόδιον ὥστε εἰς τὰ τεμάχια νὰ μὴν δοθῇ μεγάλη ἔκτασις, ἀλλὰ τόση, ὅση νὰ ἦναι πιθανὴν ὅτι μίᾳ οἰκογένειᾳ δύναται ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν τὸ πολὺ, νὰ τὴν ἐκχερσώτῃ καὶ νὰ ἀποπερατώτῃ ὅλην τὴν καλλιέργειαν· δώδεκα λοιπὸν στρέμματα βασιλικὰ εἶναι ἀρκετὰ δι' ἐκάστην οἰκογένειαν ἡ ἐργασία τῆς ἐκχερσώσεως τῆς γῆς καὶ τῆς ἐγκεντρώσεως δὲν γίνεται κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος καὶ ἐν μέρει κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοιξίως. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ γεωργὸς ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ διαθέσιμους τὸ πολὺ σαράντα ἡμέρας ἀφαιρουμένων τῶν ἐορπῶν, τῆς κακοκαιρίας καὶ τῶν δι' ἄλλας ἀνγκυαίας ἐργασίας χρησίμων ἡμερῶν. Ἐξοδεύων ταύτας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἐκχέρσωσιν τῆς γῆς δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἐκχερσώτῃ περισσότερον τῶν δύο μέχρι τριῶν στρεμμάτων, διότι πρὸς ἐκχέρσωσιν ἐκάστου στρέμματος, ἔχοντος μάλιστα θάμνους καὶ ῥίζας δένδρων, χρειάζονται τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἕως εἰκοσι ἡμεροκάματα.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτον δυνατόν νὰ ἀποπερατωθῇ ἡ ἐκχέρσωσις ταχύτερον τῶν τεσσάρων ἐτῶν, ἂν εἰς μόνος ἐμελλε νὰ ἐνσχυληθῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, δὲν ἦτο καλὸν νὰ δοθῶσι μεγαλύτερα τεμάχια, τὰ ὅποια νὰ μένωσιν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀκαλλιέργητα ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν γεωργῶν· οὔτε ἦτον δίκαιον ν' ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ τὸν γεωργὸν πλείοτερον τοῦ ὅ,τι ἠδύνατο νὰ πράξῃ χωρὶς νὰ δυσκολευθῇ εἰς τὰς συνήθεις ἐργασίας του.

Ἐὰν ὅμως οἰκογένειά τις ἔχῃ πλείοτερος τοῦ ἐνὸς δυναμένους νὰ ἐργασθῶσι καὶ κατορθώσῃ νὰ ἀποπερατώσῃ ταχέως τὴν ἐκχέρσωσιν, δύναται νὰ λάβῃ ἄλλο τεμάχιον, ὡς κατωτέρω κανονίζεται.

Ἄρθ. 2.) Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀναδεχομένου τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀγριελαιῶν εἶναι αἱ ἑξῆς.

α.) Νὰ καθαρῖσῃ καὶ ἐγκεντρίσῃ τὰς ὑπαρχούσας

ἐν τῷ παραχωρηθησομένῳ αὐτῷ τεμαχίῳ ἀγριελαιίας.

β.) Ἐὰν ἡ μεταξὺ τῶν ἀγριελαιῶν γῆ ἦναι κατὰφυτος ἀπὸ θάμνους καὶ ἄκαρπα δένδρα, ὀφείλει νὰ τὰ καταστρέψῃ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν σπείρων ἐν αὐτῇ ὁποίους ἐγκρίνει καρπούς.

γ.) Ἐὰν ἐντὸς ἐνὸς βασιλικοῦ στρέματος γῆς ὑπαγομένης εἰς τὴν τοῦ ἀνωτέρου παραγράφου κατηγορίαν ὑπάρχουν δώδεκα τοῦλάχιστον ἐλαιόδενδρα ἄγρια, ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ἐξημέρωσιν δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ φυτεύσῃ ἄλλα, ἐκτὸς ἂν ὁ ἴδιος εὐχαριστῆται νὰ πράξῃ τοῦτο, ἢ αὐτὰ δένδρα δὲν εἶναι εἰς ἀνάλογον ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων.

δ.) Ἐὰν ὅμως ἡ γῆ εἶναι πρὸ τῆς παραχωρήσεως ἐκχερσωμένη καὶ καλλιεργεῖται, ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀγριελαιῶν ὀφείλει ὅσοσδήποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, νὰ φυτεύσῃ τὸ μένον ἔτι κενὸν διάστημα, ἕως οὗ καταστήσῃ κατὰ στρέμμα εἰκοσι ἐλαιόφυτα.

ε.) Ἐὰν μεταξὺ τῶν ἀγριελαιῶν εὐρίσκωνται ἀγριαπιδέαι, ἢ ἄλλα ἄγρια ὀπωροφόρα δένδρα, ὀφείλει νὰ καθαρῖσῃ καὶ ἐγκεντρίσῃ καὶ ταῦτα, ἂν δὲν προτιμᾷ νὰ φυτεύσῃ εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐλαιόδενδρα.

ς.) Νὰ ἐξακολουθῇ κατ' ἔτος καθαρῖζων μὲν καὶ περιποιούμενος τὰ ἐλαιόφυτα, καλλιεργῶν δὲ καὶ σπείρων τὴν περιέχουσαν αὐτὰ γῆν.

Κατὰ τὰς διαφορὰς ποιότητος τῶν γαιῶν ὑποβάλλονται καὶ αἱ ὑποχρεώσεις εἰς τοὺς καλλιεργητάς.

Πρῶτη ὑποχρέωσις εἶναι ἡ καθαρῖσις καὶ ἡ ἐγκεντρίσις τῶν ἀγριελαιῶν, διότι αὐταὶ δύνανται νὰ προσδέουσι, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ γῆ δὲν ἐκχερσωθῇ, ἢ δὲ ἐγκεντρίσις δύναται νὰ ἐνερ-

γηθή, καὶ πρὶν ἀκόμη ἐπιχειρηθῆ κανὲν εἶδος, καλλιεργείας.

Δευτέρω ὑποχρέωσις εἶναι τὸ νὰ κοπῶσι καὶ καταστραφῶσι τὰ μεταξὺ τῶν ἀγριελαιῶν δένδρα καὶ οἱ θάμνοι· διότι ταῦτα ἐμποδίζουν ἀπὸ τὰ νέα κεντρώματα τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον ἄτινα εἶναι πολὺ συντελεστικὰ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον αὐτῶν. Ἀκολούθως πρέπει νὰ ἐκχερσωθῆ ἡ γῆ, νὰ σκαφῆ καλῶς καὶ νὰ καθοριθῆ ἀπὸ τὰς ρίζας, αἵτινες ἀπὸ ῥοποῦν τὴν ἰκμάδα καὶ δυσκολεύουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ριζῶν τῶν ἐλαιῶν.

Ἐπειδὴ δέκα ἐλαιόδένδρα ἐντὸς ἐνὸς στρέμματος εἶναι μέτριος ἀριθμὸς, ἐὰν ταῦτα ἔχωσιν ἀνάλογον ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ ὅπου τὸ μεταξὺ τῶν ἀγριελαιῶν διάστημα κατέχεται ἀπὸ θάμνους καὶ ρίζας δένδρων ἀπαιτεῖται πλεοντέρα ἐργασία, θεωρήθη καλὸν νὰ μὴν ὑποχρεωθῆ ὁ καλλιεργητὴς νὰ φυτεύτῃ ἄλλα ἐλαιόφυτα, ἐκτὸς μόνον ἂν τὰ δέκα ἐλαιόφυτα κείνται πλησίον ἀλλήλων, καὶ μένει μέρος ἰκανὸν τῆς γῆς ἄνευ δένδρων. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ποιότητας τῆς γῆς καὶ κατὰ τὰς θέσεις, εἰς ἓν στρέμμα γῆς ἡμποροῦν νὰ φυτευθῶσι καὶ μέχρι τῶν εἰκοσι ἐλαιοδένδρων, ἀφῆθη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καλλιεργητοῦ νὰ φυτεύτῃ ἐκουσίως ὅσα κρίνει αὐτὸς ἀναγκαῖον νὰ προσθήσῃ πρὸς τὰ ἤδη ὑπάρχοντα.

Ὅπου ὅμως ἡ γῆ ἦτον καὶ πρὸς τῆς παραχωρήσεως καλλιεργητῆ, ἐπιβάλλεται ἡ ὑποχρέωσις εἰς τὸν καλλιεργητὴν νὰ φυτεύσῃ νέα ἐλαιόφυτα μέχρι τῶν εἰκοσι, διότι οὗτος μὴ ἔχων νὰ ἐξοδεύσῃ καὶ ἄλλο εἰς ἐκχερσῶσιν, δύναται νὰ προμηθευθῆ ἐλαιόφυτα καὶ νὰ τὰ φυτεύσῃ.

Ὁ πέμπτος παράγραφος ἀφίνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καλλιεργητοῦ νὰ ἐγκεντρίσῃ τὰς τυχόν μεταξὺ τῶν ἀγριελαιῶν ὑπαρχούσας ἀγριαπιδίτας ἢ ἄλλα ὕπωροφάρα δένδρα, ἢ νὰ φυτεύτῃ ἀγριελαιάς. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καλλιεργητοῦ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὰ ὕπωροφάρα δένδρα ἐγκεντριζόμενα ἠθέλαν προᾶξει ταχύτερα

καρπὸν, παρὰ ἄνευς τόπον αὐτῶν ἐφυτεῦοντο ἀγριελαιαί, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ὕπωροφάρα, ἂν δὲν φυλάττωνται καλῶς, δὲν δίδουν οὐδεμίαν ἀπολαβὴν, διότι τοὺς καρποὺς τοὺς διαρπάζουν, ἢ δὲ φύλαξις δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ γενῆ, διότι ὁ καρπὸς αὐτῶν δὲν εἶναι σύγχρονος μὲ τὰς ἐλαιάς, ὥστε οἱ αὐτοὶ φύλακες νὰ προσέχουν καὶ τὰ ὕπωροφάρα, εἶναι καλλήτερα νὰ φυτευθῶσιν ἐλαταί, ἐὰν ὅμως ὁ καλλιεργητὴς ἔχῃ αἰτίας νὰ νομίζῃ ὅτι δύναται νὰ προφυλάττῃ τοὺς καρποὺς, ὥστε νὰ ἔχῃ ὠφέλειαν ἐξ αὐτῶν, ἡμπορεῖ νὰ προτιμήσῃ τὴν ἐγκεντρίσιν τῶν ὕπωροφάρων.

Ἐπειδὴ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐγκεντρισθῶσιν αἱ ἀγριελαιαί ἢ νὰ φυτευθῶσι νέαι, καὶ νὰ ἐκχερσωθῆ ἡ γῆ, ἀλλὰ διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐλαιῶνος ἀπαιτεῖται κατ' ἔτος περιποίησις τῶν ἐλαιῶν καὶ καλλιέργεια τῶν γαιῶν, ἐπιβάλλεται ἡ ὑποχρέωσις αὕτη διὰ τοῦ § 5'. τοῦ παρόντος ἀρθρου τοῦ νόμου εἰς τὸν καλλιεργητὴν.

"Αρ. 3.) Ἐὰν εἰς προθεσμίαν δύο ἐτῶν, ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως τῶν τεμαχίων δὲν κάμῃ ὀλοτελῶς ἔναρξιν τῆς ἐγκεντρίσεως τῶν ἀγριελαιῶν καὶ τῆς ἐκχερσώσεως τῆς γῆς ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν καλλιέργειαν, ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τοῦ παραχωρηθέντος αὐτῷ δικαιώματος, καὶ δύναται νὰ παραχωρηθῆ τὸ τεμάχιον εἰς ἕτερον.

Ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀγριελαιῶν πρέπει νὰ ἐνεργηθῆ ὅσον τὸ ταχύτερον· διότι ὅσον προῖμώτερον γένη ἡ καλλιέργεια, τόσον ταχύτερον ἄρχεται ἡ παραγωγή τοῦ καρποῦ, ἐτέθη ὁ ὅρος τοῦ ἀρθρου τούτου, τοῦ νὰ ἀφαιρῆται τὸ τεμάχιον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ καλλιεργητοῦ, καὶ νὰ δίδεται εἰς ἕτερον, ἐὰν εἰς διάστημα δύο ἐτῶν δὲν κάμῃ ἔναρξιν τῆς καλλιέργειας. Ἀπαιτεῖται δὲ παρ' αὐτοῦ νὰ κάμῃ μόνον ἔναρξιν, διότι ἀφοῦ ἐπιχειρήσει τις ἐν ἔργον, ὅπως ἴσως πρὸς τὸν νόμον προᾶξῃ. Ἐπειτα δίδονται τοσαῦτα ὠφελήματα παρὰ τοῦ νό-

μου εἰς τὸν καλλιεργητὴν, ὥστε ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ προθυμοποιηθῇ διὰ τὴν καλλιέργειαν. Τὸ δὲ ἄρθρον τοῦτο θέλει ἀφορᾶ μόνον τοὺς ἀπαντήσαντας ἀνυπερέβλητα ἐμπόδια, ὡς πολυχρόνιον ἀσθένειαν, ἢ θάνατον τοῦ καλλιεργητοῦ, ἢ ἄλλας ἀπροσδοκίτους περιστάσεις.

Ἄρ. 4.) Οὔτε ἐκ τῶν ἐγκεντριζομένων ἐλαιοδένδρων οὔτε ἐκ τῶν ἐντὸς τῶν τεμαγίων καλλιεργουμένων γαιῶν πληρόνεται κανὲν εἶδος φόρου κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τῆς ἀδείας τῆς παραχωρήσεως.

α.) Ὅστις ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀδείας ἐκπληρώσει ὅλας τὰς ἐπιβαλλομένας αὐτῷ διὰ τοῦ παρόντος νόμου ὑποχρεώσεις, ἀποκτᾶ δικαίωμα νὰ μὴν πληρώσῃ κανένα φόρον οὔτε διὰ τὸ προϊὸν τῶν ἐλαιῶν, οὔτε διὰ τοὺς ἐκ τοῦ ἐδάφους προαγομένους καρπούς ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη· καὶ περὶ πλεόν θέλει διδασθαι αὐτῷ νομισματόσημον χρυσοῦν ἀξίας δέκα δραχμῶν φέρον ἄρ' ἑνὸς μὲν τὰ βασιλικὰ παράσημα, ἐφ' ἑτέρου δὲ ἐπιγραφὴν «Ἐπιμελείας καὶ Φιλοπονίας βαθμὸς Α'.»

β.) Ὅστις ἐκπληρώσει τὰς ἀνωτέρω ὑποχρεώσεις εἰς τὸ διάστημα τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀδείας, ἀποκτᾶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα τῆς ἀνωτέρω σημειουμένης ἀτελείας ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀδείας, καὶ περιπλεόν θέλει διδασθαι αὐτῷ νομισματόσημον ἀργυροῦν φέρον ἐπιγραφὴν «Ἐπιμελείας καὶ Φιλοπονίας βαθμὸς δεῦτερος.»

γ.) Ὅστις δὲ ἐκπληρώσει τὰς ὑποχρεώσεις του εἰς διάστημα τεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀδείας, ἀποκτᾶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα τῆς ἀτελείας ἐπὶ ἕξ ἔτη ἀπὸ τῆς ἀδείας, θέλει δὲ δοθῆ εἰς αὐτὸν καὶ νομισματόσημον χαλκοῦν φέρον ὅσα καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲ τὴν διαφορὰν

μόνον ὅτι θέλει σημειωθῆ «Ἐπιμελείας καὶ Φιλοπονίας βαθμὸς τρίτος.»

θεωροῦντες τὴν ἐγκέντρισιν τῶν ἀγριελαιῶν ὡς σπουδαῖον ἔργον διὰ τὸ ἐλιτίζομενον ἀπ' αὐτοῦ ὄφελος, ἐνομιτάμεν κατ' ἄλληλον νὰ δώσωμεν τόσα ὠφελήματα εἰς τὸν καλλιεργητὴν, ὥστε γνωρίσας καὶ πεισθεὶς περὶ τῆς ὠφελείας τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἀναδεχθῆ¹ προθύμως καὶ ἀμέτῳ αὐτὴν διὰ τοῦτο ἐχορηγήθῃ γενικῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς καλλιεργητὰς ἀτέλεια παντὸς φόρου ἐπὶ τῶν προϊόντων τῶν παραχθισομένων ἀπὸ τὰ τεμαγία των ἐπὶ τέσσαρα ἔτη.

Τὸ δημότιον δὲν ἀπελάμβανε τίποτε ἀπὸ τὰ παραχωρούμενα ταῦτα τεμαγία, ἐπομένως παραχωροῦν τὴν ἀτέλειαν ταύτην, δὲν στερεῖται τίποτε ἀπὸ τὰς ἐνεστώσας προσόδους του. Ἐπειτα ἡ ὠφέλεια τὴν ὁποῖαν ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ, ἐὰν ἤθελεν ἐπιβάλλει ἐγγειον φόρον, δὲν ἤθελεν εἶσθαι σημαντική· διότι αἱ ἐγκεντριζόμεναι ἐλαφαὶ οὐδένα καρπὸν δύνανται νὰ φέρωσι κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔτη, αἱ δὲ γαῖαι δὲν θέλουν ἐκχερσωθῆ διὰ μιᾶς, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον, ὡς προσιπομεν, ὥστε μάλισ ὅλ' ἐκχερσωθῶν ὀλόκληρα κατὰ τὴν πρώτην τετραετίαν, ἐκχερσωμένου ἑνὸς τετάρτου ἔτος κατ' ἔτος. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἠέλαιμεν δώσει κατὰ τὴν ὠφέλειαν εἰς τὸν καλλιεργητὴν, τὴν ὁποῖαν νὰ ὑπολάβῃ ὡς πρόχειρον καὶ ταχεῖαν ἀποζημίωσιν τῶν καταβαλλομένων κόπων του, ἠδύνατο νὰ μὴν ἐπιχειρήσῃ τὸ ἔργον, διότι οἱ γεωργοὶ ἔχοντες προχείρους καὶ κατεπειγούτας ἀνάγκας προτιμοῦν τὰς ἐργασίας, αἵτινες θέλουν δώσει εἰς αὐτοὺς ταχυτέραν, ἀλλ' ἔστω καὶ ὀλιγωτέραν ὠφέλειαν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὅλα αἱ γαῖαι, ὅπου ὑπάρχουν ἀγριελαιαί, σπάντως εἶναι εὐφοροὶ ὡς πρὸς ἄλλα προϊόντα καὶ μάλιστα ὡς πρὸς δημοτικακοὺς καρπούς, ὥστε τὰ προϊόντα αὐτῶν θέλουν εἶσθαι ἀσήμαντα. Εἰς πολλὰ δὲ μέρη ἔτιωσ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ πετρώδες τοῦ ἐδάφους, οὐδεμίαν σπορὰ θέλει ἀποβῆ κατορθωτή.

Ἀφοῦ διὰ τοῦ πρώτου παραγράφου ἐνθαβρύνομεν ἅπαντας τοὺς καλλιεργητὰς νὰ ἀναδεχθῶσι τὴν καλλιέργειαν, ἦτον ἀνάγκη, διὰ νὰ τοὺς παρακινήσωμεν νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν καλλιέργειαν, καὶ οὕτω νὰ ἀρχίσῃ ταχύτερον καὶ ἡ πρόσδοσι τῶν ἐλαιῶν, νὰ χορηγήσωμεν εἰς αὐτοὺς μέσα τινὰ προτρεπτικὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· καὶ ὡς τοιαῦτα ἐθεωρήσαμεν τὰ εἰς τοὺς τρεῖς παραγράφους τοῦ παρόντος ἄρθρου διαλαμβανόμενα.

Ἡ παραχωρουμένη δι' αὐτῶν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς ὠφέλεια ἴσως φανῆ ὑπερβολικὴ· ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ ἔθνος δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν παρούσαν ἀλλ' εἰς τὴν μέλλουσαν ὠφέλειαν· νὰ θυσιάσῃ δὲ τὴν παρούσαν μικρὰν διὰ τὴν μέλλουσαν μεγάλην. Εἶπομεν ὅτι σήμερον τὸ ἔθνος δὲν ἀπολαμβάνει τίποτε ἀπὸ τοὺς ἐκχερησομένους ἐλκιδῶνας, μετὰ δεκαετίαν ὅμως τὸ δημόσιον θέλει ἔχει ἕξ στρέμματα ἐλαιοστάσιον ἀπὸ ἕκαστον τετράκιον, τῶν ὀπίων ἢ ἀξία, ἐν ᾧ, πρὶν δοθῶσι εἰς καλλιέργειαν, δὲν ὑπερέβαινε ἴσως τὰς δέκα δραχμὰς κατὰ στρέμμα, ἀφοῦ καλλιεργηθῶσι καὶ περάσωσι δέκα ἔτη, θὰ ὑπερβαίῃ βεβαίως τὰς ἑκατὸν δραχμὰς κατὰ στρέμμα, ὥστε διὰ τῆς ἐκχερώσεως ταύτης δεκαπλασιάζεται τοῦλάχιστον ἡ ἀξία τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου μενόντων στρεμμάτων, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου θέλει ἀπολαμβάνει ἐτήσιον εἰσόδημα ἀπὸ μὲν τὸ μερίδιον τοῦ καλλιεργητοῦ ἔγγειον φόρον, ὅστις μετὰ τὴν δεκαετίαν, ὅσον ὀλίγος καὶ ἂν ὑποτεθῇ, θέλει εἶσθαι ὀκτὼ ἕως δέκα δραχμὰς κατὰ στρέμμα, ἀπὸ δὲ τὸ μερίδιον τοῦ δημοσίου διὰ ἔγγειον καὶ ἐπικαρπείας φόρον, δώδεκα ἕως δεκαπέντε δραχμὰς κατὰ στρέμμα. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐκ τοῦ νῦν παραγομένου ἐλαίου τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐξάγεται ἐκτὸς τοῦ κράτους, ἐννοεῖται ὅτι ὅλον τὸ προστεθητόμενον διὰ τῆς καλλιέργειας ταύτης προῖδν θέλει ἐξαχθῆ τῆς ἐπικρατείας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ δημόσιον λαμβάνει τελώνιον ἀπὸ αὐτὸ, θέλει προστεθῆ εἰς τὴν ἀνωτέρω κατὰ στρέμμα ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου καὶ ἑπο-

ρον ποσὸν ἐκ δρ. ἴσως ἕξ, ὑπολογιζομένου ὅλου τοῦ προϊόντος ἐνὸς στρέμματος εἰς ἑκατὸν ὀκάδας ἐλκίου, ἢ ἑκατὸν δραχμὰς κατὰ μέσον ὄρον. Ἀπέναντι λοιπὸν τοσαύτης προσδοκωμένης ὠφελείας ἦτον δίκαιον νὰ χορηγήσωμεν εἰς τὸν καλλιεργητὴν τοσοῦτον μεγαλήτερα ὠφελήματα, ὅσα ἦταν ἱκανὰ νὰ τὸν πείσωσι νὰ προσηλωθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν, καὶ νὰ τὴν κάμῃ ὅσον τὸ ταχύτερον.

Τὴν ἐκ τῆς δενδροφυτείας ἐν γένει ὠφέλειαν ἀνεγνώρισαν πολλὰ κράτη καὶ ἐπροσπάθησαν νὰ τὴν ἐνθαβρύνωσι δι' ὠφελημάτων. Ἡ Γαλλία ὅταν ἠθέλησε νὰ εἰσάξῃ τὴν συκαμινουφτεῖαν ἐπροσδιόρισεν ἡμισυ-φράγκον ὡς ἀμοιβὴν δι' ἕκαστον φυτὸν συκαμινέας εἰς τὸν φυτεύοντα τοιαύτας· ἡ δὲ Βενετία ἐπροσδιόρισεν ὁμοίως χρηματικὰ καὶ ἄλλα ὠφελήματα πρὸς ἐπιψύχωσιν τῶν ἀναδεχομένων τὴν ἐλαιοφυτεῖαν. Ὑστερον λοιπὸν ἀπὸ τοιαῦτα παραδείγματα, καὶ ἀπὸ τὴν βεβαιότητα τῆς ὠφελείας τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἡμποροῦν νὰ θεωρηθῶσιν ὑπερβολικαὶ αἱ ὑποχρεώσεις αὗται;

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ἡ κυβέρνησις παραχωρεῖ μόνον ὅ,τι δὲν ἠδύνατο νὰ ὠφελθῇ, εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ ἰδίου τούτου μέτρου· καὶ ἰδοὺ πῶς. Ὅστις ἔκαμε τὴν καλλιέργειαν ἐντὸς τῶν πρώτων δύο ἐτῶν, μετὰ δέκα ἔτη θέλει δίδει τὸ ὅποιον ἀνωτέρω εἶπομεν εἰσόδημα, ἀλλ' ἂς παρατηρήσωμεν τί θέλει ἀπολαμβάνει μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τοῦς μὴ ἐκτελέσαντες τὴν καλλιέργειαν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων ἐτῶν, καὶ ἂς λάβωμεν ὡς βῆσιν ἐκεῖνον τὸν καλλιεργητὴν ὅστις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον του. Ἐὰν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐκαλλιέργησεν ἔν πέμπτον τοῦ τεμαχίου, μόνον τὸ ἐντοῦτο πέμπτον θέλει ἀποφέρει καρπὸν τόσον ὅσον καὶ τὸ τοῦ πρώτου καλλιεργητοῦ, τὰ λοιπὰ πέμπτα θέλου ἀποφέρει ὀλιγώτερον ἀναλόγως τοῦ καιροῦ τῆς ἐκχερώσεως ἐκάστου· ὥστε μολίς μετὰ ἕξ ἢ ὀκτὼ ἔτη ὕστερον ἀπὸ τὴν πρώτην δεκαετίαν θὰ κατακτήτῃ καὶ τοῦτο τὸ τεμάχιον εἰς βελθὸν κερπορορίας ὁμοίον μὲ τὸ τῶν κατὰ τὰ

δύο πρώτα ἔτη ἐκχερωθέντων. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ δημόσιον ἀπολαμβάνει ἔγγειον φόρον κατὰ τὴν δεκαετίαν ἀπὸ τὰ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὰς κατηγορίας ταύτας τεμάχια, ἀλλ' εἶναι ὁμολογούμενον ἐπίσης ὅτι ὁ ἔγγειος φόρος τῶν δημοτριακῶν καρπῶν καὶ μάλιστα εἰς τόπους ὅπου ὑπάρχουν ἀγριελιαὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχη κάμμιαν ἀναλογίαν μὲ τὸν φόρον τῶν ἐλαιῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἦτο ὅμοιος, τὸ δημόσιον δὲν βλάπτεται τίποτε διὰ τῆς διδομένης ἀτελείας εἰς τοὺς καλλιτέρους καλλιεργητάς· διότι ἂν δὲν λαμβάνη παρ' αὐτῶν κατὰ τὰ πρώτα ἔτη ἔγγειον φόρον, λαμβάνει μετὰ τὴν δεκαετίαν τόσον περισσότερα, ὅσον ἀνώτερος εἶναι ὁ φόρος τῶν ἐλαιῶν ἀπὸ τὸν τῶν δημοτριακῶν καρπῶν. Ἦτον λοιπὸν εὐλογον νὰ γένῃ ἡ παραχώρησις αὕτη ὡς μέσον προτροπῆς πρὸς ταχυτέραν ἐκχέρωσιν.

Ἰσως τινὲς ἤθελον προτείνει ὡς ἀρκετὸν μέσον πρὸς ἐνθάρρυνσιν τὸ νὰ γένῃ μόνον ἡ παραχώρησις αὕτη, ἀλλ' ἡμεῖς θεωροῦμεν ἀναγκαίαι ἀμφότερα τὰ μέτρα ταῦτα· διότι οὔτε μόνον τὸ νομισματόσημον, ἀνευ ὑλικῆς ὠφελείας, ἦτον ἰκανὸν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες μόνον ἀπὸ ἀπλοῦν φιλοτιμίας αἰσθημα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρακινήθωσιν, οὔτε μόνον ἡ ὑλικὴ ὠφέλεια ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν εὐαίσθητοτέρων μεταξὺ τῶν καλλιεργητῶν, καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ ἄλλους ὁμοίους πρὸς μίμησιν. Ἐὰν δὲ τινες ἤθελον νομίσει τὸ διὰ τὰ νομισματόσημα ταῦτα ἔξοδον μέγα, ἃς λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντις λεγόμενα. « Εἶδὲ φάσει, ὧ Ἰέρων, μὴ ἐν πολλοῖς ἄθλων προτεινόμενων πολλὰ δαπάναι γίνωνται, ἐνόησον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐμπορεύματα λισιτελέστερα, ἢ ὅσα ἄνθρωποι ἄθλων ὠνοῦνται.» (Ξεν. Ἰέρ. κερ. IX. § 11.)

"Αρ. 5.) Παρελθούσης τῆς τετραετίας καθ' ἣν χαρίζεται ἀτέλεια γενικῶς εἰς ἅπαντας οἱ καλλιεργηταὶ τῶν ἀγριελαιῶν ὑπόκεινται νὰ πληροῦνσι φόρον ἔγ-

γειον τόσον διὰ τὸ προϊόν τῶν ἐλαιοδένδρων, ὡς καὶ διὰ τὸ προϊόν τῶν σπειρομένων εἰς τὸ ἔδαφος αὐτῶν καρπῶν μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους ἀπὸ τῆς ἀδείας, ἐκτὸς τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς τρεῖς τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου κατηγορίας.

Ἐπειδὴ πολλοὶ δὲν θέλουσιν ἀποπερατώσει τὸ ἔργον τῆς καλλιεργείας ἐντὸς τῆς τετραετίας, καὶ δὲν θέλουσιν ἀπολαύσει τὰς ὠφελείας τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου, οἱ τοιοῦτοι θέλουσιν πληροῦναι ἔγγειον φόρον μετὰ παρέλευσιν τῶν τεσσάρων ἐτῶν. Τὰ τέσσαρα δὲ ταῦτα λογίζονται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀδείας. Ὑποβαλλόμενοι δὲ εἰς ἔγγειον φόρον ὑποχρεοῦνται ὅχι μόνον δι' ὅσας ἐκχερωτέας ἔκαμον κατὰ τὴν πρώτην τετραετίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσας κάμουν εἰς τὸ μέλλον· δὲν ἐδόθη δὲ δικαίωμα ὥστε ἕκαστον μέρος τοῦ τεμαχίου νὰ μὲν ἀφορολόγητον διὰ τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκχερωτέως, ἀλλ' ἡ ἀτέλεια ἐδόθη ὀλιγῶς εἰς τὸ τεμάχιον καὶ διὰ τὰ πρώτα τέσσαρα ἔτη· ὥστε ἀφεθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν καλλιεργητῶν νὰ ὠφελιθῶσι διὰ τῆς προθυμίας των.

"Αρ. 6.) Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους καὶ ἐξῆς ὁ καλλιεργητῆς τῶν ἐξημερωθεισῶν ἐλαιῶν θέλει πληροῦναι ἀπὸ ὅλον μὲν τὸ κτῆμα ἔγγειον φόρον δέκα τοῖς 0 | 0 καὶ διὰ τὰς προαγομένας ἐλαιίας καὶ διὰ τοὺς σπειρομένους καρπούς, ἀπὸ τὸ ἡμισυ δὲ ἀδιαίρετως καὶ φόρον ἐπικαρπείας ὁμοίως δι' ὅλα τὰ προαγόμενα προϊόντα.

Δὲν παραδεχόμεθα τὸ μέτρον τῆς διανομῆς τῶν ἐξημερωθέντων ἀγριελαιοδένδρων, διότι καὶ κατὰ τὴν διανομὴν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γίνωνται καταχρήσεις καὶ δολιότητες, ὥστε τὸ δημόσιον νὰ λάβῃ ἢ μικρότερον τεμάχιον ἢ χειρότερον, καὶ διότι καὶ μετὰ τὴν διανομὴν εἶναι ἐνδεχόμενον ὁ ἰδιώτης μεταβάλλων τὰ ὅρια νὰ σφετερισθῇ μέρος τοῦ δημοσίου κτή-

ματος. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ κτήματα τοῦ δημοσίου δὲν καλλιεργοῦνται ὡς τὰ τῶν ιδιωτῶν, καὶ πάντοτε ἐκπίπτουν τῆς ἀξίας των, ὡς ἀπεδείχθη ἀπὸ ὅσα κτήματα ιδιωτῶν ἔλαβε διὰ πλειστηριασμοῦ τὸ δημοσίον ἀπέναντι ὀφειλομένων πρὸς αὐτὸ, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν ἀπέφερον πλέον εἰς τὸ δημοσίον ὅσα ἀτελάμβανον οἱ ιδιοκτῆται, ἀλλὰ καὶ ἐκινδύνευον νὰ κατατραφῶσιν ὀλοτελῶς. Περιπλέον δὲ ἡ διαίρεσις αὐτῆ εἰς δύο ἐκάστου τευχίου ἤθελε φέρει δυσκολίας καὶ εἰς τοὺς ιδιώτας καὶ εἰς τὸ δημοσίον, διότι οὔτε τὰ τῶν ιδιωτῶν οὔτε τὰ τοῦ δημοσίου μερίδια ἠδύναντο νὰ ἦναι κατὰ μέρος, ἀλλ' ἐναλλάξ ἐν μερίδιον ιδιωτικόν καὶ ἐν δημοσίον, ὥστε καὶ εἰς τὴν φύλαξιν, καὶ εἰς τὴν νομὴν τῶν ἐν αὐτοῖς χόρτων, καὶ εἰς τὴν σὺνάξιν τῶν καρπῶν ἤθελον ἀπαντᾶσθαι προσκόμματα καὶ δυσκολίαι. Διὰ ταῦτα ἐθεωρήθη καλῆτερον νὰ μένωσι τὰ μερίδια τοῦ δημοσίου εἰς τοὺς αὐτοὺς καλλιεργητάς, οἵτινες νὰ δίδωσιν ἀπὸ τῆς δεκαετίας καὶ ἐξῆς φόρον ἐπικαρπείας ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως κτήματος ἀδικιρέτως, ὃ δὲ φόρος οὗτος ἐπροσδιορίσθη δέκα τοῖς ἑκατὸν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐθνικοῖδ' ιδιοκτητῶν λεγομένων ὥστε τὸ δημοσίον, ἐὰν τὸ ποσὸν τοῦ προϊόντος ἐνὸς τευχίου ἀναβσίγη εἰς ἑκατὸν ὀκάδας ἔλαιον, θέλει λαμβάνει δέκα μὲν ὡς φόρον ἔγγειον ἐπὶ ὅλου τοῦ κτήματος, πέντε δὲ διὰ φόρον ἐπικαρπείας ἀπὸ τὸ ἡμισυ, ἧτοι ἀπὸ τὰς πενήντα τὰς ἀναλογούσας εἰς τὸ δημοσίον. Ὅντι λοιπὸν τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου συνδεδεμένα ἀδιαπτότως μετὰ τῶν τοῦ ιδιώτου, ποτὲ δὲν δύνανται νὰ βλαφθῶσι, ἀλλὰ πάντοτε θέλουν προβαίνει προοδεύοντα.

Ἄρ. 7. Δύνανται οἱ καλλιεργηταὶ ν' ἀποκτήσωσι τὸ κτῆμα ὡς ιδιοκτησίαν πλήρη, ἐὰν, ἐκτὸς τοῦ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἀναφερομένου φόρου ἐπικαρπείας, πληρόνωσιν ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως καὶ ἕτερον ποσὸν ἴσον μὲ τὸ τῆς ἐπικαρπείας ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη.

Ἐὰν θέλωσιν οἱ καλλιεργηταὶ ν' ἀπαλλάξωσι τὸ

κτῆμάτων τῆς ὑποχρέωσης ταύτης, καὶ νὰ τὸ κάμωσιν ιδιοκτησίαν των καὶ πρὶν τῆς παραλεύσεως ὀλοκλήρου τῆς δεκαετίας, δύνανται νὰ δώσωσιν εἰς τὸ δημοσίον μετὰ μίαν πενταετίαν διὰ μιᾶς ὅσον φόρον ἔδωκαν εἰς τὰ πέντε ἔτη, ἐὰν δὲ ζήτησωσι τοῦτο ἀργώτερον, θέλουν δώσει διὰ τὰ ὑπόλοιπα ἔτη ὅσον καρπὸν ἔδωκαν ἐπὶ ὁμοίον ἀριθμὸν ἀμέσως παρέλθόντων ἐτῶν.

Ἐπειδὴ τινες ἤμπορουν νὰ μὴν εὐχαριστῶνται νὰ καλλιεργῶσιν ὡς ἄνω καὶ τὸ μερίδιον τοῦ δημοσίου πληρόννοτες διὰ παντός φόρον ἐπικαρπείας δι' αὐτὸ, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ εὑρεθῆ τρόπος, δι' οὗ ὁ ιδιώτης νὰ δύναται νὰ τὸ κάμη μίαν φορὰν ιδιοκτησίαν του. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι τὸ νὰ δίδῃ ὁ ιδιώτης διὰ δέκα συνεχῆ ἔτη καὶ ἕτερον ποσὸν ὁμοίον μὲ τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπείας, ἧτοι δέκα τοῖς ἑκατὸν. Ὁ τρόπος οὗτος ἐν ᾧ ἔχει μεγάλην εὐκολίαν ὡς πρὸς τὸν ιδιώτην, εἶναι ἱκανῶς ὠφέλιμος καὶ εἰς τὸ δημοσίον, διότι τοῦτο λαμβάνον δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος τοῦ κτήματος διὰ μίαν δεκαετίαν ἀπαλαμβάνει τὸ δεκαπλῶν τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος, τὸ ὁποῖον εἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς δεκαετίας ὁ τῆς ἐπικαρπείας φόρος ἐξοκολουθεῖ νὰ δίδεται εἰς τὸ δημοσίον, ἐνῶ, καθ' ὅσον ὁ ιδιώτης πληρώνει τὰς ἐτησίαις δόσεις του εἰς τὸ δημοσίον, ἔπρεπε νὰ ἐλαττοῦται τὸ ποσὸν τῆς ἐπικαρπείας· διότι ὁ ιδιώτης πληρώσας τὴν πρώτην δόσιν τοῦ κτήματος τράπον τινὰ τοῦ κτήματος, κατέστη κύριος τοῦ ἐνὸς δεκάτου τοῦ κτήματος, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε νὰ πληρῶνῃ ἐπικαρπείαν, ἧτοι ἀντὶ δέκα τὸ ποσὸν τῆς ἐπικαρπείας ἔπρεπε νὰ περιορισθῆ εἰς ἐννέα καὶ οὕτω καθεξῆς ὥστε γινομένης κατ' ἕτος τοιαύτης ἐκπτώσεως, ἡ ἐπικαρπία ἐμείλλε νὰ περιορισθῆ μόνον εἰς πενήντα πέντε δι' ὅλον τὸ διάστημα τῆς δεκαετίας. Τὰ περιπλέον λοιπὸν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν ἑκατῶν, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπικαρπείαν λαμβάνει τὸ δη.

μόσιον κατὰ τὴν ἐνωσίαν τοῦ νόμου, πρέπει νὰ ἀναλογισθῶ-
 σιν ὡς τόκος τῶν χρημάτων τῆς ἀξίας τοῦ παραχωρουμένου
 κτήματος· ὥστε διὰ τὴν παραχώρησιν ταύτην τὸ δημόσιον
 ἀπολαμβάνει 145 ἀντὶ ἑκατὸν, καὶ τοσοῦτος τόκος δὲν πρέ-
 πει νὰ λογισθῇ ὡς μικρὸν ὄφελος.

Ἐθεωρήθη δὲ καταλληλότερον νὰ ἐξορληθῇ τὸ κτῆμα διὰ
 τοῦ ἰδίου εἰσοδήματος παρὰ διὰ χρημάτων, πρῶτον μὲν, διό-
 τι ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται οὐδὲμία ἐργασία δύσκολος,
 ἀλλ' ὡς εἰσπράττει τὸ δημόσιον τὸν ἔγγειον φόρον, εἰσπράττει
 καὶ τὴν ἐπικαρτίαν καὶ τὸ τίμημα τοῦ κτήματος, ἐνῶ, διὰ νὰ
 προσδιορισθῇ εἰς χρήματα, ἔπρεπε νὰ γένωσι διαιρέσεις, ἐκτι-
 μήσεις, πλειστηριασμοί, τῶν ὁμοίων αἱ δυσκολίαι εἶναι μέ-
 γισται.

Μία καὶ μόνη περίπτωσις ὑπάρχει καθ' ἣν τὸ δημόσιον ἡμ-
 πορεῖ νὰ ζημιωθῇ ἀπὸ τὴν οὕτω γινομένην παραχώρησιν τῶν
 τεμαχίων. Ὅσοι ἀγροὶ δὲν ἐκαλλιεργήθησαν καλῶς καὶ κατὰ τὰ
 πρῶτα ἔτη δὲν θέλουσι ἀποφέρει ἰκανὴν πρὸσδοον, ὡς τὰ ἐξ ἀρ-
 χῆς καὶ καλῶς καλλιεργηθέντα· οἱ καλλιεργηταὶ λοιπὸν τῶν
 τεμαχίων τούτων θέλουσι ἀποκτήσει ταῦτα προτιμότερον ὀλι-
 γωτέραν τιμὴν διὰ τῆς ἐτησίου προσόδου αὐτῶν.

Μολονότι ἡδύνατό τις νὰ προσδιορίσῃ διὰ τοῦ νόμου ὅτι
 δὲν δύναται τις ν' ἀποκτήσῃ τὴν μερίδα τοῦ δημοσίου ὡς ἰ-
 διοικητικὴν ἐὰν δὲν παρέλθῃ μία δεκαετία ἀπ' ὅτου ἐτελείωσεν
 ὁλοκλήρου τοῦ τεμαχίου τὴν καλλιεργεσίαν, μὴ τούτο δὲν
 ἐθεωρήθη τοῦτο ἀναγκαῖον, διότι ὁ καλλιεργητὴς δὲν δύ-
 νηται νὰ δολιευθῇ καὶ ν' ἀφήτῃ ἐπίτηδες ἀκαλλιεργητὸν
 τὸ τεμαχίον του διότι ἐνυπάρχει ἀδιαίρετως ἐν αὐτῷ καὶ τὸ
 ἐδικόν του εἰσόδημα. Ἐὰν λοιπὸν τοῦτο δὲν ἐθελωτιώθη ὅσον
 ἔπρεπε, πρέπει νὰ προέκυψεν ἀπὸ ἀνώτερα ἴσως τῆς δυνάμεως
 τοῦ καλλιεργητοῦ αἴτια, ἀσθένειαν ἢ θάνατον, ἢ ἀπὸ ἀτμοσφαι-
 ρικὰς περιπετείας, ἢ ἀπὸ φυσικὰ ἐλαττώματα τοῦ τόπου κτλ.
 ἀλλ' διὰ ταῦτα δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τιμωρήσωμεν τὸν ὑπε-

κύβαντα εἰς ταῦτα καλλιεργητὴν διὰ τινος ἐν τῷ νόμῳ ἐξαι-
 ρέσεως. Ἐπειτα ὁπωδήποτε οὗτος ὑποτίθεται ἀρχίσας τὴν
 καλλιεργεσίαν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων ἐτῶν, διότι ἄλλως ἤθελεν
 ἀφαιρεθῆ τὸ τεμαχίον ἀπ' αὐτοῦ, ὥστε διὰ τὸ ἐν δέκατον τοῦ
 κτήματος, τὸ ὁποῖον ἐξαγοράζει, τρόπον τινὰ διὰ τῆς πληρω-
 μῆς τοῦ καρποῦ, ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχει μία δεκαετία ἀπὸ
 τῆς ἐνάρξεως τῆς καλλιεργείας. Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ ἐπιμελέ-
 στεροι τῶν καλλιεργητῶν θέλουσι δώσει πλείοτερον εἰς τὸ ἔθνος
 διὰ τὴν καλλιτέραν κατάστασιν τοῦ κτήματος, ἀλλ' οὗτοι δὲν
 βλέπονται ἐκ τούτου, ἐξ ἐναντίας ὠφελοῦνται σημαντικὰ συ-
 νάζοντες ἀναλόγως μεγάλην ποσότητα καρποῦ διὰ τὴν ἀναλο-
 γίαν των, καὶ περιπλέον θέλουσι ἀπολαύσει τὴν ἐκ μέρους τοῦ
 δημοσίου ἀποδοδομένην πρὸς τὴν φιλοπονήαν αὐτῶν ὠφέλειαν.
 Τὸ δημόσιον μόνον ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς ζημιούμενον διότι
 ἀπολαμβάνει ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰ μὴ καλῶς καλλιεργημένα
 τεμαχία· ἀλλὰ τοιαύτη κατ' ἀκριβείαν ἰσορροπία εἰς τὰ πράγ-
 ματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ.

Ὁ δεύτερος παράγραφος τοῦ άρθρου τούτου δύναται νὰ φέρῃ
 ὠφέλειαν εἰς τὸ δημόσιον διὰ τῆς πρὸ τῆς προθεσμίας πλη-
 ρωμῆς τῶν φόρων διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη ἀναγκαῖος, οὐχ ἦττον
 ὅμως οὗτος εἶναι καὶ πρὸς τὸν ἰδιώτην ὠφέλιμος. Παραχωρῶν
 ἐνὸς ἔτους ἴδιον αὐτοῦ εἰσοδήματα προλαμβάνει ν' ἀποκτήσῃ
 τὸ κτῆμα ὡς ἐντελῆ ἰδιοκτητικὴν πέντε ἔτη πρὸ τῆς προθεσ-
 μίας. Τὸ δημόσιον ἡδύνατο ἴσως ν' ἀπολύτῃ περισσότερα
 λαμβάνων κατ' ἔτος τὸν καρπὸν, διότι πιθανῶς ἡ καρποφορὴ
 προβαίνει ὅσον εἰς τὸ καλλίτερον, ἀλλὰ λαμβάνων διὰ μιᾶς
 τοὺς καρποὺς δύναται νὰ ἐξορλήσῃ δανειστά· του πρὸς τοὺς
 ὁποίους πληρώνει τόκους. Ἐπρεπεν ἀπ' ἑτέρου νὰ δώσωμεν τὴν
 ἐλπίδα ταύτην τῆς ὠφελείας εἰς τὸν καλλιεργητὴν διὰ νὰ προ-
 θυμοποιηθῇ νὰ κάμῃ ὅσον ἐνεστὶ ταχύτερον τὴν ἐξαγοράν τοῦ
 κτήματος, ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἐξαγορᾶς δὲν ἐκρίθη ὡ-
 φέλιμον πρὸς τὸ δημόσιον νὰ γίνεσθαι, εἰμὴ μετὰ τὸ πέμπτον

ἔτος ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς δεκαετίας, διότι τὸ φυτόν τῆς ἐλαίας θεωρεῖται εἰς πλήρη ἰκμὴν κατὰ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἄν δὲ καὶ τὰ πέντε ταῦτα ἔτη ἔδωκαν ὀλιγώτερον κερπὸν τοῦ ὅσον πιθανῶς θὰ δώτουν διὰ τὰ ἐπερχόμενα πέντε ἔτη, μόνον τοῦτο δὲν ἐλήφθη τοῦτο ὑπ' ὄψιν, διότι ὁ καλλιεργητὴς θέλει πληρώσει ἀκριβῶς τὸ ἥμισυ τοῦ κτήματος, ἐνῶ πρέπει νὰ ἔχη πλεονέκτα πληρωμένα, διότι ἐνῶ κατ' ἔτος πλορόνη τὸ δέκατον τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος, ὁ φόρος τῆς ἐπικαρπίας ἐξαιουοθεὶ νὰ μὲνη ὁ ἴδιος, ἐνῶ ἔπρεπε κατ' ἔτος νὰ ἐκπίπτει τὸ ἐν δέκατον αὐτοῦ τὸ δέκατον λοιπὸν τοῦ καταβληθέντος φόρου ἐπικαρπίας κατὰ τὰ πέντε ἔτη ἔπρεπε νὰ καταστήτῃ ὀλιγώτερον τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος. λ. χ. ἐάν ἡ τιμὴ τοῦ κτήματος ἰσοδυναμοῦτε μὲ 100 δραχμάς, ἀφοῦ ὁ καλλιεργητὴς ἤθελε δώσει τὸ πρῶτον ἔτος τὸ ἐν δέκατον, ἤθελον μὲνη 90 αἰ δραχμαὶ, ὁ τόκος λοιπὸν τῶν 100 δὲν εἶναι πλέον δέκα, ἀλλ' ἐννέα ἐπὶ τῶν ἐννεήκοντα, τὸ δὲ λοιπὸν ποσὸν μεταφέρεται εἰς ἐκπτώσιν τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος· οὕτω λοιπὸν ὁ καλλιεργητὴς πληρώσας τὸ δεῦτερον ἔτος διὰ τὸ κτῆμα ἔνδεκα, τὸ τρίτον δώδεκα, τὸ τέταρτον δεκατρεῖς καὶ τὸ πέμπτον δεκατέσσαρας ἐπλήρωσε τὰ ἕξ δέκατα τοῦ ὅλου κτήματος, καὶ μόλα ταῦτα ὑποχρεοῦται πάλιν νὰ ἐξαγοράτῃ τὸ ἥμισυ. Ἐὰν παρέλθουν πλεονέκτα τῶν πέντε ἐτῶν, ὅταν ὁ καλλιεργητὴς θελήτῃ νὰ ἐξαγοράτῃ τὸ κτῆμα, τὸ μέτρον τοῦ νόμου εἶναι καταλλήλοτερον, διότι τὰ ἀμέσως παρελθόντα ἔτη λογίζονται πιθανῶς μᾶλλον εὐρορα τῶν ἀπωτέρων.

Ἄρ. 8.) Ὅλοι οἱ λαβόντες ἀδείας ἐγκεντρίσεως ἀγριελαιῶν δύνανται νὰ μεταβιβάσωσιν εἰς ἄλλους ὀλόκληρον ἢ μέρος τῶν τεμαχίων κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ περιστάσιν καὶ εἰς ὁποῖαν κατάστασιν εὐρίσκονται, ὁμοῦ μὲ τὰ ἀποκτηθέντα διὰ τῆς ἀδείας δικαιοῦματα ἐπὶ τῆς καλλιέργειας αὐτῶν. Οἱ ἀναδεχόμενοι ὁμοῦ

τὰ δικαιοῦματα ταῦτα ὑπὶχονται καὶ εἰς τὰς ἐπιβαλλόμενας παρὰ τοῦ παρόντος νόμου ὑποχρεώσεις.

Γινομένης τοιαύτης παραχωρήσεως ὁ ἀποκτῶν τὸ δικαιοῦμα τοῦτο ὀρεῖται νὰ παρουσιάτῃ δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν ἐφορίαν τὸ συμβόλαιον τῆς μεταβιβάσεως, καὶ νὰ καταγραφῇ καὶ οὗτος εἰς τὸν κατάλογον τῶν καλλιεργητῶν τῶν ἀγριελαιῶν.

Οἱ λαβόντες ἀδείας ἐγκεντρίσεως ἀγριελαιῶν ἔχουν τὸ δικαιοῦμα καὶ νὰ προικίσωσι καὶ νὰ δωρήσωσι τὰ τεμαχία τῶν διαμενόντων πάντοτε ἀθίκτων καὶ ἀμετατρέπτων τῶν δικαιοῦμάτων τοῦ δημοσίου, καὶ προσέτι ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ὑποθηκεύσωσι ταῦτα ἄνευ βλάβης τῶν δικαιοῦμάτων τοῦ δημοσίου.

Ἡ μεταβίβασις τῶν δικαιοῦμάτων τῆς ἐκχερτώσεως ἐθεωρήθη ἀπαρκήτης διὰ πολλοὺς λόγους καὶ ἰδίους διὰ τοὺς ἑξῆς.

α.) Ἐάν ὁ καλλιεργητὴς ἀσθενήσῃ, ἢ ἀναγκασθῇ νὰ μετοικήτῃ, ἢ δι' ὁποιανδήποτε ἄλλην αἰτίαν δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν καλλιέργειαν, ἔχων τὸ δικαιοῦμα τῆς μεταβιβάσεως τῶν δικαιοῦμάτων του, δύναται νὰ ὠρελῆθῃ καὶ τι ἀπὸ τοὺς κόπους ὅσους ἤθελον ἔχει καταβεβλημένους, τὸ δὲ δημοσίον ὠφελεῖται καλλήτερον ἀντικαθισταμένου οὕτως ἑτέρου εἰς τὴν καλλιέργειαν, παρὰ ἂν ἐλάμβανε τὸ κτῆμα μὲ τὰς ἐν αὐτῷ βελτιώσεις· διότι ἔω νὰ εὐρεθῇ ἀντικαστάτης ἤθελε καταστραφῇ πᾶσα ἐν αὐτῷ βελτιώσις.

β.) Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐργατικοὶ, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἀποπερατώσωσιν ὀγλίγωρα τὴν καλλιέργειαν, καὶ τὸ κτῆμα νὰ τὸ κατατήσωσι ζηλευτὸν εἰς ἄλλους εὐπόρους καὶ μὴ ἐργατικούς. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἤθελον ἐπιθυμῆσαι νὰ μεταβιβασθῶσι τὰ δικαιοῦματα εἰς ἑαυτοὺς, ἢ διὰ νὰ τὰ νέμωσιν οἱ ἴδιοι, ἢ νὰ τὰ χορηγήσωσι προῖκα εἰς θυγατέρας τῶν, ἢ νὰ μείνωσιν ὡς ἀσφαλῆς περιουσία εἰς τὰ τέκνα τῶν μετὰ θάνατον, τὰ

κτῆματα ἀποκτισταθέντα κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη δὲν ἀπαιτοῦν ἐξιδικαμέναι γνώσεις καὶ φροντίδας διὰ τὴν καλλιέργειαν, ὥστε καθεὶς δύναται νὰ διατηρῇ αὐτὰ· δύναται λοιπὸν ὁ εὐπόρος νὰ προτῆρῃ ἀνάλογον τιμὴν εἰς τὸ κτῆμα, ὁ δὲ κατακτητὴς αὐτὸ καλλιερῆται· ἀπολαμβάνων τὴν ἀμοιβὴν τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης κόπων καὶ ἀγώνων του, παραχωρεῖ τὸ κτῆμα τοῦτο καὶ πηγαίνει εἰς ἀναζήτησιν ἐτέρου τεμαχίου διὰ νὰ κακκτητῆται καὶ αὐτὸ ὡς καὶ τὸ πρῶτον.

γ.) Ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι μὴ θέλοντες νὰ ἐξυκολουθῇ ἢ μετὰ τοῦ δημοσίου συντροφία των εἰς τὸ κτῆμα μετὰ τὴν δεκαετίαν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸν νόμον ἡ διανομὴ τοῦ κτῆματος μεταξὺ τοῦ καλλιερῆτου καὶ τοῦ δημοσίου, ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς ἕτερος τρόπος ἀπαλλαγῆς· διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἡ μεταβίβασις τῶν δικαιωμάτων μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἡ ἐξαγορὰ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεων.

Πρὸς πλεῖστον ἐνθάδῳ ἔχουσιν τῶν καλλιερῆτων ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον καὶ νὰ ὑποθηκεύεται τὸ κτῆμα, καὶ νὰ δίδεται εἰς προίκα κτλ. ἀλλὰ διατηρουμένων πάντοτε τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου καὶ ἀμετατρέπτων τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ καλλιερῆτου εἰς ὅποιονδήποτε καὶ δι' ὅποιονδήποτε αἰτίαν γένῃ ἢ μεταβίβασις.

Ἄρ. 9.) Οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος, ὅπου ὑπάρχουν αἱ πρὸς παραχώρησιν προσδιωρισμέναι ἀγριελαῖαι προτιμῶνται παντὸς ἄλλου αἰτουήντος, νὰ λάβωσιν ἀνὰ ἓν τεμάχιον κατ' οἰκογένειαν, ἐὰν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου ἢ ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τῶν τεμαχίων, παρουσιάσωσιν αἴτησιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ὑπάγονται, ἢ καὶ κατὰ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, ἐὰν ὑπάρχουν ἔτι τεμάχια διαθέσιμα.

Ὅσον πλησιέστερα εἶναι τὰ πρόσωπα πρὸς τὸν τόπον τῆς

καλλιέργειας, τόσον ἀρμοδιώτερα εἶναι ταῦτα πρὸς τὴν καλλιέργειαν ταύτην, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, δὲν ἦτο δίκαιον ν' ἀποκλεισθῶσιν οἱ κάτοικοι μιᾶς κοινότητος ἀπὸ τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῆς ἀγριελαίων διὰ τῆς προτιμήσεως καὶ τῆς συρροῆς ἄλλων ἀποτέρων μερῶν κατοίκων. Δὲν ἦτον ὅμως ἀφ' ἐτέρου δίκαιον νὰ δοθῇ εἰς τὰς κοινότητας ἀποκλειστικὸν εἰς μόναις αὐτάς δικαίωμα ἐξημερώσεως, διότι δὲν ἤθελον φροντίσει νὰ κάμωσι ταχέως τὴν καλλιέργειαν, διὰ τοῦτο κλονίζεται διὰ τοῦ νόμου ὅτι προτιμῶνται οἱ κάτοικοι νὰ λάβωσι πρῶτοι ἀνὰ ἓν τεμάχιον κατ' οἰκογένειαν, ἂν ὅμως ζητήσωσι τοῦτο ἐντὸς διμήνου προθεσμίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου, ἢ, ἂν τὸ δημόσιον καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης διαιρέτῃ ἀγριελαίωνας εἰς τεμάχια, ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τῶν τεμαχίων. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον διὰ νὰ μὴ ἀποκλεισθῶσιν οἱ ἄλλων μερῶν κάτοικοι ἀναμένοντες πολὺν καιρὸν ἕως νὰ ἀποφασίσωσιν οἱ κάτοικοι ἐκείνης κοινότητος. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ προθεσμία αὕτη δὲν ἦτο καλὸν νὰ ἦναι ἐντελῶς ἀποκλειστικὴ διὰ τοὺς μὴ ἀναφερθέντας ἐγκαίρως, διετηρήθη εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα, νὰ λαμβάνωσι καὶ μετὰ ταῦτα, ἀλλ' ἂν ὑπάρχουν διαθέσιμα τεμάχια, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προτιμήσεως.

Ἄρ. 10.) Κάνεις δὲν δύναται νὰ λάβῃ δεύτερον τεμάχιον, ἐὰν δὲν ἐξεπλήρωσεν ἀκριβῶς καὶ ἐντελῶς τὰς ὑποχρεώσεις του εἰς τὸ πρῶτον παραχωρηθὲν αὐτῷ τεμάχιον.

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐξ ἀπληστίας, τρόπον τινὰ, ἢ ἐξ ἄλλης τινας κερδοσκοπίας, ἐνδέχεται νὰ ζητήσουν πλειότερα τοῦ ἐνὸς τεμαχίου, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ τὰ καλλιερῶσι ταχέως ὡς μὴ ἔχοντες τὰς ἀναγκαῖαις χεῖρας, καὶ ν' ἀδιαφορῶσιν ἂν ἡ καλλιέργεια βραδύνη καὶ πέραν τῶν δέκα ἐτῶν, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖα ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τοσοῦτον μάλλον, καθόσον οἱ φιλόπονοι δὲν ἀπαντοῦν κἀνὲν ἐμπόδιον εἰς τὴν φιλοπονίαν των, διότι καὶ

ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους, ἀν ἀποπερατώσουν τὴν καλλιέργειαν τοῦ εἰδὸς τεμαχίου, δύνανται νὰ λάβουν καὶ δεύτερον, καὶ μετὰ τὸ δεύτερον, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ τρίτον.

"Αρ. 11.) Ἐκτὸς τῶν δύο ἀνωτέρω περιπτώσεων (ἄρ. 9 καὶ 10) οὐδεμία αἰτήσις περὶ ἐξημερώσεως ἀγριελαιῶν ἀποβάλλεται, ἐὰν ὁ ἔτων ἔχη νόμιμον ἡλικίαν· κἀνεὶς ἄλλος ὅρος δὲν εἶναι ἀναγκαῖος.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τῆς ἐγκεντρίσεως τῶν ἀγριελαιῶν ἀπαιτεῖ νὰ μὴν παρεμβάλωμεν κἀνὲν ἐμπόδιον εἰς τοὺς καλλιεργητάς. Μόνον συστατικὸν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη ὁ αἰτῶν, νόμιμον ἡλικίαν, διότι ἄνευ τούτου δὲν δύναται νὰ κάμη νομίμως οὐδεμίαν συναλλαγὴν, κατὰ συνέπειαν οὔτε ἢ μετὰ τοῦ δημοσίου συμφωνία του δύναται νὰ ἔχη κῦρος, οὔτε μεταβιβάσιν δύναται νὰ κάμη τῶν δικαιωμάτων του, οὔτε ἄλλην τινα διάθεσιν. Ὅταν δὲ αὐτὸς καὶ μόνος ὁ ὅρος ὑπάρχη, κἀμία ἄλλη παρατήρησις δὲν χρειάζεται. Μετὰ τὴν εἰς τὰ δύο προλαβόντα ἄρθρα ἐξαίρεσιν, ὅλοι καὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι πρέπει νὰ ἦναι δεκτοὶ πρὸς ἐξημέρωσιν ἀγριελαιῶν.

"Αρ. 12.) Ἡ αἰτήσις γίνεται δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν οικονομικὸν ἔφορον, ὁ δὲ αἰτῶν δὲν ὑποβάλλεται οὔτε εἰς ἐξοδὸν κἀνὲν, οὔτε εἰς φροντίδας. Ἄλλ' ὁ ἔφορος ὀφείλει νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἀποπερατωθείσης πάσης ἐργασίας, καλεῖ τὸν αἰτούντα διὰ νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὴν ἄδειαν τῆς παραχωρήσεως. Ἐγχειρίζων δὲ αὐτῷ τὴν ἄδειαν ὁμοῦ μὲ ἐν ἀντίτυπον τοῦ νόμου λαμβάνει ἀπόδειξιν παραλαβῆς παρ' αὐτοῦ.

Ὁ λαὸς, εἰς τὸν ὅποιον κυριωτέρως τηρεῖται αἱ περὶ ἐκχερσώσεως τῶν ἀγριελαιῶν ἐλπίδες, ἀποιτρέφεται τὰς περιπλοκάς, τὰς δυσκολίας καὶ τὰ προκείμενα, τὰ ὅποια ἀπαντᾷ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, δὲν θέλει δὲ νὰ προκαταβάλῃ καὶ κἀ-

νὲν ἐξοδὸν, ἔστω καὶ μικρὸν, μάλιστα ὅταν δὲν περιμένῃ πρόχειρον ὠφέλειαν, καὶ ὅταν ἢ ἐκβασίς τῆς αἰτήσεως δὲν εἶναι βεβαία· διὰ τοῦτο ὅλα τὰ ἐξοδα πρέπει νὰ καταβάλλωνται παρὰ τοῦ δημοσίου, καὶ νὰ δοθῇ ὅσον ἐνεῖται μεγαλητέρα εὐκολία εἰς τὸν αἰτούντα τὴν ἄδειαν τῆς ἐκχερσώσεως. Καὶ τὸ ἐξοδὸν καὶ ἡ φροντίς πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν οὐτιδανὰ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἀπέναντι τῶν προσδικωμένων μετὰ κικρὸν σημαντικωτάτων ὠφελιμαμάτων.

Ἐπειδὴ ὁ νόμος καὶ ἡ ἄδεια ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου, ἢ δὲ ἀναφορὰ ἐκ μέρους τοῦ καλλιεργητοῦ, ἀπαρτίζουν τὸ μεταξὺ ἀμφοτέρων συνάλλαγμα, ἀπαιτεῖται ἀπόδειξις παραλαβῆς τῆς ἀδείας ἐκ μέρους τοῦ καλλιεργητοῦ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη ὡς ἔνδεξις τῆς καλλιέργειας· διότι αἱ ἀδειαι πολλακίς καὶ τοι εἶτοιμι, ἢ μποροῦν νὰ μὴν δοθῶσιν ἀμέσως, ἢ νὰ παραπέτωσι καὶ νὰ κινδυνεύσουσιν οὔτω τὰ δικαιώματα τοῦ καλλιεργητοῦ.

"Αρ. 13.) Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἀναδεχομένους τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀγριελαιῶν, ἐὰν πρόκειται νὰ φυτεύσωσιν εἰς τὰ ἐντὸς τῶν τεμαχίων κενὰ διαστήματα ἐλαιόφυτα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐλαιοδένδρων, ὅτων εἶναι χωρητικὸν τὸ τεμάχιον, νὰ λαμβάνωσι φυτὰ ἀγριελαιῶν ἀπὸ ὅλα τὰ δάτη τοῦ δημοσίου, ὅπου ὑπάρχωσι τοιαῦτα, ἄνευ οὐδεμιᾶς πληρωμῆς, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς δασονομικῆς ἀδείας, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ τοῦτο μόνον ἐπὶ τῶν τεμαχίων τῶν προσδιορισθέντων διὰ καλλιέργειαν.

Τὸ νὰ χαρισθῶσι τὰ ἄγρια ἐλαιόφυτα τῶν δατῶν τοῦ δημοσίου, καὶ τὸ νὰ μὴν δοθῇ κἀμία δυσκολία εἰς τοὺς καλλιεργητάς διὰ νὰ τὰ ἐξάχωσιν ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ μεταφυτεύσωσιν εἰς τοὺς ἐλαιῶνάς των πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀναγκαιότατον καὶ ἀπαραίτητον. Ἄλλὰ καὶ ἄνευ τούτου, ἢ ἐπιτήρησις τῶν δασοφυλάκων ἐπὶ τῆς ἐκφυτεύσεως καὶ ἡ πληρωμὴ δικαιώματός τινος

πρὸς τὸ δημόσιον ἀπ' αὐτῶν ὄχι μόνον δὲν θέλει φέρει κἀνὲν ὄφελος, ἀλλὰ θέλει γεννήσει πολλὰς δυσαρεσκείας καὶ καταπιέσεις εἰς τοὺς καλλιεργητάς· τὰ ἄγρια ἐλαιόφυτα κείνται σποράδην, ὥστε δὲν ἐπιτηρῶνται εὐκόλως, ὁ δὲ καλλιεργητὴς δὲν δύναται ταύτοχρόνως νὰ ἐκφυτεύσῃ, εἰμὴ ὅσα ἔχει τὴν εὐκολίαν νὰ φυτεύσῃ εἰς μίαν ἢ δύο τὸ πολὺ ἡμέρας· δὲν δύναται λοιπὸν καθ' ἡμέραν νὰ προσικαλῆ δασοφύλακα νὰ παρατηρῆ τὰ ἐκφυτευόμενα ἐλαιόφυτα, οὔτε ὑπάρχει κἀνεὶς τρόπος· ἐξελέγξωσ τῶν εἰσπραχθισομένων τυχὸν διὰ ταῦτα χρημάτων ὥστε θέλει χορηγηθῆ μόνον εἰς τὸν δασοφύλακα μέσον παρανόμου ὠφελείας πρὸς θλάβην καὶ τοῦ καλλιεργητοῦ καὶ τοῦ δημοσίου. Τόσον δὲ μεγάλη πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἡ δυσκολία τοῦ καλλιεργητοῦ, ἂν τυχὸν ἤθελεν ἐγκριθῆ τοιοῦτο μέτρον περὶ τῶν ἀγριελαιῶν, ὥστε ἤθελε προτιμήσει ἴτως νὰ μὴ ἀναλάβῃ ὀλοτελῶς τὸ ἔργον, παρὰ νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὰς ἐκ τοιοῦτου μέτρον δυσαρεσκείας.

Ἄρ. 14.) Οἱ λαμβάνοντες τεμάχια πρὸς ἐξημέρῳσιν ἀγριελαιῶν, ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς νομῆς τῶν φυομένων ἐν αὐτοῖς χόρτων, ὥστε οὐδεὶς τῶν κτηνοτρόφων, καὶ ἂν ἀκόμη λαμβάνῃ διανομὴν λειβαδίου εἰς τὴν κοινότητα ὅπου κείνται τὰ ἐξημερωθισόμενα ἐλαιόδενδρα, δύναται νὰ νέμῃ ἐν αὐτοῖς τὰ ποιμνία του, ἀλλ' ὁ καλλιεργητὴς ἐκάστου τεμαχίου εἶναι κύριος νὰ διαθέσῃ τὴν νομὴν τοῦ τεμαχίου του κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀρέσκειαν.

Τὸ δικαίωμα τῆς νομῆς τοῦ χόρτου ἔπρεπε νὰ θεωρηθῆ ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὸν καλλιεργητὴν. Αἱ ἐγκεντριζόμεναι ἐλαίαι ἔχουν μεγάλην ἀνάγκην προφυλάξεως ἀπὸ τὰ κτήνη, πρὸ πάντων ὅμως ἀπὸ τὰς αἴγας· διὰ τοῦτο κἀνὲν κτήνος δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἐλαιῶνα ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ καλλιεργητοῦ. Ἐὰν ὁ τυχὼν τῶν ποιμένων

ἤθελεν ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ νέμῃ ἐν αὐτοῖς τὰ ποιμνία του, καὶ νὰ διαβαίνωσιν ἀναλλὰξ πολλοὶ ποιμένες· ἀπὸ ἕκαστον τεμαχίον, ἀδύνατον ἦτον νὰ γνωρισθῆ ποῖος ἤθελε προξενήσει θλάβην εἰς τὰ ἐλαιόδενδρα, καὶ οὔτε ὁ ἰδιοκτήτης, οὔτε ὁ ἀγροφύλαξ ἠμποροῦσε νὰ ἐξαρκέσῃ εἰς τὴν προφύλαξιν αὐτῶν. διὰ τοῦτο ἡ νομὴ ἀναγκάτως ἔπρεπε νὰ δοθῆ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καλλιεργητοῦ.

ΠΕΡΙ ΠΡΙΚΟΔΟΤΗΣΕΩΣ.

Συνέχεια Βιβ. τοῦ Λαοῦ (ὄρ. φύλ. Ζ'. σελ.)

Πολλοὶ γινώμκει ὑπάρχουσι περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπιδεκτικῆς καλλιεργείας καὶ τῆς καλλιεργουμένης γῆς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἄλλοι μὲν ἀναβιβάζουσι τὴν ἐπιδεκτικὴν καλλιεργείας γῆν αὐτῆς, εἰς 30 ἑκατομύρια στρέμματα, ἄλλοι εἰς 25, καὶ ἄλλοι εἰς περισσότερα, ἢ ὀλιγώτερα, ἄλλοι δὲ λέγουσι, ὅτι ἡ νῦν καλλιεργουμένη γῆ, ἀναβαίνει εἰς τρία ἢ τέσσαρα ἑκατομύρια μόνον, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ πληρονόμενον εἰς τὸ δημόσιον δικαίωμα ὅπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ κανονίσῃ τὸ ποσὸν τῶν γαιῶν, καθόσον οἱ πλείστοι καρποὶ σφετερίζονται διαφόρως, καὶ καθόσον πολλὰι γαῖαι δὲν καλλιεργῶνται κατ' ἔτος, καὶ ἄλλοι εἰς περισσότερα, ἄλλοι ἐπίσης προσθέτοντες εἰς τὴν καλλιεργουμένην γῆν καὶ τὰς φυτευθείσας ἐκ διαφόρων φυτειῶν, ἀναβιβάζουσι αὐτὰς εἰς πέντε, δέκα καὶ εἴκοσιν ἑκατομύρια κτλ. Ἀπὸ πολλοῦ ἐπίσης ἠκούσαμεν ὅτι καλλιεργούμεναι γαῖαι καὶ δενδροφυτευόμεναι ἐξ ὀπωροφόρων καὶ ἄλλων χρησίμων δένδρων εἰσὶ εἴκοσιν, ὡς ἔγγιστα, ἑκατομύρια στρεμμάτων, ἀλλ' ἡμεῖς οὔτε τῶν μὲν τὴν γνώμην παραδεχόμεθα, οὔτε εἰς τῶν δὲ

τοὺς λόγους πειθόμεθα, καὶ ἄλλως πιστεύομεν, ὅτι θέλομεν ἀνακαλύψει τὸ ὡς ἔγγιστα ἀληθές αὐτῆς ποσόν.

Κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κράτους, τοῦ ἔτους 1854. Ἡ Ἑλλάς κατοικεῖται ἀπὸ 1, 042, 527· ἦτοι ἀπὸ οἰκογενείας 208,000, ὡς ἔγγιστα. Ἐκ τούτων, εἰς τὰς δέκα πρωτευούσας τῶν νομῶν, κατοικοῦν ψυχαὶ 94,916· ἦτοι οἰκογένειαι 18,983 ὡς ἔγγιστα, ἐξ ὧν 4,500 μόνον ἀναντιβῆρῆτως εἰσὶ γεωργοί. Εἰς τὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις, Πειραιῶς, Αἰγίνης, Θηβῶν, Λεβαδίας, Ἀμφίσης, Ναυπάκτου, Ἄργους, Πόρου, Καστρίου, Κορίνθου, Βοστίτσης, Καλαβρύτων, Πύργου, Λεωνιδίου, Καρυταίνης, Δημητσάνης, Βυτινῆς, Λαγκαδίων, Στεμνίτσης, Λεονταρίου, Νησίου, Νεοκάστρου, Κορώνης, Μεθώνης, Φιλιατρῶν, Ἀνδριτσαίνης καὶ Μονεμβασίας, κατοικοῦν 66109· ἦτοι οἰκογένειαι 14,000 ὡς ἔγγιστα, ἐξ ὧν αἱ ἐννέα χιλιάδες τοῦλάχιστον, εἰσὶ γεωργικαί. Εἰς Μύκωνον, Σῦρον, Κέα, Σίφνον, Θερμῆ, Ἄνδρον, Τήνον, Νάξον, Σαντορίνην καὶ Μῆλον κατοικοῦν 27,719· ἦτοι οἰκογένειαι 5,000 ὡς ἔγγιστα, ἐξ ὧν αἱ 2,000 τοῦλάχιστον, εἰσὶν γεωργικαί. Εἰς Γαλαξίδιον τέλος, Ὑδραν, Πέτσας καὶ Κρανίδιον, κατοικοῦν ἄτομα 33,497, ἦτοι οἰκογένειαι 7,000 ὡς ἔγγιστα, ἐξ ὧν μόλις 900, οἰκογένειαι δύνανται νὰ ὑποτεθῶσι γεωργικαί, ὥστε ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τῶν πόλεων τούτων καὶ κωμοπόλεων, συνισταμένων εἰς 44,983, μόλις αἱ 16,400· εἰσὶ τῆς Δήμητρος ὑπηρεταί, ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ οἰκογενειῶν μέχρι τῶν 208,000, μόλις οἱ 20,000 δύνανται νὰ ὑποτεθῶσι μὴ γεωργικαί, ὥστε

τὸ ὅλον τῶν γεωργικῶν οἰκογενειῶν, εἰσὶν 159,417. ἔαν λοιπὸν, ὡς ἔγγιστα, ὑπολογίσωμεν, ὅτι ἐκάστη οἰκογένεια τῶν γεωργῶν τούτων, καλλιεργεῖ ἀνὰ 90 στρέμματα γῆς ἐθνικῆς, ἰδιοκτῆτου καὶ δενδροφυτευμένης κτλ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἰδιοκτῆτων ἢ μὴ γαιῶν τῶν 48,583, μὴ γεωργικῶν οἰκογενειῶν, ὧν τὰ κτήματα καλλιεργῶνται ἀπὸ τοὺς ἰδίως γεωργούς, θέλομεν ἔχει εἰς ἄθροισιν, καλλιεργουμένην γῆν 15,000,000 ὡς ἔγγιστα στρέμματα, ὁ ὅρος δὲ οὗτος τῶν 90 στρεμμάτων δὲν δύναται νὰ περιορισθῆ, καθόσον γνωστὸν ἐστὶν ὅτι πολλοὶ γεωργοὶ καλλιεργοῦν πλέον τῶν 150 στρεμμάτων, ὅτι πολλοὶ μὲν γεωργοὶ ἐξουσιάζουν γῆν μεγαλητέρας ἐκτάσεως καὶ ὅτι αἱ γαῖαι αὗται καλλιεργῶνται μὲν καθ' ἕκαστον ἔτος, οὐ σπέρνεται ὅμως, καὶ καθόσον, ὅσον καὶ ἂν μειώσωμεν τὰς καλλιεργημένας γαῖας, δὲν ἐμποροῦμεν πώποτε νὰ εἴπωμεν, ὅτι πεντήκοντα τοῦλάχιστον στρέμματα γῆς, δὲν σπέρει κατ' ἔτος ὁ γεωργὸς καὶ ἕτερα 50. τὸ ἕτερον ἔτος. Τούτου παραδεχθησομένου ὡς ἀληθοῦς παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς.

Ἐκ τῶν δεκαπέντε τούτων ἑκατομμυρίω στρεμμάτων γῆς, πρέπει ν' ἀφαιρέσωμεν τὸ τέταρτον, ὡς ἔγγιστα, ἀνήκον εἰς διαφόρους ἰδιοκτῆτας καὶ τὸ ἕτερον τέταρτον χρησιμεῖον εἰς διαφόρους φυτείας, ἢ εὐρισκόμενον ὑπὸ ἰδιοκτῆτας ἐκ Γραμματίων, ἀποζημιώσεων, κτλ. ὥστε μένουσιν 7,500,000. στρέμματα ἐθνικῆς γῆς καλλιεργουμένης σήμερον. Ἐάν λοιπὸν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν διακοσίων ὀκτὼ χιλιάδων οἰκογενειῶν, αἱ τεσσαράκοντα ὡς ἔγγιστα χιλιάδες, ἐπροικοδοτήθησαν, ὡς εἴρηται, διχρόπως, μένουσιν ἀπροικο-

δότηται, ὡς λοιπὰ 170,000 ὡς ἔγγιστα, ἐκάστη τῶν ὁποίων, ἀπέναντι πλέον τῶν 3000 δραχμῶν, θέλει λάβει γαίας 36 στρέμματα κατὰ μέσον ὄρον, καθότι ὡς εἶπαμεν, ἐὰν μὲν λάβῃ γαίας πρώτης ποιότητος καὶ τετάρτης, μὲ τὴν τιμὴν τοῦ κατωτέρου ὄρου, θέλει λάβει στρέμματα 40. ἐὰν δὲ Β. καὶ Γ. στρέμματα 32. τὸ δημόσιον θέλει παραχωρήσει εἰς αὐτοὺς στρέμματα ἕξ ἑκατομύρια καὶ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας, ὑπόλοιπον, στρέμματα 1, 380,000. πλὴν τῶν βαλτωδῶν πεδίων ἅτινα δύνανται νὰ διαθρέψωσιν ἑκατομύριον ψυχῶν καὶ πλὴν ἐτέρων ἀγόνων σήμερον γαιῶν, αἵτινες ὑπερβαίνουσι τὰς καλλιεργουμένας καὶ αἵτινες δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσι, καὶ πλὴν τῶν προσθηκῶν ἐπὶ τοῦ τελευταίου ὄρου τῆς τιμῆς τῆς Κυβερνήσεως, αἵτινες θέλουσι ἐλαττώσει τὸ πρῶτον τὴν προικοδοτηθείσης γῆς. Ἐὰν δὲ νομοθετηθῇ ὅτι πᾶς προικοδοτηθεὶς μένει ἀφορολόγητος καὶ μόνον διὰ τὰ βάρη τῆς Κυβερνήσεως ὑποχρεοῦται νὰ πληρόνη καλλιεργῶν ἢ μὴ, διὰ μὲν τὴν γῆν τῆς πρώτης τάξεως, δραχμὰς δύο κατ' ἔτος, δι' ἐκείνην τῆς δευτέρας, δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν, δι' ἐκείνην τῆς τρίτης δρ. μίαν καὶ διὰ τὴν τῆς τετάρτης, λεπτὰ 50. τίς δὲν συναισθάνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες θέλουσι δεχθῆ ἄσμένως τὴν μικρὰν ταύτην ὑποχρέωσιν, ἀφοῦ δύνανται ὅταν θέλωσι νὰ σπεύρωσι, νὰ θερίζωσι καὶ ἀλωνίζωσιν, ὅταν δὲν θέλουσι ἐπιτηρεῖσθαι ἀπὸ ἐπιστάτας, ἐνοικιαστὰς, φύλακας κτλ. ὅταν δὲν θέλουσι κλέπτεσθαι, ὑβρίζεσθαι, πλαστογράφεσθαι, καὶ περιφρονεῖσθαι καὶ ὅταν θέλουσι πληρόνη δημοτικῶς φόρους, ὡς εἶπομεν εἰς τὸν § Δῆμος, ὅταν τέλος θέλουσι πληρόνη ὀλιγώτερα ἀπ' ὅσα ἤδη διὰ τῶν ὑφι-

σταμένων φορολογικῶν νόμων; Ἄς εἶδωμεν δὲ καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ Δημοσίου καί.

Α'.) Ὡς εἶπομεν ἄνωθι, ἕκαστος οἰκογενειάρχης θέλει λάβει πρώτης μὲν καὶ τετάρτης τάξεως στρέμματα 40. δευτέρας δὲ καὶ τρίτης στρέμματα 32. κατὰ συνέπειαν, ὁ μὲν λαβὼν τὴν Α. καὶ τὴν Δ. τάξιν θέλει πληρόνη εἰς μετρητὰ κατ' ἔτος δρ. 27 περίπου, ὁ δὲ τὴν Β. καὶ Γ. 37. μέσος ὅρος δραχ. 32. ἤτοι οἱ 170,000 οἰκογενειάρχαι θέλουσι πληρόνη κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον δρ. 5,440,000.

Β'.) Ἐὰν δὲ ἡ ἐξουσία ἐφαρμόσῃ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τῆς φορολογίας καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιοκτητῶν γαιῶν, ἐκ στρεμμάτων 3,750,000, ἤτοι τὸ τέταρτον, ὡς εἶπομεν τῶν στρεμμάτων 15,000,000 γαιῶν, αἵτινες πρέπει ὁμοίως νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τέσσαρας ἴσας ποιοτήτας, θέλει ἀπολαμβάνει κατ' ἔτος ἐτέρας δραχμὰς 4,687,000 ὡς ἔγγιστα, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς πᾶσαν τάξιν ἀνήκουσι ἀνὰ 937,000 στρέμματα.

Γ'.) Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τοῦ νέου συστήματος, οἱ ἀποθηκάριοι, αἱ ἀποθηκαί, οἱ ἀπεσταλμένοι, οἱ ἐκτιμηταί, οἱ φύλακες κτλ. θέλουσι ἐκλείψει, τὸ Δημόσιον θέλει ὠφελεῖσθαι ἔτι, ὅ,τι σήμερον ἐξοδεύει, ἤτοι δραχμὰς 500,000 ὡς ἔγγιστα. Πλὴν ὅμως τούτων ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἐξῆς κέρδη.

1.) Δραχμαὶ 30,000. ἐκ τῶν δικῶν, ἃς κατ' ἔτος ἐξοδεύει εἰς δικηγόρους.

2.) Δραχμαὶ 200,000 περίπου, ἃς ἐξοδεύει εἰς τοὺς ἐφόρους, οἵτινες θέλουσι εἶσθαι περιτταί, καθόσον τὰ χρέη τῶν θέλουσι ἀνατεθῆ εἰς τὰς Νομαρχίας κτλ. ὡς εἰς τοὺς §. Ἐφρρίαι καὶ Νομαρχίαι εἶπομεν.

3.) Δραχμαὶ 200,000 τοῦλάχιστον, αἵτινες κατα-
τρώγονται ἐκ διαφόρων καταχρήσεων ἀπὸ τοὺς ἀπο-
θηκαρίους, ἀπεσταλμένους κτλ.

4) Δραχμαὶ 4,687,000 περίπου, ἐὰν ἐπὶ τῶν πε-
ριβολίων, ἐλαιώνων καὶ λοιπῶν δένδροφυτειῶν καὶ τῶν
ἄλλων γαιῶν, ἐκ Γραμματίων, κτλ. συνισταμένων,
εἰς στρέμματα 3,750,000. τὸ ἄλλο δηλαδή τέταρτον,
ἐφαρμόσῃ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ἣν θέλει παραδεχθῆ καὶ
διὰ τὰς λοιπὰς γαίας ὡς εἵπομεν.

Ἐὰν ὅμως ἐφαρμόσῃ τὴν ἐξῆς ἀρχὴν διὰ τὰ ἰδίως
περιβόλια, ἐλαιώνας, σταφιδῶνας ἀμπελῶνας καὶ δέν-
δροφυτείας, τὸ ποσὸν τοῦτο, θέλει εἶσθαι πολὺ ἀνώ-
τερον, ἤτοι ἐὰν ἕκαστος ἰδιοκτῆτης αὐτῶν, πληρόνῃ
κατ' ἔτος, διὰ μὲν τὰς ἀμπέλους τὰς φερούσας γλεῦ-
κος πλεόν τῶν 400 μποτσῶν, δραχμὰς τέσσαρας, κα-
τὰ στρέμμα, διὰ τὰς φερούσας μέχρι τῶν 200 μπο-
τσῶν, δραχμὰς δύο καὶ διὰ τὰς φερούσας κατώτερον
ποσόν, δραχμὴν μίαν. Διὰ τὰς σταφιδοφυτείας δραχ-
μὰς δέκα κατὰ στρέμμα, ἐὰν ἐκφέρουν ποσόν, πλεόν
τῶν 1000 λιτρῶν, δραχμὰς ὀκτώ, ἐὰν πλεόν τῶν ὀ-
κτακοσίων λιτρῶν, δραχμὰς ἕξ, ἐὰν πλεόν τῶν 500
καὶ δραχμὰς 4 διὰ τ' ὀλιγώτερον ποσόν. διὰ τὰς μω-
ροφυτείας ἐλαιοφυτείας, πορτοκαλεῶνας, βαλανιδοφυ-
τείας κτλ. δραχμὰς 6—10 δι' ἕκαστον στρέμμα. Ἐ-
πειδὴ δὲ, ὡς πολλαχοῦ εἵπομεν, ἕκαστος ἰδιοκτῆτης
πρέπει νὰ ὑποχρεωθῆ νὰ φυτεύσῃ εἰς τὰς γαίας καὶ
μωρέξ καὶ ἐλαίας καὶ ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα, τότε
μετὰ παρέλευσιν δεκαετίας τὸ πολὺ, τὸ παραγόμενον
ἐκ τῶν δένδροφυτειῶν κέρδος, θέλει εἶσθαι μέγα, διότι,
ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἕκαστος μόνον τῶν προικοδοτη-

θέντων, ἐμφυτεύσει εἰς τὰ 36 στρέμματα τῶν γαιῶν
του, μόνον δύο στρέμματα δένδροφυτείας, ἐπειδὴ ὅλη
ἡ γῆ δὲν εἶναι δίκαιον, οὔτε δυνατὸν νὰ φυτευθῆ, τότε,
ἐκτὸς τῶν 32 δραχμῶν, θέλει πληρόνῃ ἔτι καὶ δραχ-
μὰς 14 ὡς ἐγγίσιτα, κατ' ἔτος, ἤτοι αἰ 170000 οἰκογέ-
νειαὶ δραχμὰς 2,380,000.

Ἐκ τούτων ἀπάντων βλέπομεν ὅτι σήμερον ἡ κυ-
βέρνησις εἰσπράττει ἐκ Δημητριακῶν καρπῶν κτλ.
μετὰ πολλοῦ μόχθου, μόνον 7,000,000 δραχμὰς ὡς
εἵπομεν, ἐνῶ κατὰ τὸν ἡμέτερον ὑπολογισμόν, θέλει
εἰσπράττει ἄνευ κόπου σχεδόν.

1.) Ἐκ τῶν προικοδοτήσεων	Δρ. 5,440,000.
2.) Ἐκ τῶν ἰδιοκτῆτων καὶ ἄλλων γαιῶν	» 4,687,000.
3.) Ἐκ τῶν ἀποδιδομένων ση- μερονεἰς χρήματα φόρων	» 4,687,000.
4.) Ἐκ τῶν μισθῶν τῶν ἀπο- θηκαρίων κτλ.	» 500,000.
5.) Ἐκ δικῶν κτλ.	» 30,000.
6.) Ἐκ τῶν ἐφοριῶν	» 200,000.
6.) Ἐκ καταχρήσεων	» 200,000.

Τὸ ὅλον Δραχ. 15,744,000.

Εἰς ταύτας δὲ δὲν προσθέντομεν τὸ μέλλον μετὰ
τὰς ἐμπετεύσεις εἰσόδημα τῶν 4,000,000, οὔτε τὸ ἐκ
τῶν πωλήσεων τῶν μύλων καὶ λοιπῶν ἐθνικῶν κτημά-
των, οὔτε τὸ ἐκ τοῦ συστήματος τῆς νέας φορολογίας
τῶν φυτειῶν παραχθησόμενον κέρδος, ὅπερ ἀναμφισ-
βήτητον ἐστίν· ὥστε τὸ σημερινὸν εἰσόδημα τοῦ δη-
μοσίου θέλει ὑπερδιπλασιασθῆ ἄνευ θάρους πρὸς τὸν

λαόν, μετὰ χαρᾶς μάλιστα αὐτοῦ, ὅστις πληρῶνει περισσότερα καὶ κατακλέπτεται.

Πρὸς τὰς παρατηρήσεις μας ὅμως ταύτας, πολλοὶ θέλουσι ἀντιτάξει, οἱ πλείστοι μάλιστα θέλουσι εἶπει, ὅτι αἱ ιδέαι μας εἰσὶν εὐτοπικαί, οἱ ὀλιγώτερον ὅμως αὐστηροὶ θέλουσι προσθέσει ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο θέλει βλάψει, ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ 1, διότι πλείστοι πολιταί, μὴ γεωργοί, κυριεύουσι χιλιάδας στρεμμάτων γαίας καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν προικοδοτηθῶσιν οἱ γεωργοί, τότε αἱ γαῖαι αὐτῶν, θέλουσι μείνει χέρσαι καθόσον, αὐτοὶ μὲν οἱ ἰδιοκτῆται, δὲν δύνανται νὰ τὰς καλλιεργῶσιν, οἱ δὲ γεωργοί, θέλουσι περιορίζεσθαι νὰ καλλιεργῶσι τὰς ἐδικὰς τῶν γαίας, ἅς ἔλαβον ἐκ διαφόρων ἀγορῶν, καὶ ἐκ προικοδοτήσεων· 2, διότι εἶναι ἄδικον καὶ καταστρεπτικόν, ὅτι ὁ μὴ γεωργῶν πλέον τὰς γαίας τοῦ πολίτης, κύριος χιλίων, λόγου χάριν, στρεμμάτων γαιῶν, νὰ πληρῶνῃ δι' αὐτὰς εἰς τὸ ἔθνος, κατὰ τὸν μνημονευθέντα ὑπολογισμὸν, διὰ μὲν τὰ 250 στρέμματα τῆς α'. ποιότητος δραχμὰς 500 διὰ τὰ 250, τῆς β'. δραχμὰς 375, διὰ τὰ 250, τῆς γ'. δραχμὰς 250 καὶ διὰ 250 τῆς δ'. ποιότητος δραχμὰς 125 τὸ ὅλον δρ. 1250. ἀφοῦ οὐδὲν, ἢ μικρόν, ὠφελήθησεται· 3, διότι οἱ γεωργοὶ συναισθανόμενοι ὅτι ἀδιάθετοι ἔτι γαῖαι ἐθνικαὶ μένουσι πολλαί, δὲν θέλουσι παραδεχθῆναι νὰ καλλιεργῶσι μεσιακῶς ἢ ἄλλως πως τὰς ἰδιοκτῆτους γαίας τῶν πολιτῶν, ὡς γίνεται σήμερον, ἀλλὰ θέλουσι καθέξει τὰς ἐθνικὰς καὶ οὕτω καὶ ἄλλως τῶν ἰδιοκτῆτῶν πολιτῶν αἱ γαῖαι θέλουσι μείνει κεχερσωμένα· 4, διότι καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτὴν δὲν συμφέρει νὰ μένωσιν διαθέσιμοι γαῖαι,

ἀφ' ἧς δύναται νὰ ὠφελῆται μεγάλως, ὅθεν σιωπηλῶς ἢ πλαγίως, διὰ συμφωνίας θέλει βιάσει ἢ πείσει τοὺς γεωργοὺς νὰ καλλιεργῶσιν τὰς διαθέσιμους ἐθνικὰς γαίας καὶ ἀποδίδωσιν αὐτῶ εἰς χρήματα τοὺς φόρους τῶν συμφώνως μὲ τὸν ἄνω ὑπολογισμὸν, ἢ καὶ μὲ ἄλλον παραπλήσιον· 5, διότι τὸ ποσὸν τοῦ φόρου τῶν δῶν, μιᾶς καὶ ἡμισείας, μιᾶς, καὶ ἡμισείας δραχμῆς, εἶναι ὑπερβολικόν καὶ πρέπει νὰ ἐλαττωθῆ· 6, διότι εἶναι ἄδικον νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν αὐτὴν φορολογίαν καὶ εἰς τὰς ἰδιοκτῆτους καὶ τὰς ἐθνικὰς γαίας· 7, διότι δὲν εἶναι ὀρθόν καὶ δίκαιον νὰ πληρῶνῃ κατ' ἔτος ὁ προικοδοτηθεὶς, ἢ πᾶς ἄλλος γαιοκτῆμων, τὸ νομομισμένον ποσόν, καθόσον δυνατόν πολλαὶ γαῖαι νὰ μείνουσι ἐν ἡ πλείονα ἔτη ἀκαλλιεργητοί, καθόσον πολλαὶ γαῖαι ἅπαξ εἰς δύο ἔτη σπέρονται καὶ καθόσον δυνατόν πολλοὶ ἄγροὶ νὰ μὴ παράξωσιν εἰσόδημά τι ἐκ θεομηνίας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας· 8, διότι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν ἰδιοκτῆτων γαιῶν, ὑπάγονται καὶ αἱ ὀπωσθήποτε δωρηθεῖσαι εἰς Κρήτας, φαλαγγίτας κτλ. καὶ ἐπομένως ἡ Κυβέρνησις δὲν πρέπει νὰ καταδικάσῃ τούτους νὰ πληρῶνωσι τὸ αὐτὸ ποσόν ὅπερ πληρῶνουσι καὶ οἱ ἤδη προικοδοτηθησόμενοι μὲ τὰς ἐθνικὰς γαίας· 6, διότι εἶναι ἄδικον νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἰδιοκτῆται περιβολίων, σταριδῶνων κτλ. εἰς τὴν πληρωμὴν ἣν περιγράψαμεν ἄνω εἰς τὸν §. 5. καθότι οὕτη εἶναι ὑπερβολικὴ· καὶ 10· διότι οἱ ἄλλας φυτείας ἐνεργήσαντες, δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς ἄλλην πληρωμὴν ἢ εἰς ὅσῃν ὑποχρεωθήσονται κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ποιότητα τῆς γῆς ἣν ἐξουσιάζουσι κτλ. Πρὸς τὰς ἀντιτάξεις ταύτας, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

Ἐπὶ τοῦ Α λόγου. Εἶπομεν, ὅτι ἕκαστος τῶν προικοδοτηθέντων θέλει λάβει εἰς προικοδότησιν 36 στρέμματα γαιῶν ἐθ.ικῶν, ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν κατὰ μέσον ὄρον ὅτι ἕκαστος τῶν γεωργῶν ἐξουσιάζει ἕτερα εἰκοσι στρέμματα, θέλει καλλιεργεῖ στρέμματα 56, ἄτινα ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσι διὰ τὸν γεωργὸν εἶναι ὀλίγα, καθόσον ἕκαστος γεωργὸς δύναται ἐπιτυχῶς νὰ καλλιεργῇ ἑκατὸν τοῦλάχιστον στρέμματα κατ' ἔτος, καὶ ἐπομένως, ἐπειδὴ μέχρι τῶν ἑκατὸν τῶ μόνου ὑστέρημα στρέμματα 44, θέλει βιασθῆ νὰ καλλιεργῇ ἀπὸ τοὺς μὴ ἰδιοκτῆτας γεωργοὺς, τὰ 44 τοῦλάχιστον στρέμματα, καθόσον πασίγνωστον ἐπίσης ἐστίν, ὅτι οἱ γεωργοὶ μας, ἂν καὶ ἔχουν διακόσια στρέμματα γαιῶν εἰς τὴν κυριότητά των καὶ κατοχὴν, παρπονοῦνται διότι δὲν τοὺς ἐξαρχοῦν, καθόσον πρέπει καὶ ἐν ἐναντία περιπτώσει οἱ μὴ γεωργοὶ ἰδιοκτῆται νὰ γίνωσι γεωργοὶ ἐν μέρει, ἢ ἐὰν θέλουν νὰ πλουτῶσι, νὰ πληρόνωσι διὰ νὰ καλλιεργῶσι τὰ κτήματά των, ὡς ἀπὸ πολλοὺς καὶ σήμερον ἐπιτυχῶς γίνεται, ἢ νὰ φροντίσωσι νὰ φέρωσι γεωργοὺς ἐκ τῆς δούλης Ἑλλάδος, ἢ ξένους, οἵτινες σωρηδὸν, ἀσμένως, θέλουν κατοικήσει εἰς Ἑλλάδα καὶ τότε θέλουν γίνει καὶ εὐεργεταί τοῦ ἔθνους καὶ αἴτιοι ἐθνικῆς δόξης.

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου λόγου. Ὡς γνωστὸν ἔστι τοῖς πᾶσι, πολλοὶ μεγαλοκτῆμονες, διὰ διαφόρους λόγους, καὶ ἰδίως, ἐνεκεν ἀδρανείας καὶ ἀβελτηρίας, δὲν καλλιεργοῦν σήμερον ὅλοι τὰς γαίας των, ἀλλὰ μόλις τὸ τρίτον, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δύο τρίτων δὲν ἀπολαμβάνουν μὲν τόσα, ὅσα ἠδύναντο νὰ κερδίζωσιν, ἐὰν ἐκκαλλιεργοῦν αὐτὰ, οὐχ' ἥττον ὅμως, ἀρκετὰ ὠφελῶν-

ται, καθότι τὰ μὴ καλλιεργούμενα κτήματά των, χρησιμεύουν εἰς λειβάδια, ἐνοικιαζόμενα πρὸς τοὺς ποιμένες καὶ τοὺς ἔχοντας ἄλλα ζῶα, ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν τὸ νέον σύστημα τῆς φορολογίας, μήπως οἱ γαιοκτῆμονες οὗτοι, δὲν δύνανται πάλιν νὰ καλλιεργῶσιν, ὑπὸ τιμίας συμφωνίας, ὅσας γαίας καλλιεργοῦν καὶ σήμερον; ἄλλως ὅμως, ὁ μεγαλοκτῆμων οὗτος μένει ἀδρανῆς καὶ ἀβέλτερος σήμερον, διότι γνωρίζει ὅτι θέλει πληρῶσει μόνον τὸ νόμιμον, ἐκ τῶν παραγόντων εισόδημα κτημάτων του, ἐὰν ὅμως ὑποχρεοῦται καλλιεργῶν, ἢ μὴ, τὰς γαίας του, νὰ πληρόνη ὠρισμένον ποσὸν, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θέλει φροντίσει νὰ μηδενίσῃ καὶ ἀδράνειαν καὶ ἀβελτηρίαν καὶ ὅλαις δυνάμεσιν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν, τούτου δὲ γενομένου, ὠφελήθησεται καὶ αὐτὸς πολὺ περισσότερο, καὶ παράδειγμα καλὸν θέλει δόσει εἰς τοὺς ὁμοίους του καὶ τὰ τοιαῦτα μεγάλα ἐλαττώματα θέλουν ἐκλείψει, καὶ μυριάδες στρεμμάτων γαιῶν θέλουν καλλιεργεῖσθαι, αἵτινες ἀδίκως σήμερον μένουν κεχερσωμένοι, καὶ ἡ ἐργασία, ἢ παραγωγότερα δύναμις τοῦ πλούτου, θέλει τιμηθῆ καὶ αὐξυνηθῆ.

Ἐπὶ τοῦ τρίτου λόγου — Εἶπομεν προηγουμένως, ὅτι πολλαὶ γαῖαι, μετὰ τὴν προικοδότησιν, θέλουν μείνει διαθέσιμοι, ἀλλ' ἐνθυμούμεθα, ὅτι οὐδὲν εισόδημα δι' αὐτὰς προσδιωρίσαμεν, ἄρα αἱ γαῖαι αὗται ὑποτίθεται ὅτι θέλουν μείνει χέρσαι, μέχρις ὅτου μικρὸν κατὰ μικρὸν προικοδοτηθῶσιν, εἰκάζεται ὅμως σιωπηλῶς, ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει, δι' ὅποιονδήποτε λόγον, συγχωρεῖ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν. Πρὸς χάριν ὅμως τῶν ἐνστασιολόγων τούτων προσθέτομεν ἐν-

ταῦθα, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν προηγουμένων, ὅτι «οὐδεὶς γεωργὸς, ἢ ἄλλος τις πολίτης δύναται νὰ καλλιεργῇ πλέον ἐθνικὰς γαίας, δι' ὅποιονδήποτε λόγον.» Τὴν προσθήκην δὲ ταύτην, ὁ νέος περὶ προικοδοτήσεως νόμος, πρέπει ν' ἀναφέρῃ, ὡς προσάρτημα ἀναγκαιότατον, καθόσον τοιουτοτρόπως καὶ οἱ ἀντιτείνοντες δὲν θέλουν δύνασθαι πλέον νὰ ψέγωσι τὴν Κυβέρνησιν, καὶ καθόσον οἱ γεωργοὶ θέλουν περιορίζεσθαι νὰ καλλιεργῶσι γαίας, τῶν μὴ γεωργῶν ἰδιοκτητῶν, ἄλλως ὅμως, παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς, πρὸς τοὺς μὴ γεωργοὺς κτήματος. Πρέπει ἄρα γε νὰ ἐμμένωσιν οἱ γεωργοὶ μας πενέσται αὐτῶν, ὡς ὑπάρχουν εἰς Τουρκίαν, Ἰταλίαν καὶ Ῥωσσίαν, ὅπου, ἰδίως οἱ γεωργοὶ, εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ καλλιεργῶσι τὰ κτήματα τῶν μεγαλοκτημόνων εὐγενῶν; Ἄλλὰ τὰ τοιαῦτα τιμαριωτικὰ προνόμια, εἶναι ἐξωλέστατα, ὅθεν δὲν πρέπει νὰ τὰ ἐναγκαλιζώμεθα οἱ Ἕλληνες. Καὶ ἐν ὑποθέσει καθ' ἣν ὁ γεωργὸς θέλει καθέξει ἐθνικὰς γαίας, ὁ ἰδιοκτήτης ὀφείλει νὰ καλλιεργῇ τὰ κτήματά του, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ πληρόνῃ ὅ,τι ὑποχρεωθῆσεται παρὰ νόμου, ἄνευ εἰσοδήματος, ἂν δὲ ἀναγκασθῇ νὰ πληρώσῃ διὰ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν, ἢ πληρωμὴ αὐτῆ, θέλει ἀνακουφίεσθαι ἀπὸ τὸ εἰσόδημα, ἄλλως ἄς πωλήσῃ τὰ κτήματά του εἰς ἄνδρας ἀγαπῶντας τὴν ἐργασίαν, διὰ νὰ μὴ παραπονῆται. Πόσοι σήμερον μὴ γεωργοὶ κτηματῆται πληρόνου γεωργοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος, διὰ νὰ καλλιεργήσωσι, σπείρωσι καὶ θερίσωσι τοὺς ἀγρούς των; Διατί λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι θυσιάζουσι τόσα ἐξοδα; ὑποτίθεται λοιπὸν, ὅτι ἐξοδεύοντες οὗτοι εἰς τὴν καλλιέργειαν, κερδίζουν περισσότε-

τερον, ἢ ἂν ἐδίδον τὰς γαίας τῶν ὑπὸ συμφωνίας εἰς γεωργοὺς. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ πιραδεχθῶμεν τὴν τοιαύτην ἀρχὴν καὶ διὰ τοὺς μεγαλοκτῆμονας; Ἡ νομίζουσι δὲν ὑπάρχουν γεωργοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ καλλιεργῶσι τὰ κτήματα τῶν μὴ γεωργῶν, ἐπὶ πληρωμῇ; ὦ! ἢ πείρα πόσων μεγάλων ἀντικειμένων ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον γνώστην! Ἡ πείρα λοιπὸν μᾶς ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ γεωργὸς, ὅσας γαίας καὶ ἂν καλλιεργῇ ἰδίας, ἀσμένως ἐπὶ μικρᾷ πληρωμῇ, δύναται νὰ καλλιεργῇ καὶ κτήματα ἄλλων, καθόσον καὶ καιρὸν καὶ ἰκανότητα καὶ δραστηριότητα ἔχει. Ἴδου λοιπὸν ὅτι καὶ ἄλλως, ἢ τρίτη ἔνστασις δὲν ἔχει ὑπόστασιν.

Ἐπὶ τοῦ τετάρτου λόγου. Μολονότι ἀνωθι εἶπομεν, ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τὸν νέον νόμον ρητὴ διάταξις περὶ μὴ καλλιέργειας τῶν ἐθνικῶν ἀδιαθέτων γαιῶν, μολαταῦτα διαφόρως ἐνταῦθα ἀναγκαζόμεθα ν' ἀντικρούσωμεν τὸ ἐνστασιολόγημα τοῦτο. Ἡ κυβέρνηση μᾶς, φρονοῦμεν, ὡς σύγκειται σήμερον, δὲν θέλει καταδεχθῆ νὰ πράξῃ ὅ,τι εἰς τὸν τέταρτον λόγον λέγουσι οἱ ἀντιτείνοντες. Α'.) Καθότι γνωστὸν ἐστὶ τοῖς πᾶσιν ὅτι ὅ,τι ἐνεργεῖ, τὸ πράττει διὰ ν' αὐξήσῃ τὰ εἰσοδήματά της· ἀροῦ λοιπὸν ὑπεδείξαμεν αὐτῇ, ὅτι θέλει ὠφελεῖσθαι ἐκ τῶν γαιῶν δρ. 15,664,000 κατ' ἔτος, ἀντὶ τῶν δραχμῶν 7,000,000, ἄς περσήμερον ὠφελεῖται, ἔπεται ὅτι καὶ μόνη θέλει συναισθανθῆ τὸ ἄτοπον τοιαύτης διαγωγῆς. Β'.) Καθότι ἔχουσα τόσα εἰσοδήματα, ἐκ μόνον τῶν γαιῶν, τόσα κέρδη ἐξ ἄλλων λόγων, περὶ ὧν πολλαχοῦ τῆς συγγραφῆς μᾶς ταύτης ἐποιήσαμεν λόγον, θέλει φροτίσει καὶ ἑαυτὴν ν' ἀναδείξῃ ἀξίαν καὶ ἀγαπητὴν εἰς τὸν λαόν, καὶ τοὺς

μη γεωργούς κτηματίας να πλουτίση, καθόσον σύγκειται από Έλληνας, κατέχοντας γαίας, ως επίσης δεν δύνανται να καλλιεργήσωσιν. Άρα το συμφέρον των αυτών να αναγκάζει να μη διαφθείρωσιν, ότι διέπουν.

Γ. Καθότι, αφού ο Έλλην εκ των γαιών του θέλει πληρόνει το διπλοῦν περίπου του σήμερα πληρομένου, έπιται ότι όσον αφιλόπατρις και αν ύποτεθη, δεν θέλει καταδεχθῆ να έξοντώση πολλούς οικογενειάρχας.

Έπι του πέμπτου λόγου. Έάν σήμερα έξετάσωμεν, πόσον πληρόνει πᾶς κάτοχος έθνικῶν άγρῶν, ἢ πᾶς ιδιοκτῆτης, θέλομεν εἶδει ότι πληρόνει τουλάχιστον, (και ο όρος οὔτος, εις ουδεμίαν, σχεδόν, αναλόγως, ως εἶπομεν, περιστάσιν, δύναται να έλαττωθῆ), οκάδας καρπού εικοσιενέα, αναλόγως δι' εκαστον στρέμμα, και διά τους ιδιοκτῆτους οκάδας ένδεκα, ως έγγιστα, εάν ύπολογίσωμεν, ότι αι γαῖαι της Γ. και Δ. τάξεως, άπαξ κατά δύο έτη καρποφοροῦν, ως κάτωθι πλατύτερον αναπτυσσόμεθα. Παραδεχόμενοι δέ ότι εκάστη οκά σίτου έχει τουλάχιστον 22 λεπτά, εκάστη οκά κριθῆς λεπ. 16, εκάστη οκά σμιγοῦ. 18 και εκάστη οκά άραβοσίτου λεπ. 14. θέλομεν εἶδει ότι ο μέσος όρος έστι λεπτά 17 ως έγγιστα, όθεν διά τας 29 οκάδες, ως κατ' έτος σήμερα δίδει ο έθνικους άγρους σπέρων πληρόνει δραχμᾶς 4 και 93|00, ένῶ, διά του προτανθέντος μέτρου, θέλει πληρόνει δι' εκαστον έπίσης στρέμμα, αναλόγως, δραχμῆν μίαν και 25|00. Διὰ τας 11 δέ οκάδας, ο ιδιοκτῆτους γαίας καλλιεργῶν και σπέρων, δραχμῆν μίαν και 87|00 κατὰ μέσον όρον, εάν δέ καλλιεργῆ κατά το ἥμισυ και

έθνικους όρ. 3 και 40|00 αντί της μνημονευθείσης τιμῆς των όρ. μιᾶς και 25|00. Άρα ἢ προτεινομένη φορολογία είναι μικροτάτη και έπομένως, κακῶς ισχυρίζονται, ότι είναι ύπερβολική. Καθόσον άφορᾶ τον λόγον του ότι αι πλείσται των γαιῶν των εις δύο έτη δίδουν εν και μόνον εισόδημα, και έπομένως διά δύο έτη ο ιδιοκτῆτης δίδει διπλοῦς φόρους, παρατηροῦμεν 1) ότι της δευτέρας τάξεως, ἢ έθνικῆ γῆ, πληρόνει φόρον κατὰ τὴν άνω αναλογίαν ως έγγιστα κατ' έτος 40 οκάδων, τιμωμένων όρ. έξ και 80|00. ένῶ θέλει πληρώση κατὰ το σχέδιόν μας φόρον, δραχμῆν μίαν και 50|00 μόνον, διότι και αὔται κατ' έτος σπείρονται. 2.) Ότι της τρίτης τάξεως, πληρόνουσιν εις δύο έτη, σήμερα, οκάδας εικοσι τουλάχιστον, τιμωμένας δραχμᾶς τρεῖς και 40|00. ένῶ θέλει πληρώσει διά τὰ δύο έτη, μόνον δραχμᾶς δύο. 3) Ότι της τετάρτης τάξεως, θέλει δώσει τουλάχιστον δώδεκα οκάδας φόρον, εις τὰ δύο έτη, τιμωμένας δραχμᾶς δύο και 40|00. ένῶ, κατὰ το σχέδιόν μας, θέλει πληρώσει φόρον κατὰ τὰ δύο έτη, μόνον δραχμῆν μίαν, και 4) ότι της πρώτης τάξεως γῆς το στρέμμα, θέλει δώσει 60 οκάδας το έτος τουλάχιστον φόρον, τιμωμένας όρ. δέκα και 20|00. ένῶ θέλει πληρόνει δύο μόνον όρ. κατ' έτος. ἢτοι κατὰ μέσον όρον, εκαστον στρέμμα των τεσσάρων τούτων ποιότητων, όρ. 5 και 61|00. 6) Ότι της πρώτης τάξεως ἢ ιδιοκτῆτος γῆ δίδει σήμερα φόρον οκάδας 24, ἢ δραχμᾶς τέσσαρας και 8|00 κατ' έτος, αντί των δύο ως θέλει πληρόνει κατὰ το σχέδιόν μας, ότι της δευτέρας τάξεως δίδει φόρον, όκ. 16, ἢτοι δραχμᾶς 2 και 72|00 αντί

δραχμῆς μιᾶς καὶ ἡμισείας, ὅτι τῆς τρίτης δίδει φόρον δκ. ὀκτώ, ἢ δραχμὴν μίαν καὶ 36]00 κατὰ δύο ἔτη, καὶ ὅτι τῆς τετάρτης δίδει φόρον ἐπίσης κατὰ διετίαν, δκ. πέντε, ἢ λεπτὰ 85, ἦτοι κατὰ μέσον ὄρον, κατὰ στρέμμα ἰδιόκτητον δραχμὴν μίαν καὶ 97]00 ἄπερ, θέλει κατὰ τὸ σχέδιόν μας πληρόνει, ἐὰν ὑπολογίσωμεν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐθνικὰς, ὅτι τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας τάξεως αἱ γαῖαι, κατ' ἔτος σπέρονται, δίδουσαι κατὰ μέσον ὄρον δραχμὰς τρεῖς καὶ 40]00· διότι τὸ ὄλον ἐστὶ, δραχμαὶ 6 καὶ 80]00· τέσσαρες καὶ 8]00 διὰ τὸ στρέμμα τῆς Α. τάξεως καὶ 2 καὶ 72]00 διὰ τὸ τῆς Β. καὶ ὅτι τῆς τρίτης καὶ τετάρτης, δίδουν εἰς δύο ἔτη, ἢ μὲν δρ. 1 καὶ 36]00· ἢ δὲ, λεπτὰ 85· ἦτοι δρ. 2 καὶ 21]90 κατὰ μέσον ὄρον ἕκαστον στρέμμα πληρόνει ἤδη δραχμὴν μίαν καὶ 97]00· ἐνῶ, κατὰ τὸ σχέδιόν μας, θέλει πληρόνει τὴν δραχμὴν μίαν καὶ 25 λεπτὰ. Ἀπόδειξις ὅτι τὰ προτεινόμενα εἰσὶν ἐπιεικέστερα διὰ τοὺς φορολογουμένους καὶ ἐπιχερδέστερα εἰς τὴν ἐξουσίαν συγχρόνως.

Ἐπὶ τοῦ ἔκτου λόγου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι σήμερον ὁ ἰδιοκτῆτης γαιῶν πληρόνει ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν κάτοχον ἐθνικῶν γαιῶν, εἶναι ὁμως ἀνχμφίλεχτον, ὅτι τὸ ὀλιγώτερον τοῦτο εἶναι πάλιν ὀλιγώτερον ἀπ' ὅσον προτεινόμεν, ἐν τῷ παρόντι μέρει. Α) Διότι ὁ ἰδιοκτῆτης Α. τάξεως γῆς πληρόνει σήμερον, ὡς εἵπομεν, δρ. 4 καὶ 8]00, ὁ τῆς Β. δρ. 2 καὶ 72]00, ὁ τῆς τρίτης, δρ. 1 καὶ 36]00 κατὰ δύο ἔτη καὶ ὁ τῆς Δ. λεπτὰ 85· ἐπίσης κατὰ δύο ἔτη, ἐνῶ, ὡς ἐπίσης εἶπαμεν, θέλει πληρόνει κατ' ἔτος, διὰ τὴν πρώτην ποιότητα, δραχμὰς δύο, διὰ τὴν δευτέραν, 1 καὶ 50]00· διὰ τὴν

τρίτην, δρ. μίαν καὶ διὰ τὴν τετάρτην, λεπτὰ 50· ἄρα, πλὴν τῶν ἄλλων ὠφελειῶν ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν φόρων, πλὴν τοῦ σημερινοῦ φορολογικοῦ συστήματος, ὅπερ ἀπεδείχθη ἄθλιον καὶ δυσάρεστον καὶ διὰ τοῦτο, ζητοῦμεν τὴν κατάργησίν του, θέλει ὠφελεῖσθαι, ἐκ μὲν τῆς Α. ποιότητος, δραχμὰς, δύο καὶ 8]00. ἐκ τῆς δευτέρας, δρ. 1 καὶ 22]00· ἐκ τῆς τρίτης, δὲ καὶ τετάρτης θέλει ζημιόνεσθαι μὲν 79 λεπτὰ κατ' ἔτος, διότι θέλει πληρόνει δραχμὰς τρεῖς εἰς τὰ δύο ἔτη ἀντὶ δραχμῶν 2 καὶ 21· ἄπερ ἤδη πληρόνει, ἀλλὰ θέλει ὠφελεῖσθαι πάλιν ἐκ τῆς Α. καὶ Β. ποιότητος, δραχμὰς, τρεῖς καὶ 5]00, ἐξ ὧν, ἀποῦ ἐκπέσωμεν τὰ 79 λεπτὰ τῆς ζημίας ταύτης, μένουν καὶ κέρδος δραχμαὶ 2 καὶ 51]00. Ἀπόδειξις ὅτι καὶ ὁ λόγος οὗτος, ἀβάσιμος ἐστίν. Ἐὰν ὁμως θεωρήσωμεν, ἰσχυρὰν τὴν ἐνστασιν τούτων, ἢ ἐὰν θέλη ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐλαττώσῃ ἔτι τὴν φορολογίαν ταύτην τῶν ἰδιοκτῆτων γαιῶν, δύναται, νομιζόμεν, ν' ἀναφέρῃ ἐν τῷ νέῳ νόμῳ, ὅτι αἱ ἰδιόκτητοι γαῖαι διαιρούμεναι ἐπίσης εἰς τέσσαρες κλάσεις, θέλουν πληρόνει τὸν ἐξῆς φόρον, οἱ μὲν τῆς Α. κλάσεως, δραχμὴν μίαν καὶ ἡμισίαν τὸ στρέμμα, αἱ τῆς Β. δραχμὴν μίαν, αἱ τῆς τρίτης, λεπτὰ 80, καὶ αἱ τῆς τετάρτης, λεπτὰ 40. Τούτου δὲ γενομένου τὸ ποσὸν τῶν 4,687,000 θέλει περιορισθῆ διὰ τὰς 937,500 ἰδιοκτῆτους γαίας Α. ποιότητος, εἰς δρ 1,405,950, διὰ τὰς 937,500. τῆς δευτέρας εἰς δρ. 937,500. διὰ τὰς 937,500. τῆς τρίτης, εἰς δρ. 750,000. καὶ διὰ τὰς 937,500 τῆς τετάρτης εἰς δρ. 375,000. τὸ ὄλον εἰς δρ. 3,468,450. ὥστε, τὸ δημόσιον εισόδημα

τῶν 15,664,000 θέλει περιορισθῆ εἰς δρ. 14,445,450. Τοῦτου δὲ παραδεχθῆσομένου, πιστεύομεν, ὅτι οἱ ἐνστασιολόγοι θέλουσι σιωπήσει.

Ἐπὶ τοῦ 7 λόγου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀδίκον νὰ φορολογεῖται τις ἄνευ εἰσοδήματος, ἀλλ' εἶναι ἀληθέστερον, ὅτι ἐὰν ὁ κύριος τῶν γαιῶν ὑποχρεῖται εἰς πληρωμὴν, καὶ ἀδιάφορον, ἐὰν ἔσπειρεν, ἢ μὴ, τὰς γαίας του, θέλει ἀναγκασθῆ νὰ καλλιεργῇ καὶ σπέρῃ πάντοτε αὐτὰς ἐπιμελέστατα, διὰ νὰ πληρόνη καὶ τοὺς φόρους του καὶ νὰ ὠφεληθῆ· ὁ δὲ λόγος τοῦ ὅτι, πολλοὶ ἀγροὶ ἅπαξ μόνον σπέρονται εἰς δύο ἔτη, καὶ τοῦ ὅτι, ἔκτακται περιστάσεις δύναται νὰ ἐξαφανίσωσι τὴν σπορὰν, δὲν εἶναι ἰσχυροὶ πρὸς δικαιολόγησιν. 1) Δι' ὅσα εἶπαμεν ἀνωτέρω. 2) Διότι ἐπήλθε πλέον ὁ καιρὸς καθ' ὃν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὸ σύστημα τῆς ἀλλεπισπορίας, τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὰ πλεῖστα τῆς Εὐρώπης κράτη καὶ ἰδίως εἰς Ἀγγλίαν Ἑλβετίαν καὶ Ὀλλανδίαν, τὰ μᾶλλον γεωργικὰ ἔθνη, καθ' ὃ^ν μετὰ τὸν θερισμὸν τοῦ ἀγροῦ, ὁ ἀγρὸς, ἐν ὥρᾳ καλλιεργείας, δὲν ὀργόνεται ἀπλῶς, καὶ ἐγκαταλίπεται δι' ἓν ὀλόκληρον ἔτος, ἄνευ σπορᾶς, ὡς πράττεται εἰς Ἑλλάδα, ἀλλὰ σπέρεται διὰ διαφόρων σπείρων καὶ ἰδίως διὰ τριφυλλίου μελιλώτου καὶ ἄλλων τοιούτων σπορῶν, ἅτινα ἔχουν τὸ ἰδίωμα νὰ παχύνωσι τοὺς ἀγροὺς καὶ ἅτινα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι πωλούμενα, φέρουν ἀρκετὸν εἰσόδημα, προσάγουσι καὶ ἀρκοῦσαν καὶ παχεῖαν τροφήν καὶ εἰς τὰ ζῶα τοῦ γεωργοῦ καὶ ἄλλως καὶ εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτὸν εἰς ὃν συχνάζουσι πρὸς τροφήν τὰ ζῶα, ἅπερ διὰ τῆς κόπρου αὐτῶν νέον λίπος ἀφίνωσι εἰς αὐτούς. 3) Διότι αἱ ἔκτατοι δυστυχίαι

τῶν ἀγρῶν εἰσὶ σπάνιοι, ἄλλως μὴπως καὶ αἱ μεγάλαι εὐτυχίαι δὲν ὠφελοῦν μόνους τοὺς γεωργοὺς, μὴπως καὶ ὅσα δίδουσι ἐν δυστυχίᾳ σήμερον οἱ γεωργοὶ, δὲν εἶναι ἀνώτερα τῶν ὅσων θέλουσι δίδει, κατὰ τὸ νέον τῆς φορολογίας σύστημα;

Ἐπὶ τοῦ 8 λόγου. Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι οἱ ὅπως-δήποτε λαβόντες γαίας ἐκ δωρεῶν τῆς Κυβερνήσεως θεωροῦνται κύριοι, οὐχ ἤττον ὅμως, πολλαὶ τοιαῦται γαῖαι ὑπάγονται εἰς πολλὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες δυστυχῶς εἰσέτι δὲν ἐξεπληρώθησαν, οὐχ ἤττον ὅτι, ἢ Κυβέρνησις δὲν ἀπεκδύθη τινῶν δικαιωμάτων τῆς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν τούτων· ἄλλως τὴν γῆν ταύτην ἔλαβον οὗτοι κατὰ θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως, μάλιστα τινές, ἄνευ δικαιωμάτων, καὶ ἡ κυβέρνησις, ὡς εἶπομεν, θέλει ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτὰς πᾶν δουλικὸν θάρος, διὰ νὰ μείνη ἐλευθέρᾳ ἰδιοκτησίᾳ, ἐπομένως δι' ὅλα ταῦτα, πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν πληρωμὴν, εἰς ὅταν καὶ οἱ προικοδοτηθῆσομενοι.

Ἐπὶ τοῦ 9 λόγου. Ἐὰν εἶδωμεν τὰς σημερινὰς καταπιέσεις, τὴν ὑπερβολὴν τῶν φόρων, οὗς πληρόνουσι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν περιβολίων, σταφιδίωνων κτλ. θέλομεν ὁμολογήσει, ὅτι οἱ νέοι φόροι, περὶ ὧν εἰς τὸν §. 5. ὠμιλήσαμεν, εἶναι ἐλάχιστος· ἄλλως πρέπει νὰ ἐννοήσῃ πλέον ὁ λαὸς, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται ν' ἀνεχθῆ ἵνα τινές κτηματῖαι ἀμπέλων, ἀπατήσαντες τὴν Κυβέρνησιν, πληρόνωσι πεντήκοντα μόνον λεπτά, ἢ καὶ μίαν δραχμὴν, δι' ἕκαστον στρέμμα, κατὰ τὸν νόμον, περὶ πληρωμῆς κατὰ στρέμμα τοῦ φόρου αὐτῶν, ἀφοῦ ἀποδεδειγμένον ἐστὶ, ὅτι πολλοὶ ἐξάγουσι ἐξ αὐτοῦ γλευκὸς ἀξίας 60 δρ. ὡς ἔγγιστα, ἐξ

ἢν δέκα ἀρχοῦν εἰς ὅλην τὴν ἐτησίαν καλλιέργειάν του.

Ἐπὶ τοῦ δεκάτου λόγου. Αἱ φυτεῖαι, μολονότι ὑπερπελεόνασαν, μολαταῦτα, ἐὰν δὲν προσήνεγκον περισσότερον κέρδος ἢ αἱ ἀπλαῖ γαῖαι, οὐδέποτε οἱ κύριοι αὐτῶν ἤθελον δεχθῆνὰ ἐμφυτεύσωσιν αὐτάς, ἢ νὰ ἐξακόλουθῶσι νὰ διατηρῶσιν αὐτάς πεφυτευμένας· ἄρα καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος λόγος δὲν εἶναι ἰσχυρὸς καθόσον ἔτι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι, κατὰ τὴν σημερινὴν φορολογίαν, πληρόνουν πολὺ ἀνώτερον ποσὸν, ἢ ὅσον ἐξεθέσαμεν, θέλουν ἀπαλλάττεσθαι καὶ πολλῶν ἄλλων βαρῶν, ἐξόδων καὶ κόπων, διὰ ν' ἀπέλθωσιν πότε εἰς τὸν Δήμαρχον, πότε εἰς τὸν Ἐφορον, πότε εἰς τὸν Νομάρχην, πότε εἰς τὸν εἰσπράκτορα, πότε εἰς τὸν ἐνοικιαστήν κτλ. διὰ νὰ δηλώσωσιν ἢ πληρῶσωσιν, ἢ ἀποσοθῆσωσιν τὴν κατάχρησιν, ἢ νὰ ζητήσωσιν ἀναβολὴν πληρωμῆς, ἢ νὰ παραπονεθῶσι.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν παραδεχθῶμεν, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν καλλιεργῶνται ὅπωςδὴποτε, 15,000,000 στρέμματα γῆς, ἀλλὰ μόνον 3,000,000 ὡς ἀγροί, καθὼς τινὲς ἰσχυρίζονται, τότε πάλιν, τὸ νέον προτεινόμενον σύστημα τῆς φορολογίας, δηλαδὴ τὸ εἰς χρήματα, εἶναι ὠφελιμώτερον καὶ ἐπικερδέστερον, ἐὰν προστεθῶσιν οἱ κάτωθι ὅροι, καὶ I) Τὰς γαίας ταύτας πρέπει νὰ διαιρέσωμεν, ὡς ἄνω εἶπομεν, εἰς τέσσαρας ποιότητας, καὶ εἰς ἐκάστην, νὰ θέσωμεν ἀνά 750,000 στρέμματα γῆς, διὰ αὐτὰ δὲ νὰ πληρόνωσιν οἱ γεωργοί, ὅτι πληρόνουν καὶ σήμερον εἰς φόρους κατὰ τὸν ἄνω ὑπολογισμὸν, ἐξ ὅσων σπέρωσιν ἀγρῶν. Τούτου γενομένου, θέλομεν συνάξει τὰ ἐξῆς ποσά. Α.) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων, πρώτης ποιότητος

γαῖων ἐθνικῶν, (διότι τὸ ἕτερον ἡμισυ, μέχρι τῶν 750,000· δηλ. στρεμμάτων, θεωροῦμεν ἰδιόκτητον, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ ἡμισυ τῶν τριῶν ἑκατομυρίων εἶναι ἰδιόκτητον, ἐνῶ τοιοῦτον δὲν εἶναι, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑποδείξωμεν καὶ μ' ὅλην τὴν συγκατάβασιν ταύτην, τὸ ἀληθὲς ὄφελος καὶ ὅτι τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου τούτου ποσοῦ εἶναι Α. ποιότητος, τὸ ἕτερον τέταρτον δευτέρας καὶ καθεξῆς) πρὸς δέκα δραχμὰς καὶ 20|00, ἄς πληρόνει σήμερον ὁ γεωργός, ὡς εἶπομεν, δρ. 4,203,750· ἢ καρπὸν, πρὸς 60 ὀκάδες τὸ στρέμμα, ὀκάδας 22,500,000, ἢ κοιλὰ 1,125,000 πρὸς 20 ὀκ. τὸ κοιλόν. β) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων ἰδιοκτῆτων, πρώτης ποιότητος, πρὸς δρ. 4 καὶ 8)00, ὡς εἶπαμεν, δρ. 1,507,050· ἢ καρπὸν, πρὸς 20 ὀκάδας, 9,000,000 ἢ κοιλὰ, 450,000. γ) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων, Β. ποιότητος, ἐθνικῆς γῆς, πρὸς δρ. 6 καὶ 80)00 τὸ στρέμμα, δρ. 2,550,000· ἢ καρπὸν πρὸς 40 ὀκαδ. τὸ στρέμμα, ὀκάδας 15,000,000 κοιλὰ 750,000. δ) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων Β. ποιότητος ἰδιοκτῆτου γῆς, πρὸς δρ. 2 καὶ 2)00 δραχ. 1,079,500 ἢ καρπὸν, πρὸς 16 ὀκάδας 6,000,000· ἢτοι κοιλὰ 300,000. ε) Ἐκ τῶν 375,000 ἐθνικῆς γῆς, Γ. ποιότητος, πρὸς δρ. 3 καὶ 40)00 τὸ στρέμμα, δραχ. 1,275,000 ἢ καρπὸν πρὸς 20 ὀκαδ. τὸ στρέμμα, 7,500,000 ἢτοι κοιλὰ 375,000. ς) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων, Γ. ποιότητος, πρὸς δρ. 1 καὶ 36)00 δρ. 510,000 ἢ καρπὸν, πρὸς 8 ὀκαδ. τὸ στρέμμα, ὀκαδ. 3,000,000, ἢτοι κοιλὰ 100,000. ζ) Ἐκ τῶν 370,000 στρεμμάτων ἐθνικῶν, Δ. ποιότητος, πρὸς δρ. 2 καὶ 4)00 τὸ στρέμμα, δραχ. 802,500 ἢ καρπὸν, πρὸς 12

δκαδ. τὸ στρέμμα, δκαδ. 4,500,000, ἦτοι κοιλά 225,000. καὶ η) Ἐκ τῶν 375,000 στρεμμάτων ἰδιοκτῆτων, Δ. ποιότητος, πρὸς λεπτά 85 τὸ στρέμμα, δρ. 318,750 ἢ καρπὸν πρὸς πέντε δκάδας τὸ στρέμμα, δκάδας 1,875,000 ἦτοι κοιλά 93,750 τὸ ὅλον τῶν δραχμῶν.

1) Ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἀγρῶν, τῶν τεσσάρων ποιότητων	Δρ.	8,831,230
2) Ἐκ τῶν ἰδιοκτῆτων	»	3,415,300
	Τὸ ὅλον δρ.	<u>12,246,550</u>

Τὸ ὅλον δὲ τῶν κοιλῶν.

1) Ἐκ τῶν ἐθνικῶν	κοιλά	2,475,000
2) Ἐκ τῶν ἰδιοκτῆτων	»	993,750
	Τὸ ὅλον κοιλά	<u>3,468,750</u>

καὶ οὐχὶ ὡς ἤδη συνάγεται κοιλά 1,300,000 μόνον καὶ 7,000,000 δραχμαί.

Β'. Διότι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐπίσης, ὅτι δύο ἑκατομμύρια τοῦλάχιστον γαιῶν εἶναι φυτευμένα, ἢ φυτεύονται κατ' ἔτος ἀπὸ μωρέας, ἐλαίας, συκέας, μπιστάνια, ἀμπέλους, σταφίδας κλπ. ὥστε θέλει ἔχει εἰσόδημα τὸ ἐξῆς ἢ κυβέρνησις, ἦτοι ἀπὸ μὲν τὰ ἐθνικὰ πρὸς δραχμὰς 5 καὶ 61 τὸ στρέμμα, κατὰ τὸν ἐκτεθέντα μέσον ὄρον . . . .

δραχ.	5,610,000
Ἄπο δὲ τὰς ἰδιοκτῆτους	» 2,830,000
Τὸ ὅλον δραχ.	<u>8,440,000</u>

Εἰς ὃ προσθέτοντες καὶ τὸ ἄνω ποσὸν τῶν . . . . . » 12,246,550

Θέλομεν ἔχει τὸ ὅλον ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῶν γαιῶν . . . . δραχ. 20,686,550

Ἄλλὰ τὸ τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπελογίσασμεν ὅτι θέλει λαμβάνεσθαι κατ' ἔτος, ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἐνῶ, ὡς ἀληθὲς ἐστὶ, κατ' ἔτος δὲν σπέρονται οἱ ἀγροὶ παρὰ κατὰ διετίαν, καὶ ἐπομένως τινὲς θέλουσι εἶπει ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἐτήσιον εἰσόδημα δραχ. 6,123,275, τὸ ἡμισυ τοῦ ἄνω ποσοῦ, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἐὰν ὑποτεθῆ, πάλιν εἶναι πολὺ ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ λαμβάνει τὸ δημόσιον. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ διετίαν δὲν σπέρονται ὄλαι αἱ γαῖαι, καθότι αἱ τῆς Α καὶ Β ποιότητος σπέρονται κατ' ἔτος πάντοτε καὶ ἐπομένως πρέπει οὕτω νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ κατ' ἔτος εἰσόδημα, ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἦτοι.

1. Εἰσόδημα ἐκ τῆς Α καὶ Β ποιότητος τῆς ἐθνικῆς καὶ ἰδιοκτῆτου γῆς	δρ.	9,340,300
καὶ 2. Εἰσόδημα ἐκ τῆς Γ καὶ Δ ποιότητος τῆς αὐτῆς γῆς	»	<u>1,453,125</u>

Ἦτοι τὸ ὅλον δραχ. 10,793,425

Ἄν ὅμως ἰσχυρισθῆ τις ὅτι καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ὑπερβολικὸν καὶ ὁ μέτος ὄρος τῶν 29 δκαδῶν, ἢ δραχμῶν 4 καὶ 93]00 μὴ ἀληθῆς, ὡς πρὸς τὰς ἐθνικὰς γαίας, ὅτι καὶ τὸ ποσὸν ἐπίσης τῶν δραχμῶν 2 καὶ 83]00 τῶν ἰδιοκτῆτων γαιῶν, εἶναι ἐπίσης ὑπερβολικὸν, πάλιν καὶ τὸ τρίτον ἂν ἀφαιρέσωμεν, θέλει ἀπολαμβάνει τὸ δημόσιον κατ' ἔτος δρ. 7,195,616 : 66 ποσὸν ἀνώτερον τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε ἀπολαμβάνει καὶ ὅπερ μὲ τὸ ποσὸν τῶν 8,440,000, τῶν πεφυτευμένων γαιῶν, γίνεται δραχμὰς 15,635,616 : 66.

Διατὶ ὅμως, θέλουσι πολλοὶ εἶπει, τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν συνάγεται σήμερον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως; Ἄπαντῶμεν 1, διότι οἱ φορολογούμενοι πλείστους φόρους

κατακλέπτουν, ἐν τῷ θερισμῷ καὶ ἐν τοῖς ἀλωνίοις. 2, διότι οἱ ἐπιστάται καὶ οἱ ἀποθηκάριοι σφετερίζονται ἀκαταλόγιστα ποσὰ, καὶ 3, διότι οὐδέποτε ἐφρόντισεν ἡ κυβέρνησις νὰ συνάξῃ τὰ ὅσα πρέπει νὰ συναγῇ.

Διὰ νὰ πεισθῇ δὲ πᾶς εἰσέτι ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μας τούτων, ἅς ἴδῃ τί γίνεται, ἰδίως, ἐν ταῖς δημοπρασίαις. Πλήθος πολιτῶν ἐγκαταλείπουν τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν των καὶ γίνονται ἐνοικιασταί, διατὶ λοιπὸν πράττουν τοῦτο; Διότι εἶναι βέβαιοι ὅτι μεγάλως θέλουν ὠφεληθῆ ὡς καὶ πραγματικῶς συμβαίνει, καὶ διὰ τοῦτο πλεῖστοι Ἕλληνες ἀπεκτῆσαντὸ ἐκ τῶν ἐνοικιάσεων, κολοσσαίας περιουσίας. Ἀφοῦ λοιπὸν τοῦτο ἀληθὲς ἐστὶ, διατὶ ἡ Κυβέρνησις μας, δὲν θέλει νὰ γνωρίσῃ ποῦ ὑπάρχει ὁ ἀληθὴς πλουτισμὸς, πῶς δύναται νὰ τὸν ἀπολαύσῃ καὶ πῶς ν' ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τόσων μισθῶν καὶ τόσων ἄλλων ἐξόδων; Διατὶ ἐγκαταλίπει τὸν θησαυρὸν εἰς μερικῶν τὰς χεῖρας καὶ δὲν τὸν ἀπολαμβάνει, ἐνῶ ἔχει αὐτὸν εἰς χεῖράς της, διὰ τὸ γενικὸν καλόν; Δὲν παρέρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν εἰς τὸ συμβούλιόν της νὰ μὴν ἐρευνᾷ πῶς ν' αὐξήτῃ τὰ εἰσοδήματα τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ διατὶ δὲν βλέπει, ὅτι ὁ πλοῦτος ἔρπει ὑπὸ τοὺς πόδας της, καὶ δι' ἐνὸς σοβαροῦ βήματος, δύναται ἀμερίμνως νὰ τὸν συνάγῃ; Ἀλλοίμονον! ἂν τόσον μικρὸν πρᾶγμα δὲν δύναται ν' ἀνακαλύψῃ, πῶς θέλει δυνηθῆ τὰ μεγάλα νὰ θηρεύῃ; Ὁ ἀληθὴς πλουτισμὸς, 8,000,000 δραχμὰς κατ' ἔτος, εὐρίσκεται ὑπὸ τὰ διαβήματα τῶν ἐνοικιαστῶν, ἂν θέλῃ λοιπὸν νὰ τὸν ἀπολαύσῃ, πρέπει νὰ καταργήσῃ τὰς ἐνοικιάσεις

καὶ νὰ παραδεχθῇ, ὅσα προηγουμένως, ἐξεθέσαμεν. Οἱ γεωργοί, ὅπως δὴ ποτε, πληροῦνουν κατ' ἔτος καὶ τὸ κέρδος τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τὸ ὄφλημα τῆς ἐνοικιάσεως, δὲν θέλουν λοιπὸν δυσαρεστηθῆ ἂν τὸ πληρόνωσι καὶ πάντοτε, ἀφοῦ μάλιστα θέλουν ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ τοὺς ἀφορήτους ἐνοικιαστὰς, ἐπιστάτας, ποινῆτορας, μηνύτορας, κλητῆρας, χωροφύλακας, μεταβατικούς κτλ. ἀφοῦ θέλουν καταργηθῆ διάφοροι ἄλλοι φόροι καὶ ἰδίως οἱ δημοτικοί, ἀφοῦ θέλουν προικοδοτηθῆ μὲ ἰδιοκτησίαν, ἀφοῦ θέλουν γνωρίσει τί ὀφείλουν νὰ πληρόνωσι κατ' ἔτος ὠρισμένως, ἀφοῦ τέλος δὲν θέλουν πλαστογράφεσθαι, ἀπατάσθαι, περιπλέκεσθαι εἰς δίκας καὶ ὑβρίζεσθαι; οὔτω μάλιστα πολλὰ κακουργήματα θέλουν ἐκλείψει, διὰ τὰ ὅποια χρόνον πολὺν ἐξοδεύουν τὰ δικαστήρια. Εἶθε, ἡ ταπεινὴ φωνὴ μας, νὰ εἰσακουσθῇ, καθόσον πιστεύομεν, ὡς γινώσκοντες τὰ συμβαινόμενα, ὅτι κατὰ μέσον ὄρον, ἡ τιμὴ τῶν καρπῶν δὲν δύναται, ἀναλόγως, νὰ ᾤσῃ κατωτέρα τῶν 17 λεπτῶν, ὅτι ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τῶν 29 ὀκαδῶν, ἀναλόγως τῶν ποιοτήτων τῆς γῆς, δὲν δύναται νὰ δίδωσιν οἱ ἐθνικοὶ ἀγροί, ὅτι ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τῶν 11 ὀκαδῶν, ἀναλόγως, δὲν δύναται νὰ δίδωσιν οἱ ἰδιοκτῆται ἀγροί, ὅτι οἱ ἐνοικιασταὶ ὠφελοῦνται σημαντικῶς, ἐνῶ τὸ ὄφελος τοῦτο ἠδύνατο νὰ καρπωθῇ, ὡς εἶπαμεν, τὸ δημόσιον, ὅτι 3,000,000 στρεμμάτων γαῖαι σπερόμενοι κατ' ἔτος παράγουν τὸ προειρημένον ποσόν, ὅπερ δὲν εἰσάγεται εἰς τὰς ἀποθήκας, διότι κλέπτεται, ὅτι ἀποθηκάριοι τινὲς, πλὴν τοῦ μισθοῦ των, ὠφελήθησαν δι' ἓν ἔτος, ἕκαστος, πλέον τῶν 3,000 δραχμῶν καὶ ὅτι, ἂν ἀριθμῆσωμεν τὰ κέρδη

τῶν ἐνοικιαστῶν, ἐπιστατῶν κτλ. θέλομεν εὐκόλως κατανοήσει, τί γίνεται τόσος πλοῦτος. Εἰς Τρίπολιν ὑπάρχουν ἑκατὸν τοῦλάχιστον, ἐνοικιασταί· ἂν εἴπωμεν λοιπὸν, κατ' ἀναλογίαν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ζημίας, ὅτι ἔτος παρ' ἔτος, ἕκαστος ὠφελεῖται μόνον δραχ. πεντακοσίας, διότι ἐὰν δὲν ὠφελῶντο, δὲν ἤθελον εἶσθαι πάντοτε ἐνοικιασταί, ἀλλ' ἤθελον πραιτηθῆ, θέλομεν εἶδει ὅτι κερδίζουν 50,000 δραχμὰς κατ' ἔτος, κέρδος ἀνήκον εἰς τὸ δημόσιον. Τοῦτο τὸ κέρδος τῶν Τριπολιτῶν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν καὶ ὑπολογίζοντες τὰ τῶν λοιπῶν ἐνοικιαστῶν, θέλομεν εἶδει, ὅτι ὅσα λέγομεν, εἰσὶν ἀληθῆ. Εἶθε τὸ νῦν Ὑπουργεῖον ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὴν νάρκωσιν, ἣν κατὰ διαδοχὴν, ὡς ἐκ μαγίας, τῷ ἐδωρήσαντο αἱ παρελθοῦσαι Κυβερνήσεις.

Τὸ Μέρος Δεύτερον, διαιρεῖται εἰς πέντε ἄρθρα καὶ ἀφορᾷ τὴν προικοδότησιν τῶν Δήμων. Ἡ προικοδότησις ἐνομοθετήθη κατὰ τὸ ἔτος 1835, διότι ἐπιστεύετο τότε, ὅτι ἕκαστος δῆμος τῆς Ἑλλάδος ἤθελε φροντίσει, ἵνα οἰκοδομήσῃ, ἐντὸς τῆς περιφέρειᾶς του, νοσοκομεῖον, πτωχοκομεῖον, ναοὺς, σχολεῖα, καὶ ἄλλα δημόσια κακτστήματα, ἵνα καταστήτῃ κήπους, πλατείας, φρέατα, φυταλίαις, ὑδραγωγεία κτλ. Ἄλλ' ἕκτοτε μέχρι σήμερον ἀπεδείχθη ὅτι οὐχὶ μόνον ταῦτα πάντα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ δημοτικὴ διαίρεσις εἶναι πλημμελής καὶ ἡ δημοτικὴ περιουσία παραγωγὸς καταχρήσεων, καταπιέσεων καὶ ἀδικιῶν, διὰ τοῦτο ἐπροτεῖναμεν νέαν διαίρεσιν τῶν Δήμων, διὰ ταῦτα, εἶπμεν ὅτι ἡ δημοτικὴ περιουσία πρέπει νὰ ἐκλείψῃ καὶ ν' ἀναλάβῃ μόνῃ ἡ Κυβέρνησις

νὰ ἐξοδεύῃ τὰ πρὸς εὐζωίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπαιτούμενα.

Ἐπὶ τῶν γενικῶν ὀρισμῶν, οὐδὲν παρατηροῦμεν, ἢ ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσι νέαι προθεσμῖαι, νὰ διορισθῶσι κατάλληλοι καὶ ἀκέραιοι ὑπάλληλοι, καὶ νὰ παιδευθῶσιν αἱ καταχρήσεις, αἱ μεροληψῖαι καὶ αἱ ἀσωτίαι. Πόσον εὐτυχεῖς θέλομεν λογισθῆ, ἐὰν αἱ παρατηρήσεις μας αὗται ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ πραγματοποιηθῶσιν, ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ὅποιον δὲ ἔπαινον θέλει ἀπολαύσει ἡ πραγματοποιήσασα αὐτὰς Κυβέρνησις καὶ ὅποιον κέρδος καὶ ἀνακούφισιν ὁ λαὸς, ὁ χρόνος θέλει τὸ ἀποδείξει. Εἶθε τὸ νέαν Ὑπουργεῖον, τὸ συγκεῖμενον ἀπὸ πρόσωπα ἄρκετὰ πεφωτισμένα, ἐνεργήσῃ τὴν τόσῃ ἐπιθυμητῇ διανομῇ τῆς γῆς, ἣτις κακῶς ἐθεωρήθη ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τινος ὡς χίμαιρα.

ΠΕΡΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ.

(ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

Μία τῶν νεωτάτων καὶ περιεργωτάτων ἀνακαλύψεων, ἡ φωτογραφία, εἶναι ἀκόμη ὅλως ἄγνωστος εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ κατέστη πάγκοινος εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐνομίσαμεν λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ δώσωμεν μικρὰν γνῶσιν αὐτῆς πρὸς τοὺς περιέργους δημοσιεύοντες τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Ἡ φωτογραφία ἔλαβεν ἀρχὴν κατὰ τὰ 1665, ὅταν ὁ Σχεῆλος, σουηδὸς χημικὸς, ἀνεκάλυψεν, ὅτι τὸ χλωροῦχον τοῦ ἀργύρου ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ μαυρίζῃ, εὐρισκόμενον ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ φωτός. Ἀπὸ τῆς

ἐποχῆς ταύτης ἦτο γνωστός ὁ μέλας θάλαμος
καὶ αἱ ιδιότητες αὐτοῦ. Ὁ μέλας θάλαμος εἶναι κου-
τίον κλεισμένον καλῶς, εἰς τὸ ὅποσον τὸ φῶς εισέρ-
χεται μόνον διὰ τινος ὀπῆς (τρύπας), ἔμπροσθεν τῆς
ὁποίας ἐφαρμόζουσι ἓνα φακοειδῆ ὕελον ἐκ τῶν συγκεν-
τρούντων εἰς ἓν τὰς ἀκτῖνας. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ φωτὸς
αἵτινες ἀντανακλῶνται (ἐξέρχονται) ἀπὸ ἐξωτερικὰ
ἀντικείμενα, διασταυροῦνται ὅταν διέρχωνται διὰ τῆς
ὀπῆς ταύτης, καὶ προάγουσι ἐπὶ πράγματος, ἔχοντος
δυναμὴν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ θεθειμένου εἰς τὸ ἐσωτε-
ρικὸν τοῦ κουτίου, τὴν εἰκόνα τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀντι-
κειμένων ἀντίστροφον. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ λοιπὸν τῶν
τοῦ μέλανος θαλάμου πραγμάτων καὶ τῶν τοῦ χλω-
ρούχου τοῦ ἀργύρου προέκυψεν ἡ φωτογραφία, ἡ ἢ
τέχνη τῆς Δαγκεροτυπίας. Μετὰ τὸν Νιέψιον Σαιν-
βίκτορα, ὅστις εἶναι ἀληθὴς ἐπινοητὴς τῆς φωτογρα-
φίας, καὶ τὸν συνεργάτην αὐτοῦ Δαγκέριον, ἡ νέα
αὕτη τέχνη ἔκαμε μεγίστην πρόοδον. Οἱ τρόποι τοὺς
ὁποίους τὴν σήμερον μεταχειρίζονται εἶναι τόσον ἀπλοῖ
καὶ τόσον βέβαιοι, ὥστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ
τοὺς βάλλωσι εἰς ἐνέργειαν. Θέλομεν εὐχαριστήσῃ
βέβαια τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν χορηγοῦντες εἰς αὐτοὺς
περιγραφὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀδηγούμενοι θέλουσι δυνη-
θῆναι νὰ κάμωσι δοκιμὰς οἱ ἴδιοι, καὶ εἰς ὀλίγον διά-
στημα καιροῦ νὰ κατορθώσωσι νὰ ἐπιτύχωσι ὅσον καὶ
οἱ ἐμπειρότεροι τῶν φωτογράφων. Ἡ περιγραφή αὕτη
ἐλήφθη περιληπτικῶς ἀπὸ περιεργότατον καὶ σημαν-
τικώτατον πόνημα τοῦ Κ. Γεωργίου Βίλλου, ἑνὸς
τῶν σοφωτέρων καὶ δοκιμωτέρων εἰς τὰ ἔργα ταῦτα.

Λαμβάνουσι μίαν πλάκα χαλκίην ἐπικεκαλυμμένην

μὲ ἀργυρον, τὴν καθαρίζουσι καλῶς, καὶ ἔπειτα τὴν
ἐκθέτουσι, δι' ὀλίγα λεπτά, πρῶτον μὲν εἰς τοὺς ἀ-
τμούς τοὺς ὁποίους τὸ ἰόδιον ἀποπέμπει αὐτομάτως,
ἀκολούθως εἰς τοὺς ἀτμούς βρωμίου εὐρισκομένου εἰς
διάλυσιν, ἢ πάσης ἄλλης οὐσίας ἐπιταχυοῦσης τὴν
κίνησιν, καὶ τῆς ὁποίας ἡ δραστηκότης εἶναι γνωστὴ.
Ἡ πλάξ ἀποκτᾷ οὕτως ιδιότητα νὰ ἐπηρεάζεται ὑπὸ
τοῦ φωτὸς, ὅσον χρειάζεται, καὶ τίθεται εἰς τὴν ἐ-
στίαν τοῦ μέλανος θαλάμου ἐπὶ ὀκτῶ ἕως δέ-
κα λεπτά. Ὅταν ἐβγάξωσι αὐτὴν ἀπὸ τὸν μέλανα
θάλαμον δὲν παριστᾷ ἀκόμη κανὲν ὀρατὸν σημεῖον,
ἀλλὰ διατηρεῖ τὸ κίτρινον χρῶμα κλίνον πρὸς τὸ ἰο-
εἶδες, ὅπερ εἶχε καὶ πρότερον. Ἡ εἰκὼν ἀκόμη δὲν
φαίνεται, καὶ διὰ νὰ φανερωθῆ, πρέπει ἡ πλάξ νὰ ὑπο-
βληθῆ εἰς νέαν τινα ἐργασίαν, νὰ τεθῆ ἐπὶ τῶν ἀτμῶν
τοῦ ὑδραργύρου. Τὴν ἐπιθέτουσι λοιπὸν ἐπάνω εἰς κου-
τίον, εἰς τὸν πάτον τοῦ ὁποίου εἶναι ἐναποθεθειμένη
ποσότης τῆς ὑδραργύρου, τὴν ὁποίαν θερμαίνουσι μέ-
χρι τῶν 40 βαθμῶν. Ἀπὸ τοὺς ἐκ τοῦ ὑδραργύρου
ἀνερχομένους ἀτμούς ἡ πλάξ μεταβάλλει ὄψιν. Πρὸ
μιας στιγμῆς δὲν ἐφαίνετο ἐπ' αὐτῆς οὐδὲν σημεῖον
ὀρατὸν, ἐξαίφνης δὲ βλέπει τις ἐξερχομένην, ὡς διὰ
μαγείας, εἰκόνα ἐντελεστάτην. Τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦ-
το ἀποτέλεσμα προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
νείας τῆς μεταλλίνου πλακὸς ἀνώμαλον συμπύκνωσιν
τῶν ἀτμῶν τοῦ ὑδραργύρου. Καὶ τῶ ὄντι σταγόνες
μικραὶ τοῦ ὑδραργύρου συμπυκνοῦνται ἐπὶ τῶν μερῶν
ὅσα προσεβλήθησαν διὰ τοῦ φωτὸς, ἀφίνουσαι ἀνέγ-
χικτον τὸ μέρος ὅπερ ἔμεινεν ἐν τῇ σκιᾷ. Ἐκ τοῦ πε-
ριέργου τούτου ἀποτελέσματος προκύπτει ὅτι τὰ φω-

τισθέντα μέρη φαίνονται ἐπὶ τῆς πλακὸς διὰ τινος ἐπιχρίσματος (θερνικώματος) ἐξ ὑδραργύρου. Διὰ τὴν ἀποπερατωθῆ ἢ ἀπόπειρα, μένει ἀκόμη νὰ ἀφαιρεθῆ τὸ μικρὸν ἐξ ἰοδίου καὶ θρωμίου ἐπίχρισμα, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ σκιώδη μέρη τῆς εἰκότος· κάμνουν δὲ τοῦτο βυθίζοντες τὴν πλάκα εἰς θερμὸν λουτρὸν ἐξ ὑποθεικῆς σόδας.

Ἡ φωτογραφικὴ λοιπὸν εἰκὼν ἐξέρχεται τότε μ' ὄλην αὐτῆς τὴν λαμπρότητα, ἀλλ' εἶναι πολὺ πρόσκαιρος, καὶ δὲν ἀντέχει εἰς οὐδεμίαν ἐπαφήν. Τὴν κατασταίνουν δὲ ἀφθαρτον χύνοντες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας μίαν χουλιαριὰν διάλυσιν χλωρούχου χρυσοῦ ἐνωμένην μὲ ὑποθεικὴν σόδα, τὴν ὁποίαν θερμαίνουν ἐπὶ τῆς πλακὸς διὰ τινος λυχνίας καιομένης μὲ οἰνόπνευμα. Ὅλοι αἱ ἐργασίαι αὗται εἶναι εὐκολώταται, καὶ δὲν γίνονται εἰς ὀλιγώτερον καιρὸν παρ' ὅσον ἡμεῖς ἐχρησιάσθημεν διὰ τὰ περιγράψωμεν.

Ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνασχοληθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο πρὸς διασκέδασιν, ὀλίγων ἡμερῶν ἐργασία μετὰ προσοχῆς τοῦ εἶναι ἀρκετὴ. Γνωρίζομεν ἕνα τῶν ἐπιδεξιωτέρων φωτογράφων, ὅστις ἔκαμε τὰς πρώτας του δοκιμὰς μὲ ἐν κουτίον σι γ α ρ ω ν "Ἄλλως τε, οἱ μέλανες θάλαμοι κατέστησαν ἤδη κοινότατοι εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ τιμὴ των εἶναι μετρία.

ΠΕΡΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Αἱ τροφαὶ διαιροῦνται εἰς στερεὰς καὶ ὑγρὰς.

Πᾶσα τροφή τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἀπὸ τρία τοῦ-

λάχιστον στοιχειώδη σώματα, ἄθ' ἄρα κα, ὀξυγόνον καὶ ὑδρογόνον. Ὅλοι δὲ αἱ ἐρευνᾶν τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων πρὸς ἀνεύρεσιν ἐνὸς καὶ μόνου ἀρχικοῦ καὶ θρεπτικοῦ στοιχείου ἐπέτυχον τόσον, ὅσον καὶ αἱ τῶν ζητησάντων τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου πρὸς θεραπείαν ὄλων τῶν κακῶν.

Ἡ ποιότης τῶν τροφῶν πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ τὸ εὐπεπτον αὐτῶν, τὴν θρεπτικότητα καὶ τὴν ἐρεθιστικότητα, ὡς καὶ τὴν γεῦσιν, τὴν ὀσμῆν των κ.τ.λ. Τὰ δὲ ὄργανα ἰδιοποιοῦνται τὰς ποιότητας αὐτὰς τῶν τροφῶν ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ζωικῆς των ἀναπτύξεως.

Διαιροῦνται αἱ τροφαὶ εἰς ἰνώδεις, πηκτωματώδεις, λευκωματοῦδεις, μιχτὰς (ἐκ τῶν τριῶν πρώτων συντιθεμένης), ἀμυλώδεις καὶ βλενωδέεις· ἐκτὸς τούτων ὅμως τροφαὶ εἶνε καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τὸ γάλα, καὶ τὰ καρυκεύματα.

Τὰς ἰνώδεις τροφὰς, βάσιν ἐχούσας τὸ ἰνωμα, ἀποτελοῦσιν αἱ σάρκες τῶν ἀνεπτυγμένων ζώων, αὐταὶ μένουσι πλείονα χρόνον ἐντὸς τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος· ὅθεν τὰ ἔντερα τῶν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ σαρκῶν τρεφομένων ζώων εἰσὶ βραχύτερα, ἢ τὰ τῶν ποσάγων. Αὐταὶ δίδουσι τὰς περισσοτέρας θρεπτικὰς οὐσίας, καὶ τὰ ὀλιγώτερα περιττώματα. Τὰ κυριώτερα δὲ κρέατα, ὧν κάμνομεν χρῆσιν πρὸς τροφήν εἰσὶ τὰ τοῦ βοῦς, τοῦ μόσχου, τοῦ προβάτου, τοῦ χοίρου, τοῦ λαγωῦ, καὶ κουνελίου, τῆς νήσσης, τῆς Ἰνδικῆς ὄρνιθος (γάλου), τοῦ ὀρνιθίου (κοτοπούλι) καὶ τῆς χηνός. Τὰ τρώγομεν δὲ θραστὰ ἢ ψητὰ, ἐνίοτε δὲ ἐψημένα μὲ τὸν ζωμόν των, ὡς πνικτὰ, ἢ μετὰ χόρ-

των. Ἄν τὰ θράσωμεν ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ πυρὸς ἐπὶ τινα χρόνον, μὲ ποσὸν ὕδατος ἐξαπλάσιον τοῦ θάρους των, λαμβάνομεν ζωμόν, ὅστις εἶνε ἡ βᾶσις πάσης τονικῆς τροφῆς. Τὸ κρέας τοῦ βοῦς δίδει τὸν καλλίτερον ζωμόν· ἡ δὲ γαλλικὴ μαγειρικὴ παρασκευάζει τὸ καλλίτερον εἶδος τοῦ τοιοῦτου ζωμοῦ.

Διὰ τὰ κάμης ἐν καλὸν ἀγγεῖον φαγητοῦ, λάβε τρεῖς λίτρας κρέατος θωδίου (ἀπὸ πίσω κομμάτι) μὲ τὸ κόκκαλόν του, τὸ ὁποῖον νὰ ἦνε 3—4 ἑκατοστόγραμμα παχὺ, καὶ 3—6 μακρόν. Βάλε αὐτὰ ἐντὸς λέβητος πηλίνου κεχρισμένου ἐσωτερικῶς, καὶ φέροντος πῶμα (καπάκι) ἀχριστον ἐσωτερικῶς, διὰ ν' ἀπορροφᾷ, καὶ οὐχὶ ν' ἀποβάλλῃ τὸν ἀτμὸν τοῦ θράζοντος ὕδατος. Πρόσθεσον εἰς αὐτὰ ἐν δαυκί εἰς τέσσαρα κομμένον, μίαν δέσμην πράσων, 5—6 κεφαλὰς σκορδόου, γυμνωμένας ἀπὸ τὸ πρῶτον των κάλυμμα, καὶ ὀλίγον σέλινον· πρὸς δὲ ἐν κρόμμυον εἰς κλίβανον ἐψημένον διὰ τὰ δώση χρῶμα, καὶ ἐπὶ ὄλων αὐτῶν χύσε 4 λίτρας ὕδατος καθαροῦ, καὶ ἄλας καὶ πέπερι ὅσον θέλεις. Βάλε τα εἰς φωτίαν ἐκ ξύλων, ἢ ἐκ ξυλανθράκων, καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν ἐκ λιθανθράκων, οὐχὶ ὅμως πολὺ ζωηρῶς καιομένων, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ πωματος καὶ τοῦ λέβητος βάλε ἐν τεμάχιον ξύλου, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διέξοδος εἰς τὸν ἀτμὸν.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐξάφρισε το προσεκτικῶς, καὶ πάλιν τὴν δευτέραν ὥραν, καὶ τότε ἄφησε το εἰς ἐλαφρὸν πῦρ ἐπὶ 6 σχεδὸν ὥρας. Τοιοιτοτρόπως θὰ ἔχῃς ζωμόν εὐχυμον καὶ ἀρκούντως δυναμωτικόν· ὅταν δὲν θέλῃς τὸ κρέας νὰ χάσῃ πολὺ ἀπὸ τὴν ποιότητά

του θραζόμενον ἐπὶ πολλὰς ὥρας, τότε ἀπὸ τὰς 3 λίτρας τοῦ κρέατος λάβε ἡμίσειαν, κόψε τὴν εἰς μικρὰ κομμάτια, τὸ ἀφίνεις μόνον 4 ὥρας εἰς τὴν φωτίαν, καὶ λαμβάνεις οὕτως ἐν κομμάτι τρέμον ὡς πηκτὴ, καὶ ἔχον περισσοτέρας θρεπτικὰς οὐσίας. Ἄν εἰς αὐτὸν τὸν ζωμόν προσθέσῃς καὶ μίαν παλαιὰν κότταν, θὰ ἔχῃς ἐξαίρετον τροφὴν δι' ἀναρρώνυοντα· ἀλλ' ὅταν θὰ δοθῇ εἰς ἀσθενεῖς, πρέπει νὰ κόπτηται ὁ ζωμός. (ὁ ζωμός τῆς ὀρνίθου εἶνε προτιμητότερος δι' αὐτούς.) Τὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατασκευασθέντα ζωμόν πρέπει, ἅμα ἐξαχθέντα τοῦ πυρὸς, νὰ τὸν μεταγγίσωμεν εἰς ἀγγεῖον σινικὸν ἢ ἐξ ἀργίλλου.

Τὸ ψητὸν κρέας εἶνε τὸ θρεπτικώτερον, ἀλλὰ διὰ στομάχους ἰσχυροῦς, ὡς θραδέως πεπτόμενον. Τὸ δὲ ψηνόμενον μὲ τὸν ζωμόν του, τῇ προσθήκῃ ὀλίγου μόνον ὕδατος, δίδεται κατὰ προτίμησιν εἰς τοὺς νοσερῶς ἐργαζομένους, τῶν ὁποίων αἱ δυνάμεις ἦττον ἐξαντλοῦνται.

Ἡ ποιότης τοῦ κρέατος δικαίως ἐγείρει τὴν φροντίδα τῶν ἀρχῶν· διότι καὶ ὁ Παῖγλάν παραδέχεται εἰς τὰ μαθήματά του, ὅτι αἱ προσβάλλουσαι τὰ ζῶα νόσοι, ὡς ἄνθραξ, κορυζομίασμα κτλ. δὲν ἐπάγουσιν εἰς τὸ κρέας τοιαύτας ἀλλοιώσεις, ὁποῖαι νὰ προξενήσωσι σπουδαίας νόσους· καλὸν ὅμως καὶ φρόνιμον εἶνε ν' ἀπαγορεύωνται αἱ τοιαῦται ἀπολύτως. Οὕτως ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις χοιρίνου κρέατος λωβιασμένου.

Εἰς Παρισίους, ὅπου καθ' ὁδὸν πωλεῖται τὸ κρέας δημοπρατούμενον, ἀφοῦ ἐξετασθῇ ἡ ποιότης του, τίθεται ἐπ' αὐτοῦ σημεῖον· καὶ τὸ καλὸν αὐτὸ μέτρον πρέπει νὰ παραδεχθῶσι παντοῦ. Ἡ ἐν Βελγίῳ Βασι-

λική Ἱατρικὴ Ἀκαδημία ἀπεφάνθη, ὅτι δίκαιον εἶνε
 νὰ ἐπιτραπῇ ἢ κατανάλωσις κρέατος ὑγιῶν ἵππων.
 Ἐὰν καὶ σκληρότερον καὶ ἤττον θρεπτικὸν τοῦ βοείου, δύ-
 ναται ἐντούτοις νὰ χρησιμεύσῃ. Ὁ Ἱατρὸς Σοβέ εἰς τὸ πε-
 ρὶ ὑγιεινῆς σύγγραμμάτου ὑπὲρ τῆς χρήσεως τοῦ τῶν
 ἵππων κρέατος ὁμιλῶν λέγει, ὅτι «Εἰς τὴν Δανιμαρ-
 » κίαν πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν πωλεῖται πολὺ τοιοῦ-
 » τον κρέας εἰς τὰ κρεοπωλεῖα, καὶ μὲ τρία λεπτὰ
 » ὁ λαὸς δύναται νὰ προμηθευθῇ μίαν λίτραν τροφῆς
 » θρεπτικῆς ἅμα καὶ ὑγιούς, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴν
 » διαίταν του μείζονα δύναμιν καὶ ποικιλίαν, χωρὶς
 » νὰ ὑπερβῇ τῆς αὐστηρᾶς οἰκονομίας τὰ ὅρια.» Ἐν-
 τὸς τοῦ λέβητος μάλιστα κατασκευαζόμενον τὸ κρέας
 αὐτὸ δίδει ἀξιόλογον τροφήν.

Διατηροῦμεν τὸ κρέας πολλῶν ζώων, καὶ ἰδίως τὸ
 χοίρινον, τὸ ὁποῖον πρόσφατον εἶναι δύσπεπτον, καλύ-
 πτοντες ἀπλῶς αὐτὸ μὲ ἄλας (παστόν), ἢ ἐκθέτοντες
 αὐτὸ, ἀφοῦ τὸ καλύψωμεν μὲ ἄλας, εἰς τὸν καπνὸν (χει-
 ρομέρι), ἢ τέλος, θέτοντες αὐτὸ ἀλατισμένον καὶ πλη-
 ρες ἀρωμάτων εἰς ἔντερον βοῦς ἢ χοίρου, ὡς οἱ ἄλ-
 λάντες (λουκάνικα), καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τοιαῦτα τῶν
 ἀλλαντοπωλείων.

Ἡ χρῆσις αὐτῶν, μεγάλη οὔσα εἰς τὰς βιομηχανι-
 κάς πόλεις, εἶνε ἐπιβλαβεστάτη, κατανήσασα κατά-
 χρῆσις, καὶ δυστυχῶς οἱ ἐργάται διὰ νὰ οἰκονομή-
 σωσιν ὀλίγον καιρὸν μὴ μαγειρεύοντες, συχνὰ κατα-
 φεύγουσιν εἰς ταῦτα· τὰ ἀλατισμένα ὅμως χοίρινα
 ἤττον ἐπιβλαβῆ γίνονται βραζόμενα μὲ ὄσπρια· διότι
 τότε προστίθενται εἰς αὐτὰ καὶ ποιότητες βραστοῦ
 κρέατος.

Ἐπειδὴ κρέατά τινα ἐπέφεραν δυσάρεστα συμπτώ-
 ματα, εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπὶ τῆς ὑγείας συμ-
 βουλίων. Ὅθεν τὸ τῶν Βρυξελλῶν ἀπηγόρευσε τὴν
 πώλησιν τῶν κρεάτων ἐκείνων, ἅτινα ἢ ὁσμὴν ἐκπέμ-
 πουσιν, ἢ ἰώδη καὶ ὑπομέλαιναν χροιάν ἔχουσιν, ἀντὶ
 κοκκίνην μὲν ἐπὶ τοῦ κρεατώδους μέρους, κιτρί-
 νην δὲ ἐπὶ τοῦ πάχους. Τὸ καλὸν κρέας πρέπει προ-
 σέτι νὰ ἦναι συμπαγές, καὶ πιεζόμενον ἰσχυρῶς νὰ ἐ-
 ξάγῃ πολὺν ζωμόν. Τὸ δὲ ἐπὶ τῆς ὑγείας συμβού-
 λιον τῶν Παρισσίων ἐσημείωσε τὰ βραστά καὶ διε-
 φθαρμένα κρέατα ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν ἀγγείων, εἰς τὰ
 ὁποῖα διαμένουσιν. Ἄλλοτε δηλαδὴ μεταχειρίζοντο
 ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα προσεβάλλοντο ἀπὸ τὸ ὄξος καὶ
 τὸ ὄξυνωπὸν ἀπόβρασμα· ἤδη ὅμως ὑποχρεοῦνται οἱ
 ἔμποροι βραστῶν κρεάτων νὰ τὰ θέτωσιν ἐντὸς ἀγ-
 γείων ἀπὸ πηλόν, ἢ ξύλον, ἢ σίνειον (πορτσελάναν)
 ἐπίσης ἐπιβλαβεῖς γίνονται αἱ τροφαὶ τηρούμεναι ἐν-
 τὸς ἀγγείων χαλκίνων. Καὶ ἄλλος κίνδυνος προκύ-
 πτει ἀπὸ τὸν εὐρώτα (μούγλαν), ὅστις ἀναπτύσσεται
 μετὰ τινα χρόνον εἰς τὰ βραστά κρέατα, καὶ παρετή-
 ρησαν, ὅτι ταχύτερα γίνεται ἢ ἀποσύνθεσις αὐτῆ εἰς
 τροφὰς συνισταμένας ἐκ κρέατος ὁμοῦ καὶ ὄσπριων.

Τὸ λεύκωμα εὐρίσκεται εἰς τὸ αἷμα, εἰς τὸ λευκὸν
 (ἀσπράδι) τῶν ὠν, καὶ εἰς ἄλλα μέρη ζώων μὴ ἀ-
 ναπτυχθέντων εἰσέτι, ὡς τοῦ μόσχου. Ἡ λευκωμα-
 τώδης τροφή μένει τόσῳ ὀλιγώτερον χρόνον εἰς τὸν
 στόμαχον, ὅσῳ ἤττον ἐψημένη εἶνε· ἀρμόζει δὲ εἰς
 τοὺς ἀναρρώνοντας καὶ τοὺς ἀδυνάτους στομάχους,
 ἐπειδὴ δίδει τροφήν χωρὶς κόπον. Τὰ κυριώτερα δ' ἐκ
 τούτων, τὰ ἐν χρήσει εἰς τὰς τραπέζας μας, εἶνε τὰ

αὐτὰ τῶν ὀρνίθων, ὁ ἰχθύς, τὰ ὀστρίδια τὰ μύδια, ὁ μωλὸς, τὸ ἥπαρ, τὸ αἷμα, καὶ ὁ θύμος ἀδὴν (γαργαλίθρα) τοῦ μόσχου.

Τὰ νωπὰ ὄστρεα εὐκόλως χωνεύονται, δυσκολώτερον δὲ ὅταν ᾗνεψημένα· ἐπίσης καὶ τὰ μύδια· τὰ τελευταῖα ὅμως αὐτὰ λαμβάνουσι ἐξ ἀγνώστου αἰτίας ἀλλοιώσιν τινα, δι' ἧς καθίστανται δηλητηριώδη, ὅθεν πρέπει ν' ἀπέχωμεν τῆς χρήσεώς των τὸν Μάιον, Ἰούιον, Ἰούλιον, καὶ Αὐγούστον. Τινὲς λέγουσιν, ἀλλ' ἐσφαλμένως, ὅτι τοῦτο συμβαίνει ἕνεκα τῶν καρκινιδίων (καβουρίων) τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐν τὸς τῶν κογχυλίων τῶν μυδίων. Ἡ κακὴ των ἐνέργεια φαίνεται ἀπὸ τὸν κεφαλόπονον καὶ στομαχόπονον, συνοδευόμενον ἀπὸ ἐρυθρότητα καὶ ἐξάνθισιν τοῦ δέρματος. Ἐναντίον τῆς δηλητηριάσεως αὐτῆς τῶν μυδίων δίδεται ἐμετικὸν ἀμέσως, βραδύτερον καθάρσιον εἰς τὸν παθόντα, καὶ τεμάχιον σακχάρου μὲ 20 ἕως 26 σταγόνας αἰθέρος, τὸ ὁποῖον ἐκμυζᾷ, καὶ ὕδωρ μὲ ὄξος μεμιγμένον. Τινὲς νομίζουν, ἀλλὰ κακῶς, ὅτι τὸ γάλα εἶνε ἀντίδοτον κατὰ τῆς τοιαύτης δηλητηριάσεως.

Τὸ ὠδὸν, ὅ,τε κρόκος δηλαδὴ καὶ τὸ λεύκωμα, εἰς ὠμὴν κατάστασιν, προξενεῖ μὲν ἀποστροφὴν, ἀλλ' εἶνε θρεπτικὸν καὶ εὐπεπτον· ψηνόμενον γίνεται βαρὺ, πρέπει λοιπὸν ὀλίγον νὰ τὸ φένωμεν καὶ νὰ τὸ τρώγωμεν ἢ μὲ ψωμί (μὲ καψιάς), ἢ ὡς σπογγωτὸν διὰ νὰ ᾗνε εὐπεπτον.

Ὁ μωλὸς, τὸ ἥπαρ, τὸ αἷμα, καὶ ὁ θύμος ἀδὴν τοῦ μόσχου πρέπει νὰ τρώγωνται πρόσφατα καὶ εἰς ὀλίγον ποσόν. Τὸ λουκάνικον, τὸ περιέχον πολὺ λίπος

καὶ ἀρώματα, εἶναι βαρὺ, σηπόμενον δὲ γίνεται ἐπιβλαβέστατον, ὅθεν ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν του μεγάλῃ. Αἱ πηκτώδεις τροφαὶ προέρχονται ἐκ τῶν σαρκῶν, τὸ κύριον δὲ αὐτῶν στοιχεῖον, ἡ πηκτὴ, εὐρίσκεται κυρίως εἰς μικρὰς ἡλικίας ζῶα, ἀλλὰ καὶ εἰς τινα μέρη ὄλων γενικῶς τῶν ζῶων· τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἔντερα, οἱ πόδες κ.τ.λ· πρέπει ὅμως πάντοτε νὰ ἐνόνηται ἡ τροφή αὐτὴ μὲ ἐρεθιστικὴν· οὕτω σκύλοι, τρεφόμενοι μὲ μόνον πηκτὴν, ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης· τοῦτο δὲ δὲν συμβαίνει, ὅτε αὐτὴ εἶνε ἀλατισμένη· ἡ τροφή αὐτὴ εἶνε καλλιτέρα τὴν ἀνοιξιν, καὶ πρὸ πάντων εἰς πρόσωπα καθεστικὸν διάγοντα βίον.

Μικτὰ τροφαὶ εἶνε οἱ ἰχθεῖς, μετέχουσαι ὄλων τῶν προβῆθεισῶν ποιότητων, πέπτονται εὐκόλως καὶ τρέφουσι χωρὶς νὰ ἐρεθίσωσιν. οἱ θαλάσσιοι ἰχθεῖς εἰσὶ θρεπτικώτεροι τῶν ποταμίων, καὶ τοῦτο διὰ τὸ ἄλας τὸ ὁποῖον ἔχουσι ἐν ἑαυτοῖς. Παρόμοιόν τι συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἄγρια πτηνὰ καὶ τὰ τῶν κοπαδίων ζῶα, τὰ ὁποῖα τόσῳ μᾶλλον εὐχυμα καὶ πολύχυμα εἶνε, ὅσῳ καλλιτέρα ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γεννῶνται καὶ βόσκουσιν. Οἱ ἀλατισμένοι καὶ καπνισμένοι ἰχθεῖς εἶναι κακίστη τροφή· ἡ δὲ κατάχρησις των φέρει ἐρπητικὰ ἐξανθήματα, καὶ σπειρία διάφορα, καὶ ἐρεθισμοὺς παντοίους. Οἱ δὲ πρόσφατοι καὶ οἱ καπνιστοὶ ἰχθεῖς ἀλλοιοῦνται εἰς ὑγρὰ μέρη τιθέμεναι. Οἱ τοιοῦτοι δὲ, καθὼς καὶ τὰ διεφθαρμένα κρέατα, εἶνε ἐπικίνδυνα, καὶ πρέπει νὰ τ' ἀποφεύγωμεν.

ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ.

(Απόσπασμα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐάν ποτε περίστασις ἐπαρουσιάσθῃ μὲ τρόπον ἀληθῶς διάσημον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀλληλεγγύης τῶν συμφερόντων τῶν Ἀγγλῶν ἰδιοκτητῶν καὶ κτηματομισθωτῶν, ἀνεντιβῆτως ἔλαβε χώραν αὕτη κατὰ τὴν ἐσχάτην ταύτην ἐποχὴν, ὅτε ἡ ἀγγλικὴ ἐξουσία ἐνήργησε τὴν τελωνικὴν αὐτῆς μεταβῆθαι, ἥτις, ὡς λέγει ὁ Κ. Λαβέρνης, ἦτο ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου διὰ τὴν ἰδίαν βρετανικὴν ἐπικράτειαν· διότι τὸ πρᾶγμα προέδῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐκ τῆς ὁλοῦν προβαίνουσης ὑπερτιμῆσεως τῶν τροφίμων, ἐπαπειλεῖτο ἡ ἀνύψωσις τοῦ μισθοῦ τῶν βιομηχανῶν ἐργατῶν, καὶ κατα συνέπειαν ἡ αὔξησις τῆς τιμῆς τῶν παραγωγικῶν μέσων τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Τί νὰ γένη τότε; Ἡ μετριότης τῆς τιμῆς (εὐθηνία) τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξε μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἰσχυροτέρα αἰτία τοῦ νὰ πωλῶνται ταῦτα ἐπωφελῶς καθ' ὅλας τοῦ κόσμου τὰς ἀγοράς. Ἦτον δυνατὸν νὰ ζητήσωσι πλειοτέραν δι' αὐτὰ τιμὴν; (νὰ τὰ ἀκριβήνωσι). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸν συναγωνισμόν προϊόντων ἀντιπάλων, ἅτινα ἤθελον ἀμέσως διαφιλονεικήσῃ τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀγοράς; Βεβαίως, ὄχι. Ἡ Ἀγγλία ὑπερίσχυσε διὰ τῆς ἐλλατώσεως τῆς τιμῆς (εὐθηνίας). Ἐκτοτε δὲ οἱ παραγαγόντες τὴν νίκην αὐτῆς ὄροι ὑπῆρξαν ὄροι ὀλοκλήρου τοῦ βιομηχανικοῦ αὐτῆς σταδίου.

Ὁ Κ. Ροβέρτος Πήλος, ἄνθρωπος ὠφέλιμος, ἦτο

τότε εἰς τὰ πράγματα. Οὗτος εἶγεν ἀντικρούσει ἄλλοτε τοὺς ὑπερασπιστὰς τῶν περὶ εἰσαγωγῆς τῶν σιτηρῶν νόμων. Ἄλλ' ἔπρεπεν ἤδη νὰ σωθῇ ὁ τόπος, νὰ προληφθῇ ὁ μεταξὺ τῶν κλάσεων ἐπαπειλούμενος πόλεμος, καὶ νὰ γένωσι παραχωρησεῖς ἐν καιρῷ ἀρμοδίῳ. Ἄλλ' ὁ Ροβέρτος Πήλος, καὶ τοὶ παρουσιασθέντων πρωτίστου βαθμοῦ συμφερόντων, δὲν ἐκυριεύθη ἀπὸ δισταγμόν. Ἐπρότεινε τὴν πλήρη κατάργησιν τῶν κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν τροφίμων λαμβανομένων φόρων· καὶ, ὅπερ εἶναι καὶ παρατηρήσεως ἄξιον, τὴν πρότασιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τὴν μετασχημάτισαν εἰς νόμον βουλαί, συνιστάμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἀγροτικούς ἰδιοκτήτας, ἐνῶ ἡ πρότασις αὕτη συνεπέφερε μεθ' ἑαυτῆς, γενομένη παραδεκτὴ, καὶ τὴν ἐκπτώσιν τῶν ἀγροτικῶν προσόδων.

Ἴδου λοιπὸν ἡ ἀγγλικὴ γεωργία ἐτέθη εἰς ἄμεσον συναγωνισμόν μὲ τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς κομιζόμενα τρόφιμα, ἅτινα δύνανται νὰ εἰσάγωνται εἰς τὸν τόπον ὅλως ἀτελώνιστα. Ὁ κίνδυνος τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν τροφίμων καὶ τῶν ἐπακολουθούτων αὐτὰς κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν συνεπειῶν ἀπεκρούσθη, τὰ βιομηχανικά καταστήματα ἐξακολουθοῦν προοδεύοντα, αἱ πόλεις ἐξακολουθοῦν ζητοῦσαι κρέατα καὶ γεννήματα ἀπὸ τὰς γειτονικὰς πεδιάδας, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι οἱ κτηματομισθωταὶ δὲν δύνανται πλέον, τούλαχιστον προσωρινῶς, νὰ πληρώσωσι τὸ ἐκμίσθωμα κτημάτων, τῶν ὁποίων ἡ μίσθωσις ἐγένετο ἐπὶ τῆς προλαβούσης προστατευτικῆς νομοθεσίας. Ἐκ τούτου προῆλθον ἐκπτώσεις ἀπὸ 10 ἕως 25 τοῖς 0)0 ἐπὶ τῶν ἐγγείων προσόδων, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀργιλώδεις ἐπαρχίας.

Ἄλλ' ὅμως, καὶ τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγροτικῆς περιουσίας, προέκυψεν ἐκ τούτων τὸ νὰ ἐνσχοληθῶσι παραποτὲ ζωηρότερον περὶ ἀγροτικῶν βελτιώσεων, περὶ δ ρ α ν ἰ σ μ α τ ο ς (α) περὶ κτηνῶν, περὶ γεωργικῆς πίστεως. Πρὸ πολλοῦ ἤδη, μεγάλων ἰδιοκτησιῶν κύριοι εἶχον διδασχθῆ τὴν μεγάλην τέχνην τοῦ ἐξοδεύειν ἐπωφελῶς μέγα μέρος τῶν εισοδημάτων των ἐπὶ τῶν γαιῶν των. Ἐκτοτε συνέβη ὥστε αἱ παραδόσεις αὗται νὰ ἰσχυροποιηθῶσι καὶ νὰ κατασταθῶσι γενικώτεραι· συνέβη ὥστε τὰ πρὸς θήραν ζῶα νὰ παραχωρήσωσι τὸν τόπον εἰς τὰ ὠφέλιμα κτήνη, οἱ φραγκοὶ νὰ κατασταθῶσιν ὀλιγώτεροι, ὁ κτηματομισθωτῆς τέλος πάντων νὰ μὴν ἔχη νὰ πληρώσῃ τρία μισθώματα, ἐν διὰ τὸν ἰδιοκτήτην, ἐν διὰ τὰς φράκτας καὶ τρίτον διὰ τὰ ἀγρίμια (τὰ πρὸς θήραν ζῶα).

Τὸ δράνισμα ὅπως τὴν σήμερον ἐνεργεῖται, ἔ-

(α) Ἐδέχθη τὴν λέξιν δ ρ α ν ἰ σ μ α, διότι τοιαύτην τὴν παρεδέχθησαν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης· διότι δὲν ὑπάρχει ὁμοία λέξις εἰς τὴν γλωσσάν μας, οὐδ' ἦτον εὐκόλον νὰ ἐξηγηθῆ διὰ μιᾶς λέξεως ἐμφανούσης τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ αὐτῆς· καὶ διότι τελευταῖον, ὅχι μόνον ἔχει χαρακτῆρα ἑλληνικόν, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἔχει ἑλληνικὴν καταγωγὴν. Ἵπάρχει εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἡ λέξις δ ρ α ν ο ς, σημαίνουσα ἐργασίαν, πρᾶξιν, ἔργον . . . Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐξηγεῖ ὠρισιμένως τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, καταφεύγομεν πρὸς συμπλήρωσιν εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν. Λέγεται δ ρ α ν α (πρὸ πάντων κατὰ τὴν Πελοπόννησον), ὁχετὸς ἢ τάφος· ἀνοιγομένη εἰς τοὺς ἀγρούς, εἴτε πρὸς ἀποστράγγισιν τῶν ἐν αὐτοῖς ὑδάτων, εἴτε πρὸς ὀροθέτησιν, εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν καὶ ἡ λέξις

μελλε ν' ἀποβῆ ἐφεύρεσις ἀγγλική, διότι εἰς οὐδὲν μέρος ἠδύνατο νὰ κατασταθῆ ὠφελιμώτερον, ὡς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχουσαν ἀτμοσφαιρὰν ὀμιχλώδη καὶ γαίας ὑγρᾶς. Ἡ φύσις εἶχε πλάσει τὸν τόπον τοῦτον εὐφορον πρὸς χόρτον, ἀλλὰ τὸ δράνισμα, ὡς ἐπιτυχῶς λέγει ὁ Κ. Λαβέρνης, ἐξήγαγε, τὸ δεύτερον, αὐτὸν τὸν τόπον ἀπὸ τὰ ὕδατα. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ πᾶν, ἔπρεπεν εἰς δοθέντα τινὰ τόπον νὰ εὐρίσκωσι τροφήν καὶ πλειότεροι ἄνθρωποι καὶ πλειότερα κτήνη. Ἐστοχάσθησαν λοιπὸν νὰ καταστήσωσιν ὑγρὰν τὴν κόπρον τῶν ἐκμισθουμένων κτημάτων, τοῦ νὰ τὴν μεταφέρωσιν ὑπογειῶς εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον αὐτῆς, καὶ νὰ τὴν μεταχειρίζονται ὡς τεχνητὴν βροχὴν, ὑπὸ τὴν μορφήν π ο τ ῖ σ μ α τ ο ς δι' ἐ κ π η δ ῆ σ ε ω ς. Ἐκ τούτου ἐσπάρησαν λειβάδια με αἶραν ἀειθαλῆ (ray grasse) τῆς Ἰταλίας, τὰ ὁποῖα ποτιζόμενα με τὴν ὑγρὰν κόπρον προήγαγον 20 ἕως 25 χιλιάδας χιλιόλιτρα ξηρὸν χόρτον κατὰ ἑκατόταρον, ἧτοι ἐπραγματοποιήθησαν εἰς τὸ κλίμα τῆς Σκωτίας, τὰ φυτικὰ θαύματα τῆς Λομβαρδίας.

Ἐολόκληρον κεφάλαιον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν περὶ τῆς μεγάλης καλιεργίας ἀφιεροῖ ὁ Κ. Λαβέρνης ἐκθέτων τὰ νέα μέσα, ἅτινα ἐπενόησαν οἱ Ἀγγλοὶ πρὸς καλλιέργειαν. Βλέπει τις ἐν αὐτῷ ἀνατέλλον τρόπον τινὰ τὸ μέλλον, ὁ δὲ ση-
 αὕτη κατέστη ἐπίσημος διὰ τοῦ Κολοκοτρώνου, ὅστις κατὰ τὴν πολιορκίαν Τριπόλεως, κατεσκευάσε τοιαύτην δ ρ α ν α, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἀπὸ Κόρινθον ἐρχομένης βοήθειας, ἧτις ἀπέβη διάσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην μεγάλην μάχην, καθ' ἣν ἐγένετο αὕτη αἰτία τῆς νίκης εἰς τοὺς Ἕλληνας.

μαντικώτερος χαρακτήρ τοῦ μέλλοντος τούτου εἶναι ἢ προφανῆς τάτις τῶν ἀγγλων γεωργῶν εἰς τὸ ν' ἀπομακρυνθῶσι τοῦ ποιμενικοῦ συστήματος καὶ νὰ προσεγγίσωσι τὸ γεωργικόν. Εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ πεδιάδες θέλουν χάσει μέρος τῶν καλλωνῶν αὐτῶν, διότι δὲν θὰ φαίνονται πλέον ἐν αὐταῖς αἱ πράσινοι νομαὶ τῶν χόρτων ποικιλόμεναι ἀπὸ διαφορῶν εἰδῶν καὶ χρωμάτων ποίμνια. Ἀφ' ἐτέρου ὁμως τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως καὶ ἀποκλείσεως τῶν κτηνῶν θέλει λάβει γενικωτέραν ἐφαρμογὴν πρὸς ἐπιτυχίαν κρέατος, γάλακτος καὶ κόπρου. Ἐὰν δὲ ἡ ποιότης τῶν ζωϊκῶν τούτων προϊόντων δὲν εἶναι ὅσον εἶναι ἐπιθυμητὸν καλὰ, θέλει ἀντιστοιχεῖ εἰς τοῦτο ἡ ποσότης, οὔσα μεγαλητέρα. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ μ' ὅλην τὴν φήμην τῆς ὑπερβολικότητος τῶν Ἀγγλων, τὰ πράγματα δὲν θέλουν καταστήσει εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν, ὥστε νὰ μὴν ληφθῇ μέτος δρόμος μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου συστήματος.

"Ἄλλος οὐσιώδης χαρακτήρ τοῦ μέλλοντος τούτου τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἡ χρῆσις ἀτμοκινήτων μηχανῶν, πρὸς ἀλώνισμα, πρὸς λιάνισμα τῶν χόρτων καὶ τῶν ριζῶν, πρὸς σύνθλιψιν τῶν σπόρων καὶ τῶν ἀποστραγγισμάτων (tourtaux) πρὸς κοπάνισμα (κατασκευὴν βουτύρου), πρὸς ἀνύψωσιν καὶ διασκορπισμὸν τῶν ὑδάτων. Ὅλα δὲ ταῦτα βαδίζουσι τακτικῶς, διότι ἡ σωτηρία τῆς γεωργίας θεωρεῖται ἐνταῦθα ὡς ζήτημα κοινῆς σωτηρίας, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία κυβέρνησις ὑπάρχει εἰς κίνησιν. Ἐπεχείρησε τὴν πρὸς τὴν γεωργίαν συνδρομὴν τῆς χορηγήσασα δάνειον 75 ἑκατομμυρίων λιρῶν στεργλιῶν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας ὅσοι ἤθελον νὰ

βάλωσι τὸ δ ρ ἄ ν ι σ μ α εἰς ἐνέργειαν εἰς τὰς ἰδιοκτησίας των, καὶ προσδιορίσασα 6 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος πρὸς τόκον καὶ χρεόλυτρον τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ 22 ἔτη.

Τὰ πρόβατα ἀποτελοῦν ἐν ὁλόκληρον κεφάλαιον τοῦ Κ. Λαβέρνη, ὅστις ἐπ' αὐτῶν πρὸ πάντων προσπαθεῖ νὰ περιγράψῃ καθαρῶς τὸ θετικὸν πνεῦμα τῶν Ἀγγλων καλλιεργητῶν. Οὔτοι, λέγει, δὲν χάνουν τὸν καιρὸν καὶ τὰ χρήματά των εἰς τολμηρὰς ἀποπείρας διὰ νὰ κατορθώσωσι νὰ προάξωσιν ἐξόχως λεπτὰ μαλλία. Ἐν Ἀγγλίᾳ θεωροῦν τὸ πρόβατον ὡς ζῶον δυνάμενον νὰ κατασταθῇ ὠφελιμώτατον εἰς διαφόρους περιστάσεις, νὰ δώσῃ κόπρον θερμὴν καὶ δραστηρίαν, κρέας εἰς τὰ κρεοπωλεῖα, καὶ μαλλία δευτέρας ποιότητος.

Ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἀγγλικῶν προβάτων, νὰ μὴν κάμωμεν λόγον περὶ τοῦ Βακεβέλλου, ἠθέλαμεν ὑπέπει εἰς ἀληθῆ ἀγνωμοσύνην. Ὁ Κ. Βακεβέλλος, μέγας νοῦς ὡς πρὸς τὸ εἶδός του, ἐπενόησε τὸ π ρ ὁ ω ρ ο ν, ἤτοι τὴν ιδιότητα τῶν ζῶων εἰς τὸ νὰ χορηγῶσιν ἐνωρὶς κρέας ὠριμον διὰ τὰ κρεοπωλεῖα, καὶ νὰ φθάνωσι τὸν ἀνώτατον ὅρον τοῦ βάρους των. Εἶχεν οὗτος παρατηρήσει ὅτι σ χ η μ α τ ι σ μ ὁ ς τ ι ς ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ καλῆτερον ἀπὸ ἄλλους τὴν βελτίωσιν τὴν ὁποῖαν ὡς πρὸς τοῦτο ἐζήτει, καὶ ὅτι ὁ ἐπιζητούμενος οὗτος σχηματισμὸς ἠδύνατο νὰ διαιωνισθῇ διὰ τῆς καλῆς ἐκλογῆς τῶν πρὸς γονιμοποίησιν τῶν ποιμνίων κριῶν. Τούτου τεθέντος, ὁ Κ. Βακεβέλλος εἶχεν ἕνα σκοπὸν καὶ ἕν μέσον· τὸ ἐν πραττόμενον μετ' ἐπιμονῆς ἐπέφερεν αὐτῷ τὸ ἕτερον, καὶ οὕτως ἐπλούτισε τὸν τόπον του με ἀναρίθμητα πλούτη.

Μετὰ τὰ πρόβατα ἔρχονται τὰ χονδρὰ κτήνη. Ὁ συγγραφεὺς ἐπαινεῖ τὰς γαλλικὰς ἀγελάδας ὡς ἀνηκούσας εἰς καλὰς φυλάς, ἀλλ' ὅταν ἔρχεται εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων αὐτῶν, τότε ἡ καλὴ περὶ αὐτῶν ἰδέα ἀποβαίνει κατὰ φαντασίαν καὶ ὄχι πραγματική. Ἐν Ἀγγλίᾳ πωλεῖται εἰς τὰς ἀγορὰς γάλα δύο μιλιάρδιον (διτεκατομμυρίων) λιτρῶν κατ' ἔτος, εἰς τὴν Γαλλίαν ὁμως πωλεῖται τὸ ἥμισυ, καὶ, ὅπερ εἶναι λύπης ἄξιον, ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ κατωτέρα. Οἱ Ἀγγλοὶ κατώρθωσαν νὰ πλάσωσι φυλάς ἀγελάδων καταλλήλων καὶ διὰ γάλα καὶ διὰ κρέας διὰ τε τοῦ τρόπου τοῦ Βακεβέλλου, καὶ διότι ὁ ἵππος ὀλίγον κατ' ὀλίγον διαδέχεται τὸν βοῦν εἰς τὴν ἐργασίαν· ἡ δὲ ἀντικατάστασις αὕτη ἔχει αἰτίαν τὴν μεγάλην τιμὴν τοῦ βοῦς, καὶ τὴν μεγάλην κατανάλωσιν τοῦ κρέατος. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ μὲν γεωργία ἐξέπιπτε τὴν τιμὴν τοῦ βοῦς προτιμῶσα τὸν ἵππον, ὡς ταχύτερον, οἱ κρεοπῶλαι ἀφ' ἑτέρου ἀνύφοναν τὴν τιμὴν τοῦ κρέατος αὐτοῦ. Ὡς δὲ συμβαίνει πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ὁ βοῦς ἐστράφη πρὸς τὸν τὰ πλείονα προσφέροντα.

Οὕτω λοιπὸν ἡ ἀγγλικὴ γεωργία, κατὰ τὸ σύνολον αὐτῆς μάλιστα, εἶναι ὠργανισμένη εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἔχη σκοπὸν τὴν παραγωγὴν τῶν τροφίμων. Ἀλλὰ διὰ νὰ θρέψῃ πολλοὺς ἀνθρώπους διὰ σίτου, ἐνόησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τρέφῃ πολλὰ ζῶα μὲ πολλὰ χόρτα. Ἡ ἰδέα αὕτη, ὅσον ἀπλῆ εἶναι, τόσον καὶ ὀρθή. Τὸ νὰ εὕρη τις αὐτὴν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ν' ἀπέκτησε τὸ ὑπομόχλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται ν' ἀκουμβήτῃ ὁ μοχλὸς ὅστις δύναται νὰ κινήσῃ ὅλον τὸν γεωργικὸν κόσμον.